ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGÁNŮ A ORGANIZACÍ STÁTNÍHO ODBORNÉHO DOZORU A O STAVU V OBLASTI BEZPEČNOSTI PRÁCE

ZA ROK 2003

O B S A H

Seznam zkratek **1**
Úvodní slovo **3**

1 Struktura a personální obsazení **4**
2 Údaje o počtu nemocensky pojištěných zaměstnanců v jednotlivých odvětvích podléhajících dozoru a inspekci práce **9**

3 Činnost orgánů státního odborného dozoru **11**
3.1 Dozorčí činnost v jednotlivých odvětvích 15
3.1.1 Stavebnictví 16
3.1.2 Doprava 17
3.1.3 Zemědělství 20
3.1.4 Lesnictví 21
3.1.5 Průmysl 21
3.2 Pracovní podmínky 23
3.3 Osobní ochranné pracovní prostředky 24
3.4 Manipulace s materiálem a skladování 25
3.5 Šetření pracovních úrazů a nehodových událostí 27
3.6 Projektové dokumentace staveb 27
3.7 Kolaudace staveb 28
3.8 Poradenská činnost 29
3.9 Program Bezpečný podnik 30
3.10 Dozorčí činnosti v oblasti technických zařízení 31
3.10.1 Tlaková zařízení 31
3.10.2 Zdvihací zařízení 32
3.10.3 Elektrická zařízení 32
3.10.4 Plynová zařízení 33
3.10.5 Jaderná energetika 34

4 Dozorčí činnosti Institutu technické inspekce Praha **34**
4.1 Poznatky z výkonu činností 35
4.1.1 Všeobecně 35
4.2 Tlaková zařízení 35
4.3 Zdvihací zařízení 36
4.4 Elektrická zařízení 36
4.5 Plynová zařízení 37
4.6 Jaderná energetika 37
4.6.1 Jaderná elektrárna Dukovany 38
4.6.2 Jaderná elektrárna Temelín 38
4.6.3 Dozorčí činnost prováděná u oprávněných výrobních organizací 38

5. Výzkumná činnost **38**
5.1 Projekty výzkumného záměru 39
5.2 Projekty – granty MPSV 40

6. Informační činnost **41**

7. Šetření stížností, oznámení a podnětů **42**

8. Výchova a vzdělávání zaměstnanců systému ČÚBP 44
8.1 Odborná školení a odborné semináře inspektorů SOD 44
8.2 Výchova a výcvik nových inspektorů – čekatelů 44
8.3 Další vzdělávání zaměstnanců systému ČÚBP 45

9 Publicita 45
9.1 Tisk 46
9.2 Účast na výstavách 46
9.3 Propagace a osvěta 46
9.3.1 Projekty a propagace osvěty 46
9.4 Poskytování informací podle § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. 49

10 Spolupráce s orgány a organizacemi, mezinárodní spolupráce 49
10.1 Spolupráce systému ČÚBP s orgány a organizacemi 49
10.2 Mezinárodní spolupráce v systému ČÚBP 50
10.3 Mezinárodní spolupráce ITI Praha 51

11 Závěr 52

Přílohy

1. Právní předpisy mající význam pro činnost státního odborného dozoru
2. Pracovní úrazovost v České republice v roce 2003
(zpracoval VÚBP z podkladů poskytnutých z ČSÚ, ČÚBP a ČBÚ)

Seznam zkratek

AETR	Evropská dohoda o práci osádek vozidel v mezinárodní silniční dopravě
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BP	bezpečnost práce
BTZ	bezpečnost technických zařízení
CD	kompaktní disk
CEOC	Evropské sdružení kontrolních a inspekčních organizací (Confédération Européene des Organismes de Contrôle)
COREPER	Výbor stálých zástupců (Comité des Representants Permanents)
ČBÚ	Český báňský úřad
ČEZ, a.s.	České energetické závody, akciová společnost
ČIA	Český institut pro akreditaci
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMKOS	Českomoravská konfederace odborových svazů
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČSNI	Český normalizační institut
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTK	Česká tisková kancelář
ČÚBP	Český úřad bezpečnosti práce
DP	dopravní podnik
ESAW	European Statistics on Accidents at Work - číselníky EU
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
HVB	hlavní výrobní blok
HZS	hasičský záchranný sbor
IALI	Mezinárodní asociace inspekce práce
IBP	inspektorát bezpečnosti práce
IBP 3.00	IBP pro hl. m. Prahu se sídlem v Praze
IBP 4.00	IBP pro Středočeský kraj se sídlem v Praze
IBP 5.00	IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích
IBP 6.00	IBP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni
IBP 7.00	IBP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem
IBP 8.00	IBP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové
IBP 9.00	IBP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně
IBP 10.00	IBP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
ILO	Mezinárodní organizace práce
IP	inspekce práce
ISVS	informační systém veřejné správy (IS informační systém)
ITI Praha	Institut technické inspekce Praha

IVBP	Institut výchovy bezpečnosti práce
JE	jaderná elektrárna
JEDU	Jaderná elektrárna Dukovany
JETE	Jaderná elektrárna Temelín
LAN	lokální síť
LPG	zkapalněné uhlovodíkové plyny
MOP	Mezinárodní organizace práce
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NIP SR	Národný inšpektorát práce Slovenskej republiky
OKEČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky
OS	odborový svaz
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PaO	propagace a osvěta
PB	propan - butan
PFO	podnikající fyzická osoba
PHM	pohonné hmoty
PÚ	pracovní úraz
PZ	plynová zařízení
RHSD	Rada hospodářské a sociální dohody ČR
RKS	Rezortní koordinační skupina při MPSV (pro přípravu materiálů pro COREPER)
RoVS	Rožnovský vzdělávací servis
RT	revizní technik
SEI	Státní energetická inspekce
SKPV	služba kriminální policie a vyšetřování PČR
SOD	státní odborný dozor
SLIC	Senior Labour Inspection Committee
STK	stanice technické kontroly
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
TPO	technik požární ochrany
ÚJE	Ústředí jaderné elektrárny
VoIP	Voice over internet protocol
VTL	vysokotlaké potrubí
VPN	virtuální privátní síť
VTZ	vyhrazená technická zařízení (TZ technická zařízení)
VÚBP	Výzkumný ústav bezpečnosti práce
WAN	rozlehlá datová síť
ZP	zákoník práce

Úvodní slovo

Zpráva o činnosti orgánů a organizací státního odborného dozoru a o stavu v oblasti bezpečnosti práce za rok 2003 informuje o činnosti Českého úřadu bezpečnosti práce, inspektorátů bezpečnosti práce, Institutu technické inspekce Praha a o činnostech ve spolupráci s VÚBP Praha a IVBP Brno v posledním roce před vstupem ČR do EU. ČÚBP a inspektoráty bezpečnosti práce jako orgány státního odborného dozoru nad bezpečností práce a technických zařízení a nad dodržováním stanovených pracovních podmínek vykonávaly dozor v souladu s dosud platným zákonem č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů. Předkládaná zpráva informuje především o výsledcích v dozorčí činnosti orgánů státního odborného dozoru, dozorčí činnosti Institutu technické inspekce Praha (dále jen ITI) na poli bezpečnosti práce, ale i o legislativní a právní činnosti uskutečňované ve prospěch MPSV, výzkumné, výchovné a vzdělávací činnosti, činnosti na úseku informatiky a analýz a o spolupráci s dalšími orgány a organizacemi a o spolupráci na mezinárodní úrovni systému ČÚBP.

K hlavním druhům informací patří zjištění z prověrek BOZP organizací a podnikajících fyzických osob při naplňování obsahu jednotlivých úkolů programu činnosti pro rok 2003. Pro uvedený rok byly stanoveny úkoly na základě analýz stavu v jednotlivých oborech výrobních a jiných činností a byly zaměřeny především do oblastí s častým výskytem pracovních úrazů a závažných nedostatků ovlivňujících větší množství osob a do oblastí s vysokým rizikem úrazů obecně.

Obsah předkládané zprávy je v souladu s Úmluvou Mezinárodní organizace práce č. 81 o inspekci práce v průmyslu a obchodě článek 20 a 21 a její předložení vychází především z článku 11 písmeno e) Úmluvy o bezpečnosti a zdraví pracovníků a o pracovním prostředí č. 155 z roku 1981, který ukládá každoročně zveřejňovat informace o opatřeních učiněných v souvislosti s předcházením úrazům a újmám na zdraví, k nimž došlo při práci nebo v přímé souvislosti s ní a z Usnesení vlády ČR č. 1036 z 20. října 2003.

Jedním z cílů orgánů a organizace státního odborného dozoru v oblasti BP bylo prosazování národní politiky BOZP, zajištění důsledných kontrol uplatňování a dodržování předpisů se zaměřením na prevenci rizik a předcházení PÚ.

Dlouhodobým cílem předkládaných zpráv je zevšeobecnit zjištěné nedostatky v jednotlivých oblastech činnosti a zveřejňovat přehled o ohroženích a úrazech, které byly nevytvořením stanovených podmínek, případně nedodržením platných předpisů, způsobeny účastníkům trhu práce. Na druhé straně dává podklady na opatření k zlepšení stavu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V neposlední řadě seznamuje širokou veřejnost s represemi, které jako poslední možnost užívá systém ČÚBP s cílem donutit subjekty odstranit přetrvávající nedostatky a rizika.

Chtěl bych poděkovat všem, kteří se podílí na snižování rizik na svých pracovištích a provozech, vytváří svým zaměstnancům odpovídající pracovní podmínky a příznivé pracovní prostředí. Dále bych chtěl poděkovat všem těm, kteří získali nebo již po několikáté obhajují osvědčení „Bezpečný podnik“ jako vizitku svého systému řízení BOZP a podnikatelské kultury.

Ing. Jaromír Elbel
předseda ČÚBP

1 Struktura a personální obsazení

Český úřad bezpečnosti práce je orgán státní správy a je podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí. Řídí činnost inspektorátů bezpečnosti práce a organizací státního odborného dozoru. Rozhoduje o odvoláních proti opatřením inspektorátů bezpečnosti práce a plní úkoly státního odborného dozoru v případech, v nichž si to ze zvlášť důležitých celospolečenských důvodů vyhradí. ČÚBP se také nemalou měrou podílí na výzkumu na úseku bezpečnosti práce a technických zařízení. Společně s Institutem výchovy bezpečnosti práce zabezpečuje vzdělávání, výchovu a školení zaměstnanců systému ČÚBP a pořádá nebo se odborně podílí na vzdělávacích akcích a školeních pro širokou odbornou veřejnost. Svou činností vytváří teoretické a metodické zázemí pro vzdělávání a výchovu veřejnosti v oblasti BOZP. Podílí se na tvorbě osvětových a propagačních prostředků. V čele ČÚBP je předseda, kterého jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí.

Inspektoráty bezpečnosti práce jsou orgány státní správy, které vykonávají státní odborný dozor nad bezpečností práce a technických zařízení a nad dodržováním stanovených pracovních podmínek a plní další úkoly v této oblasti ve smyslu zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů. V současné době je zřízeno 8 inspektorátů bezpečnosti práce. V čele IBP jsou vedoucí inspektoři bezpečnosti práce, které jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí.

ITI je příspěvkovou organizací státního odborného dozoru nad bezpečností vyhrazených technických zařízení. Podává odborná a závazná stanoviska, provádí prohlídky, organizuje a vyhodnocuje zkoušky vyhrazených technických zařízení, vydává oprávnění organizacím a podnikajícím fyzickým osobám po prověření jejich odborné způsobilosti a vydává osvědčení fyzickým osobám na základě prověření jejich odborné způsobilosti. ITI Praha provádí další odborné činnosti u vyhrazených technických zařízení v rozsahu stanoveném zákonem. V čele ITI Praha je ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí. ITI Praha je po odborné stránce podřízena ČÚBP.

Systémem ČÚBP se rozumí vlastní úřad ČÚBP, IBP a ITI Praha se všemi vzájemnými vazbami. VÚBP a IVBP jsou samostatnými příspěvkovými organizacemi v přímé podřízenosti MPSV. ČÚBP řadu činností na úseku BOZP vykonává v úzké součinnosti s těmito organizacemi.

V roce 2003 byl fyzický počet zaměstnanců IBP a ČÚBP 443 z toho 167 žen. Inspektorů provádějících dozorčí činnost u subjektů bylo 238 z toho 35 žen, vedoucích zaměstnanců bylo 45 z toho 13 žen, administrativních zaměstnanců 127 a pomocného a obslužného personálu 33. Počet zaměstnanců ITI Praha byl 74, z toho 22 žen. Inspektorů provádějících dozor je 49, z toho 1 žena. Vedoucích zaměstnanců je 12. Ve vedoucí funkci není žádná žena.

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA SYSTÉMU ČÚBP

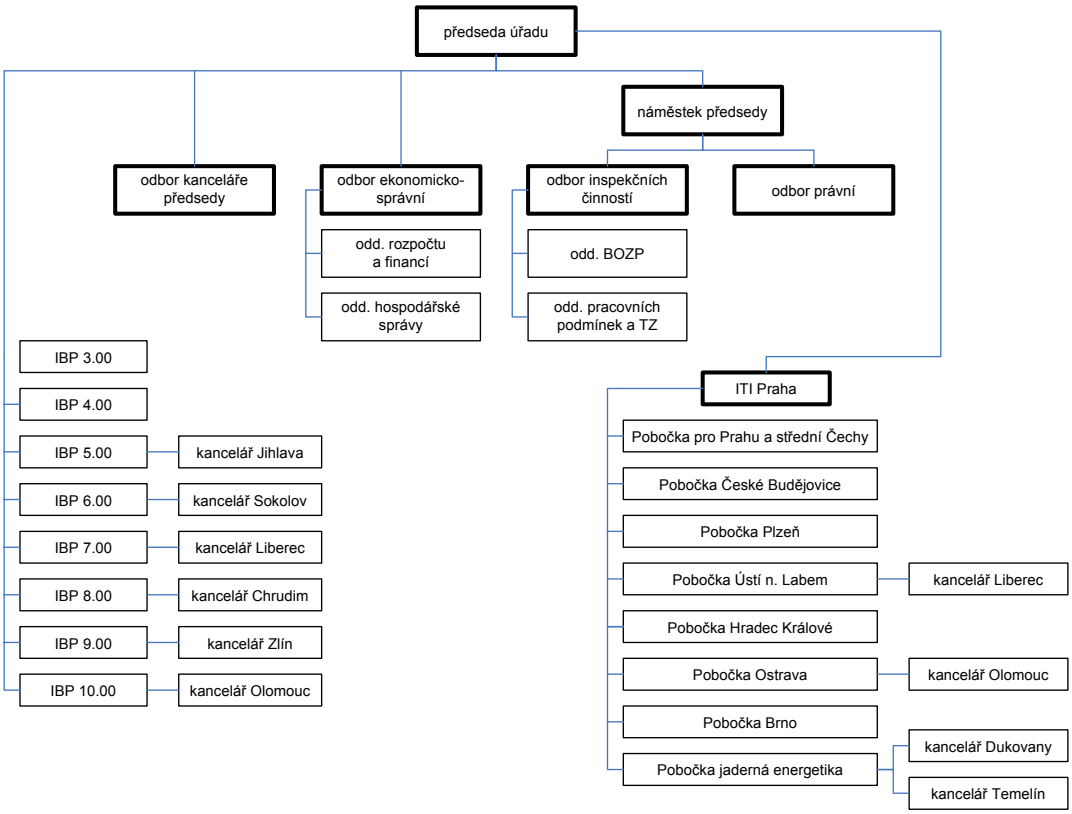

Legislativní názvy IBP včetně jejich sídel jsou uvedeny na straně 7

Sídlo, vedoucí zaměstnanci a garanti České úřadu bezpečnosti práce

(aktuální stav)

Český úřad bezpečnosti práce	Ve Smečkách 29, pošt. přihr. 527 113 52 Praha 1 tel.: 221 924 200 fax: 222 211 498 222 212 102 E-mail: cubp@cubp.cz
Vedoucí zaměstnanci:	
Předseda ČÚBP	Ing. Jaromír Elbel
Náměstek předsedy	neobsazeno
Ředitelka kanceláře předsedy	Ing. Magdalena Slavíková
Ředitelka odboru ekonomicko-správního	Ing. Helena Matoušková
Ředitel odboru právního	JUDr. Jan Augusta
Ředitel odboru inspekčních činností	Ing. Michal Ronin
Odborní garanti:	
mezinárodní vztahy	Ing. Magdalena Slavíková
celostátní koncepce výchovy a vzdělávání k BOZP, styk s veřejností	Mgr. Libuše Horská
tvorba koncepce SOD nad BP, programy činnosti, zprávy o činnosti, vyřizování stížností, kontrola	Ing. Jaromír Ošťádal
výpočetní technika, analýzy	Ing. Vojen Šafránek Jiří Vít Ing. Vendulka Tůmová
harmonizace a integrace	Ing. Josef Mach
právní a správní činnost	JUDr. Petr John JUDr. Eva Hereinová
právní analýzy a legislativa	Jan Hártl
koordinace Focal Point, internet, intranet	Mgr. Alena Horáčková
knihovna, normy	
průmysl	Ing. Josef Ježdík
chemický průmysl, PZH	Ing. Alois Losman
stavebnictví	Ing. Marie Pečená
zemědělství, lesnictví, potravinářství, terciální sféra	Ing. Marie Licková
analýzy, kontrola, příprava programů	Ing. Pavel Šalamon
doprava, opravárenství	Ing. Miroslava Šmídová
manipulace s materiálem a skladování	Ing. Antonín Dušátko
pracovní podmínky, OOPP	Ing. Magdalena Bayerová
plynová zařízení a svařování	Ing. Ladislav Hamáček
zdvihací zařízení	Ing. Pavel Krejcar
tlaková zařízení	Ing. Miroslav Koščo
elektrická zařízení	Ing. Vladimír Turnovec

Sídla inspektorátů bezpečnosti práce

(aktuální stav)

Inspektorát bezpečnosti práce pro hl. město Prahu se sídlem v Praze vedoucí inspektor BP:	Kladenská 103/105 160 00 Praha 6 - Vokovice Ing. Vilém Čada	tel.: 235 364 006, 235 007 410 fax: 235 362 007 e-mail: praha@ibp3.cz tel.: 235 360 002
Inspektorát bezpečnosti práce pro Středočeský kraj se sídlem v Praze vedoucí inspektor BP:	Průhonická 55 106 00 Praha 10 Ing. Jan Šobora	tel.: 272 767 643 fax: 272 769 137 e-mail: stredni.cechy@ibp4.cz tel.: 272 767 643
Inspektorát bezpečnosti práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích vedoucí inspektor BP: kancelář Jihlava	Vodní 21 370 06 České Budějovice Ing. Vladimír Toman Tolstého 15, 587 23 Jihlava	tel.: 387 424 271, 387 311 425 fax: 387 843 419 e-mail: budejovice@ibp5.cz tel.: 387 428 764 tel/fax 567 302 107 e-mail: jihlava@ibp5.cz
Inspektorát bezpečnosti práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni vedoucí inspektor BP: kancelář Sokolov	Schwarzova 27 301 00 Plzeň Ing. Miroslav Duchek ul. Jednoty 654 356 13 Sokolov	tel.: 377 423 066 fax: 377 372 926 e-mail: plzen@ibp6.cz tel.: 377 422 744 tel. 352 615 260, fax 352 615 261 e-mail: sokolov@ibp6.cz
Inspektorát bezpečnosti práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem vedoucí inspektor BP: kancelář Liberec	SNP 2720/21 pošt. přihr. 9 400 11 Ústí nad Labem Ing. Jaromír Jaroš nám. Dr. E. Beneše čp. 26 460 73 Liberec	tel.: 472 772 842 fax: 472 772 589 e-mail: usti@ibp7.cz tel.: 472 772 537 tel. 485 244 111, fax 485 244 423 e-mail: nemá
Inspektorát bezpečnosti práce pro Královéhradecký kraj a Pardubic- ký kraj se sídlem v Hradci Králové vedoucí inspektor BP: kancelář Chrudim	Říční 1195 pošt. přihr. 53, 501 01 Hradec Králové Ing. Jaroslav Nečas Městský park 274/IV 537 01 Chrudim	tel.: 495 219 012 fax: 495 219 070 e-mail: hradec@ibp8.cz tel.: 495 217 318 tel. 469 623 130 e-mail: nemá
Inspektorát bezpečnosti práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně vedoucí inspektor BP: kancelář Zlín	Milady Horákové 3 pošt. přihr. 260 658 60 Brno Ing. Michal Kleinhampl Čiperova 5182, (budova ÚP) 760 01 Zlín	tel.: 545 321 285 fax: 545 211 303 e-mail: brno@ibp9.cz tel.:545 210 384 tel. 577 577 111, 577 577 412 e-mail: nemá
Inspektorát bezpečnosti práce pro Moravskoslezský kraj a Olomouc- ký kraj se sídlem v Ostravě vedoucí inspektor BP: kancelář Olomouc	Živičná 2 702 69 Ostrava Ing. Ladislav Baron Vejdovského 4, (budova ÚP) 772 00 Olomouc	tel.: 595 134 511 fax: 596 110 164 e-mail: ostrava@ibp10.cz tel.: 596 110 169 tel. 585 548 541, 585 548 542 e-mail: nemá

Doporučuje se případnou běžnou korespondenci zasílat na adresy IBP (ne na adresy kanceláří).

Sídla Institutu technické inspekce Praha a jeho poboček

(aktuální stav)

Institut technické inspekce Praha ředitel	Ve Smečkách 29 110 00 Praha 1 Ing. Jan Dubský	tel.: 222 211 501 fax :222 210 471 E-mail: info@iti.cz tel.: 222 212 745
Pobočka ITI pro Prahu a střední Čechy vedoucí inspektor:	Hostivítova 5/124 128 00 Praha 2 Vladimír Hulena	tel.: 224 913 804 fax: 224 913 803 E-mail: praha@iti.cz
Pobočka ITI České Budějovice vedoucí inspektor:	Rudolfovská 34 370 01 České Budějovice Ing. Pavel Hrubec	tel.: 386 350 511 fax: 386 350 511 E-mail: cb@iti.cz
Pobočka ITI Plzeň vedoucí inspektor:	U Borského parku 3 320 00 Plzeň Bory Ing. Miroslav Burian	tel.: 377 421 580 fax: 377 370 540 E-mail: plzen@iti.cz
Pobočka ITI Ústí nad Labem vedoucí inspektor:	SNP 2720/21 400 11 Ústí nad Labem Ing. Petr Wiesner	tel.: 472 777 810 fax: 472 777 810 E-mail: usti@iti.cz
Kancelář ITI Liberec	Orlí 261/8 460 01 Liberec 1	tel.: 485 107 812 fax: 485 107 614
Pobočka ITI Hradec Králové vedoucí inspektor:	Riegrovo náměstí 1493 500 02 Hradec Králové Ing. Josef Rejchrt	tel.: 495 523 348 fax: 495 523 725 E-mail: hradec@iti.cz
Pobočka ITI Ostrava vedoucí inspektor:	Jílová 14 702 00 Ostrava 1 Ing. Jindřich Witos	tel.: 596 623 281 fax: 596 623 283 E-mail: ostrava@iti.cz
Kancelář ITI Olomouc	Kosmonautů 10 770 00 Olomouc	tel.: 585 231 604 fax: 585 510 200
Pobočka ITI Praha jaderná energetika vedoucí inspektor:	U Balabenky 1908/6 180 00 Praha 8 Ing. Pavel Pánek	tel.: 266 314 673 fax: 284 817 156 E-mail: nuclear@iti.cz
Kancelář elektrárny Dukovany	Elektrárna Dukovany 675 50 Dukovany	tel.: 568 813 508 fax: 568 813 006
Kancelář elektrárny Temelín	P.O.BOX 23 373 05 Temelín	tel.: 385 782 477 fax: 385 782 171
Pobočka ITI Brno vedoucí inspektor:	Hudcova 78c 658 04 Brno Ing. Pavel Trhlík	tel.: 545 214 334 fax: 545 210 383 E-mail: brno@iti.cz

2 Údaje o počtu nemocensky pojištěných zaměstnanců v jednotlivých odvětvích podléhajících dozoru a IP

Skupina odvětví	**Zaměstnanci**
Zemědělství, myslivost	112 368
Lesnictví, těžba dřeva	21 864
Rybolov, chov ryb	1 464
Dobývání uhlí a rašeliny	38 562
Dobývání uranových a thoriových rud	3 282
Dobývání a úprava ostatní	6 136
Výroba potravin a zpracování tabáku	118 761
Textilní průmysl	50 953
Oděvní průmysl, zpracování kožešin	31 503
Výroba usní a úprava kůží; výroba brašnářského zboží	10 920
Průmysl dřevařský (kromě výroby nábytku)	25 417
Výroba vlákniny, papíru	18 194
Vydavatelství a tisk	23 460
Koksování, zpracování ropy	2 785
Výroba chemických výrobků	38 743
Výroba pryžových a plastických produktů	59 057
Výroba ostatních minerálních výrobků	68 762
Výroba kovů, hutní zpracování	60 372
Výroba kovových konstrukcí	97 363
Výroba strojů a zařízení	127 730
Výroba kancelářských strojů a počítačů	6 594
Výroba elektrických strojů a přístrojů	84 452
Výroba radiových a televizních zařízení	25 438
Výroba zdravotnických přístrojů a hodin	20 571
Výroba motorových vozidel	88 792
Výroba ostatních dopravních zařízení	21 173
Výroba nábytku; ostatní průmysl	51 682
Zpracování druhotných surovin	3 550
Výroba a rozvod elektřiny a plynu	43 227
Úprava a rozvod vody	21 037
Stavebnictví	151 143

Prodej a údržba motorových vozidel	30 320
Velkoobchod (kromě motorových vozidel)	104 395
Maloobchod (kromě motorových vozidel)	124 738
Pohostinství a ubytování	43 166
Pozemní doprava; potrubní doprava	159 609
Vodní doprava	601
Letecká a kosmická doprava	6 092
Vedlejší a pomocná činnost v dopravě	31 709
Činnost poštovní a telekomunikační	72 640
Peněžnictví	47 192
Pojišťovnictví (kromě sociálního)	16 251
Činnost s úvěry, pojišťovnictví	2 555
Činnost v oblasti nemovitostí	33 658
Pronájem strojů a přístrojů	2 218
Zpracování dat a související činnosti	21 026
Výzkum a vývoj	20 147
Služby převážně pro podniky	144 381
Veřejná správa, o*brana,* sociální pojištění	208 950
Školství	257 879
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	233 624
Odstraňování odpadu, čištění města	24 734
Činnosti společenských organizací	15 604
Rekreační, kulturní a sportovní činnost	52 707
Ostatní služby	6 063
Nezjištěno	1 339 820
Celkem všechny skupiny	**4 435 434**

Poznámka:
Zpracováno podle údajů ČSÚ

Odvětví psaná kurzívou podléhají z větší části dozoru ČBÚ nebo jiných resortních orgánů.

3 Činnost orgánů státního odborného dozoru

Státní odborný dozor nad bezpečností práce, technických zařízení a předpisů stanovících pracovní podmínky vykonává ČÚBP a jemu podřízené IBP v rozsahu působností stanovených jim zákonem č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zaměření SOD určují indikační faktory úrovně BOZP v jednotlivých oborech a odvětvích a reaguje na závěry přijaté vládou ČR usnesením ze dne 20. 10. 2003 č. 1036, ke Zprávě o činnosti systému ČÚBP za rok 2002. Významným ukazatelem pro zaměření SOD je rovněž vznik pracovních úrazů a jejich zdroje. Podle výše uvedených principů bylo v roce 2003 realizováno 10 hlavních úkolů na celém území ČR a jejich výsledky jsou uvedeny v následujících kapitolách. Hlavní úkoly ČÚBP byly zveřejněny na webových stránkách ČÚBP. Podle vlastních vyhodnocení zaměřily plnění dalších úkolů jednotlivé IBP.

Určujícím faktorem pro činnost ČÚBP a jemu podřízených IBP jsou v rozhodující míře kapacitní možnosti, kterými jsou rozsahy a obsahy prací kladených na inspektora v rámci prováděného dozoru nad bezpečností práce. Pro evidovaný počet podnikatelských subjektů v ČR, cca 1.600 000, je na osmi IBP systemizován celkový počet 238 inspektorů SOD. Z praktických zkušeností a analýz sledovaných cílů SOD vzešel požadavek na jednoho inspektora provedení 1,5 dozoru v pracovním týdnu (toto číselné vyjádření zohledňuje výkon dalších souvisejících činností kladených na inspektora, např. vyšetřování příčin pracovních úrazů, účast při kolaudacích staveb, poskytování poradenství, ale i jeho řádná dovolená, odborná školení a průměrná nemocnost). Z výše popisovaného principu vyplývá, že jeden inspektor vykoná ročně cca 66 dozorů. Násobeno celkovým počtem 238 inspektorů v systému, rovná se výsledný počet 15 708 dozorů za rok. Tomuto počtu odpovídají roční výkony IBP uvedené v tabulkách č. 1 a č. 1a. Dlouhodobější trend vývoje dozoru je uveden v grafu č. 1.

Tabulka č. 1

Počet provedených výkonů inspektoráty bezpečnosti práce

V ý k o n y (prověrky a šetření)	**2001**	**2002**	**2003**
Prověrky organizací a podnikajících fyzických osob úkoly ČÚBP	3 276	9 829	4 071
Prověrky organizací a podnikajících fyzických osob úkoly IBP plánované	7 181	4 374	8 637
Prověrky organizací a podnikajících fyzických osob úkoly IBP ostatní	483 [1)]	1387 [1)]	2 429
Šetření příčin smrtelných úrazů	140	118	111
Šetření příčin ostatních úrazů	293	369	310
Šetření příčin nehodových událostí *)	18	4	3
Šetření obdržených podání	1)	1)	343
Celkem (prověrky a šetření)	**11 391**	**16 081**	**15 904**

*) Poznámka: - kategorie úrazů jsou členěny podle číselníku platného pro rok 2003
1) Poznámka: - počet šetřených podání je v těchto letech zahrnut v ostatních výkonech

V roce 2002 byl oproti ostatním letům stanoven požadavek na adekvátní vzorek prověřovaných subjektů v plnění celorepublikových úkolů. Úkoly byly ve své problematice zaměřeny

do užších oblastí dozoru a tím byl počet uskutečněných prověrek úkolů ČÚBP v tomto roce více jak dvakrát větší než u plánovaných úkolů IBP.

Tabulka č. 1a

Počet provedených ostatních výkonů inspektoráty bezpečnosti práce

O s t a t n í v ý k o n y	2001	2002	2003
Návrhy potřebných technických a jiných opatření	2 136	2 784	2 392
Vyjádření k projektovým dokumentacím staveb	4 808	4 717	4 598
Uplatnění požadavků při povolování a kolaudacích staveb	3 754	3 518	3 083
Odňatá nebo omezená oprávnění k činnostem na VTZ	1	0	0
Odňatá nebo omezená osvědčení k činnostem na VTZ	1	2	1
Vyjádření k předpisům k zajištění BP a BTZ	142	196	166
Uskutečněná poradenství	5 497	5 239	4 614

Graf č. 1

Porovnání výkonů IBP po úkolech za poslední tři roky

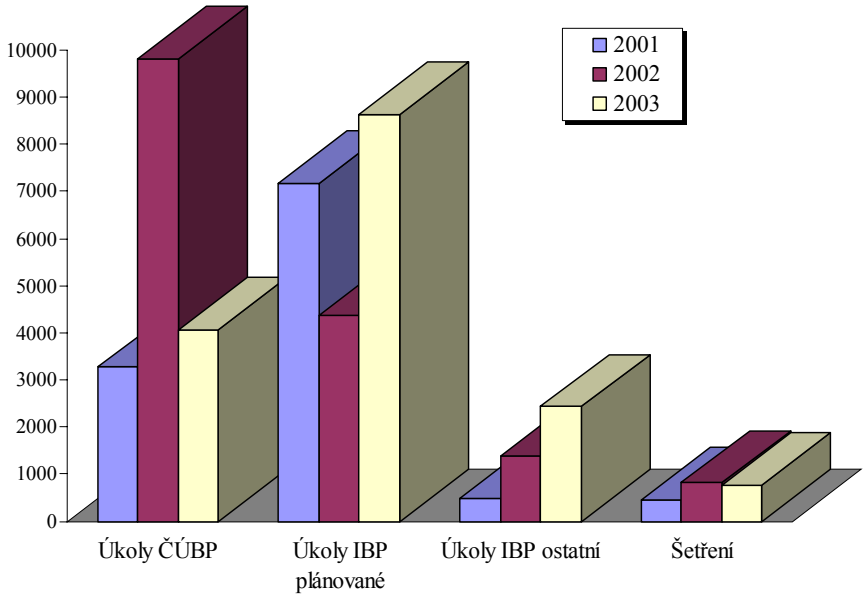

Počet zjištěných závad z prověrek a šetření, představujících porušení předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předpisů stanovících pracovní podmínky se v roce 2003 snížil o 5 % oproti roku předchozímu. Následující tabulkový přehled ukazuje srovnání počtu zjištěných závad za poslední tři roky.

Rok	2001	2002	2003
Počet závad s násobností	127 336	144 445	137 114

Graf č. 2

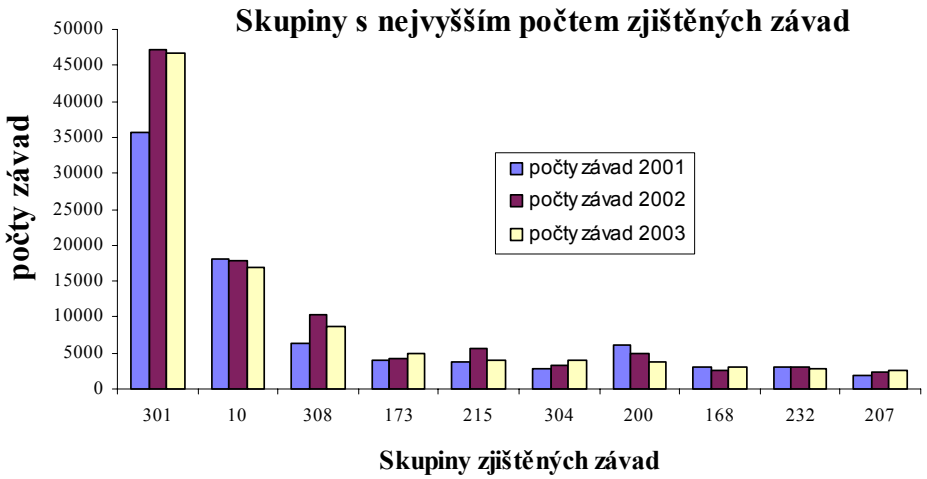

301	Řízení bezpečnosti práce v organizacích	304	Práce přesčas
10	Výrobní a provozní budovy	200	Nářadí
308	Osobní ochranné pracovní prostředky	168	Kotelny
173	Tlakové nádoby stabilní	232	Sklady a skladování
215	Jeřáby a jiná zdvihadla	207	Výtahy

Graf č. 3

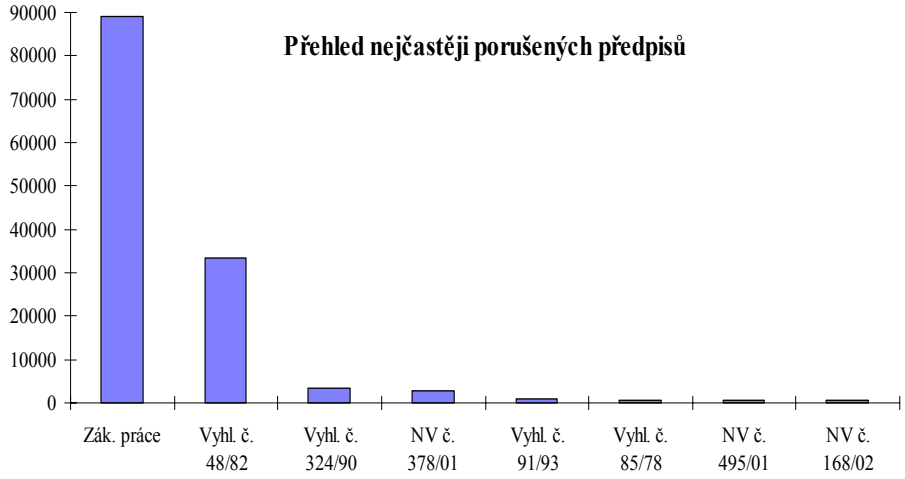

Graf č. 3 A

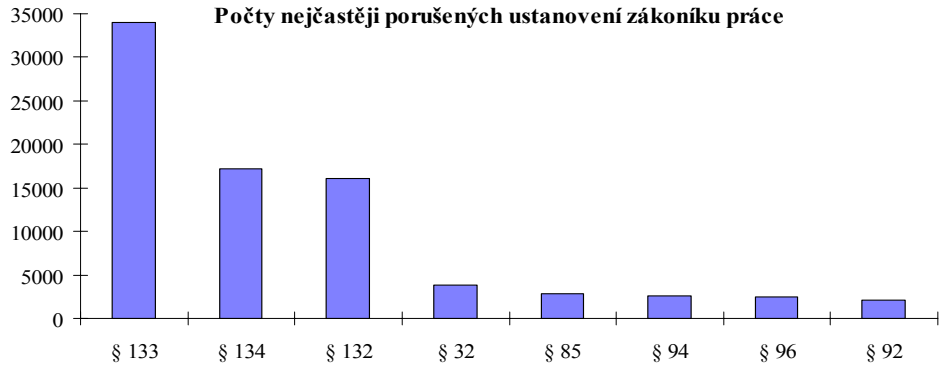

Na základě kontrolních zjištění využily IBP svého oprávnění podle § 6 odst. 1 zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů takto:

Tabulka č. 2

Z á k a z y	2003
Vyřazené stroje a zařízení z provozu	73
Zakázané užívání výrobních a provozních prostorů	21
Zakázané technologie	12
Zakázané činnosti	188
Nedodržení zákazů práce přesčas (kromě mladistvých)	16
Nedodržení zákazů práce žen při ruční manipulaci a přenášení nadlimitních břemen	2

Podle § 6 odst. 2 zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů takto:

Tabulka č. 3

P o k u t y	2002	2003
Pokuty organizacím a podnikajícím fyzickým osobám - počet	473	367
Pokuty organizacím a podnikajícím fyzickým osobám - výše v Kč	11 450 000	8 375 000
z toho za zjištěná porušení předpisů při prověrkách - počet	316	229
z toho za zjištěná porušení předpisů při prověrkách - výše v Kč	5 137 000	3 526 000
z toho za zjištěná porušení předpisů v příčinné souvislosti s PÚ, mimořádnou událostí, nebo s technickými příčinami průmyslových otrav a nemocí z povolání - počet	157	138
z toho za zjištěná porušení předpisů v příčinné souvislosti s PÚ, mimořádnou událostí, nebo s technickými příčinami průmyslových otrav a nemocí z povolání - výše v Kč	6 313 000	4 849 000
Pokuty zaměstnancům organizací a PFO - počet	28	23
Pokuty zaměstnancům organizací a PFO - výše v Kč	170 500	87 000
Blokové pokuty – počet	265	208
Blokové pokuty – výše v Kč	127 000	119 800

Z postavení a působnosti Českého úřadu bezpečnosti práce, vyjádřeného v ustanoveních § 2 odst. 1, 2, § 5 písm. a) – d) zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů, spadá rozhodující právní činnost do oblasti správních řízení. V nich inspektoráty bezpečnosti práce, na základě svých kontrolních zjištění, vydávají zákazy, omezení nebo uplatňují sankce vůči subjektům, které porušily povinnosti stanovené jim právním předpisem. ČÚBP pak rozhoduje o odvoláních proti opatřením inspektorátů bezpečnosti práce. Svými rozhodnutími inspektoráty bezpečnosti práce zakázaly nebo omezily činnosti v 221 případech (viz tabulka č. 2) a uložily 367 pokut (viz tabulka č. 3).

Výše i počet uložených pokut se trvale snižuje od roku 1989. Bylo to jednak vyvoláno celkovými změnami ve společnosti, jednak nově transponovanými právními předpisy. Od roku 2003 jsou přijímána postupně taková opatření, která by měla vést ke zvýšení sankcí při zjištění závažných porušení předpisů v oblasti BOZP.

Inspektoráty bezpečnosti práce vedle toho v roce 2003 vydaly celkem **2 882** rozhodnutí jako opatření k zajištění nápravy. Z výše uvedeného celkového počtu rozhodnutí ve **23** případech využily inspektoráty bezpečnosti práce svého práva a podle § 57 odst. 1 správního řádu o uplatněném odvolání rozhodly autoremedurou. ČÚBP bylo ve smyslu § 57 odst. 2 správního řádu předloženo k dalšímu řízení 55 odvolání. Z tohoto počtu bylo ve 30 případech rozhodnutí inspektorátů potvrzeno, v **11** případech bylo rozhodnutí zrušeno, ve 12 případech bylo rozhodnutí vráceno k novému projednání a rozhodnutí a ve **2** případech bylo rozhodnutí změněno. ČÚBP dále v **5** případech přezkoumával rozhodnutí inspektorátů v rámci mimoodvolacího řízení. V roce 2003 byly k rozhodnutí ČÚBP uplatněny **4** žaloby na přezkoumání rozhodnutí soudem. V jednom případě byla podána kasační stížnost. V žádném případě nebylo rozhodnutí soudem zrušeno. **Z celkového počtu IBP vydaných rozhodnutí bylo jen necelých 1,3 % následně zrušeno nebo změněno.**

Nutno poznamenat, že negativní stav v oblasti BOZP ovlivňují mimo jiné následující faktory. Jedná se zejména o absence služeb bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, nefunkčnost stávajícího úrazového pojištění a roztříštěná a tím neprůhledná legislativa. Základní rámec je tvořen pouze zákoníkem práce, který s ohledem na dobu svého vzniku a svoji konstrukci nedostatečně pokrývá pracovněprávní vztahy, ostatní formy vztahů a z nich vyplývajících požadavků. Není schopen zajistit funkčnost v problematice BOZP - nejedná se totiž pouze o Hlavu pátou ZP, ale i celou oblast pracovních podmínek.

ČÚBP navrhl znění Národní politiky BOZP a přímo se podílel na jejím konečném znění. Tento dokument, schválený vládou, dává konkrétní zaměření pro legislativní činnost. V souladu s Národní politikou BOZP byl v roce 2003 vypracován návrh zákona o „Inspekci práce“, který má nabýt účinnosti k 1. 1. 2005. Součástí legislativních prací je v působnosti ČÚBP i zaujímání stanovisek k právním předpisům v rámci mezirezortního připomínkového řízení. V roce 2003 se jednalo o 72 případů, v nichž ČÚBP navrhoval konkrétní opatření na úseku BOZP. ČÚBP má rovněž zastoupení v Radě vlády pro BOZP, zřízené podle usnesení vlády č. 858 ze dne 3. 9. 2003.

V úzké součinnosti s odborníky orgánů Evropské unie byla konkretizována opatření související se vstupem ČR do EU. V rozhodující míře byla dokončována a upřesňována transpozice základních směrnic EU a ujednocován jejich výklad v souladu se zvyklostmi ve státech EU. Nové procesní principy se rovněž promítají do nově přijímaných právních předpisů. Vedle výše uvedených činností se ČÚBP v širokém rozsahu podílel na osvětové činnosti k výkladům nových právních předpisů, zpracovával překlady originálů dokumentů EU k problematice BOZP v EU, vypracovával odborná stanoviska na úseku právní problematiky a k dalším dokumentům v rámci vnitroresortního řízení Ministerstva práce a sociálních věcí.

Směry činnosti nastíněné v závěru zprávy budou ovlivněny mimo jiné i změnami v působnosti systému ČÚBP vydáním nového zákona o inspekci práce.

3.1 Dozorčí činnost v jednotlivých odvětvích

Priority kontrolní činnosti orgánů státního odborného dozoru nad bezpečností práce byly v roce 2003 zaměřeny na prosazování nových bezpečnostních předpisů do praxe, na plošnou kontrolu dodržování bezpečnostních předpisů ve stavebnictví, zemědělství a na dodržování pracovních podmínek řidičů malých a středních dopravních firem, zaměstnanců zdravotnických zařízení, ústavů sociální péče a zaměstnanců v obchodě, zejména v obchodních řetězcích.

Z celkového počtu 10 225 kontrolovaných subjektů jich bylo ze stavebnictví 1760 (17,21 %), v zemědělství 1064 (10,40 %) a v obchodě 1150 (11,25 %).

S výjimkou obchodních řetězců byly kontroly zaměřeny zejména na malé a střední podniky. Nejvíce bylo zkontrolováno subjektů s 10 – 49 zaměstnanci, a to 3 656 (37,56 %); u kategorie 50 – 249 zaměstnanců se jednalo o 2 254 subjektů (22,04 %). Při jejich výběru ke kontrolám byly upřednostňovány ty, u kterých bylo v předchozím období zjištěno závažné nedodržování předpisů a dále subjekty nově vzniklé, kde byla kontrola prováděná poprvé.

Vedle dozorů vyplývajících z programu činnosti, jejichž součástí byla i kontrola dříve uložených opatření, byly prováděny i následné kontroly (ve 2 124 případech). Jednalo se o 1 755 následných kontrol splnění uložených opatření dozorů provedených v roce 2002 a 369 následných kontrol z dozorů roku 2003, při kterých bylo zjištěno, že až na ojedinělé výjimky byla dříve uložená opatření IBP, vedoucí k nápravě, splněna. Z výše uvedeného lze konstatovat, že přístup kontrolovaných subjektů k odstraňování zjištěných závad je vstřícný; převážná část zjištěných závad je totiž snadno odstranitelná (v mnoha případech byly závady odstraněny již v průběhu vlastní kontroly). Tyto skutečnosti dokumentují, že pokud by v kontrolovaných subjektech byla lepší spolupráce zaměstnavatelů a zaměstnanců a byl zaveden funkční vnitřní kontrolní systém, byla by řada závad průběžně odstraňována a nikoliv až po kontrole státního odborného dozoru nad bezpečností práce.

3.1.1 Stavebnictví

Ve stavebnictví dlouhodobě přetrvávají nepříznivé ukazatele pracovní úrazovosti, a to zejména vysoké počty smrtelných a závažných pracovních úrazů, z nichž mnohé vznikají následkem pádu z výšky. Vysoká úrazovost při pracích ve výškách byla hlavním důvodem k zaměření hlavního úkolu pro rok 2003 právě na tyto práce. V rámci plnění hlavního úkolu bylo provedeno 790 prověrek u 767 subjektů. Kontroly byly zaměřeny na ochranu zaměstnanců před pády z výšky a jejich cílem bylo prověřit dostatečnost opatření stanovených zaměstnavatelem k omezení rizik vznikajících při těchto pracích.

V rámci dozorové činnosti v roce 2003 IBP dále plnily své dílčí úkoly v oblasti stavebnictví. Předmětem kontrol všech úkolů bylo dodržování požadavků bezpečnosti práce a technických zařízení s postihnutím faktorů, které se podílejí na vzniku pracovních úrazů a dále prosazování zlepšení úrovně stávajícího stavu na úseku BOZP pomocí systémů řízení, vyhledávání a vytipování rizik u jednotlivých činností.

Závažným problémem při provádění stavebních prací je různá úroveň řízení bezpečnosti práce u jednotlivých zhotovitelů na stavbách, nedostatečná koordinace provádění jednotlivých prací a nedostatečná vzájemná informovanost o rizicích na staveništích, kde pracuje více zhotovitelů. Bezpečnostní rizika plynoucí ze souběhu prací jsou zpravidla v zájmu dodržení termínů

přehlížena. Informace o rizicích, která vznikají při činnostech více zhotovitelů, jsou mezi dodavateli stavebních prací předávány ústně a o těchto informacích není vedena dokumentace.

Technologické postupy s řešením bezpečného přístupu k pracovním místům a způsobu zajištění proti pádu z výšky bývají zpracovány většinou pouze u organizací s větším objemem prací. U menších organizací je při dozoru běžně zjišťována forma ústního určování pracovních postupů odpovědným zaměstnancem, kterou ovšem nelze spolehlivě prokázat. Pokud jsou postupy pro příslušné práce ve výškách v rámci dodavatelské dokumentace zpracovány, neodpovídá tato dokumentace příslušným požadavkům vyhlášky č. 324/1990 Sb.

K závažným nedostatkům při provádění prací ve výškách patří nezajištění zaměstnanců proti pádu z výšky kolektivním zajištěním. Nezajištěny byly zvláště volné okraje staveb, podlah, výtahových šachet, schodišť, podest a pomocných stavebních konstrukcí ochrannou konstrukcí. I když pomocnými technickými konstrukcemi byli zaměstnanci chráněni proti pádu, vykazovaly tyto hrubé nedostatky - nebyly dostatečně pevné, stabilní a odolné proti poškození a vnějším vlivům. Konstrukce lešení byly prováděny v rozporu s návody výrobců a příslušnými technickými normami pro montáž a demontáž lešení. Lešení, jakož i ochranné a pomocné pracovní konstrukce, byly provozovány bez jejich úplného dokončení, vybavení a vystrojení.

V případech, kdy nebylo uvažováno a ani nebylo reálné použít k zajištění zaměstnanců kolektivní zajištění, nebyli zaměstnanci často vybaveni OOPP v odpovídajícím systému zachycení pádu a prostředky osobního zajištění, a pokud je měli k dispozici, nebyla určena místa kotvení a uchycení; zaměstnanci nebyli seznámeni s jejich používáním a při kontrolách bylo zjišťováno, že zaměstnavatelé nezajišťovali pravidelné prohlídky a zkoušení těchto prostředků.

Dozor se věnoval i provádění nejnebezpečnějších prací ve výškách (práci na střechách, montáži krovů, provádění montáží konstrukcí ve výšce) fyzickými osobami podnikajícími na živnostenské listy, popř. v tzv. sdruženích. Kontrolami bylo zjištěno, že uvedené podnikající fyzické osoby nebyly vybaveny OOPP v odpovídajícím systému zachycení pádu a prostředky osobního zajištění a pokud je měly k dispozici, zpravidla je nepoužívaly.

Výsledky dozoru prokázaly oproti minulým obdobím pouze nepatrné zlepšení; ve většině malých a středních stavebních firem neexistuje účinný systém vnitřní kontroly v zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Příčinou nepříznivého stavu je neplnění úkolů v oblasti prevence rizik ze strany podnikajících subjektů – zaměstnavatelů, zejména neprovádění účinných pravidelných kontrol úrovně bezpečnosti na stavbách a nedostatky organizace a řízení prováděných stavebních prací v důsledku nepřítomnosti nebo neurčení odpovědných zaměstnanců na stavbách. Řízení bezpečnosti práce a ochrany zdraví není bráno ze strany subjektů jako nedílná součást řízení jejich aktivit, ale je stále na okraji jejich zájmu a je míněno jako zbytečně zatěžující břemeno.

Protože nepříznivý stav při provádění prací ve výškách stále přetrvává, je nutné u stavebních organizací nadále pokračovat v plošném a systematickém dozoru. Jak pro rok 2004, tak pro rok 2005, bude kontrola zaměřena zejména na zajištění bezpečné práce ve výškách, výkopové práce a bezpečný provoz stavebních strojů a zařízení.

3.1.2 Doprava

3.1.2.1 Silniční doprava

V roce 2003 byla systémem ČÚBP uskutečněna celorepubliková prověrka zaměřená na dodržování podmínek bezpečnosti práce, technických zařízení a stanoveného režimu řízení řidičů malých a středních dopravních firem; některé IBP pak v rámci vlastních úkolů zařadily kontrolu bezpečnosti technických zařízení v automobilovém opravárenství (IBP pro hlavní město Prahu

se soustředil na značkové servisy a dílny a garáže poskytující servis – celkem zkontrolováno 44 subjektů, IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích provedl kontrolu 88 subjektů, zabývajících se opravami a servisem motorových vozidel, IBP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě provedl kontrolu u 33 drobných autoopraven, IBP Pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně zařadil prověrku „Dodržování bezpečnosti práce při provozu a údržbě vozidel se speciálními pracovními nástavbami“). IBP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni na výzvu Ředitelství Policie ČR Plzeň jih spolupracoval na kontrolní akci Kryštof 2 (závady byly zjištěny v řízení vozidla v nevhodné obuvi, v nevyplněných záznamových listech a v nevyhovujícím technickém stavu vozidel – sjeté pneumatiky, poškozená ložná plocha a v propadlém osvědčení o profesní způsobilosti řidičů); IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích provedl ve spolupráci s dopravní službou Policie ČR 10 silničních kontrol, kterých se v 5 případech účastnily i krajské dopravní úřady. Oba posledně citované IBP spolupracovaly na šetření okolností vzniku tragické dopravní nehody dne 8. 3. 2003 u obce Nažidla. IBP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem se podílel na 2 kontrolách v silničním provozu, IBP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně pak na 5 kontrolách.

V rámci plnění celorepublikového úkolu bylo inspektoráty bezpečnosti práce provedeno 404 prověrek a bylo zjištěno 4 763 případů nedodržení bezpečnostních předpisů; závady byly zjištěny zejména při nedodržování příslušných ustanovení zákoníku práce, vyhlášky č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 168/2002 Sb.
Jednalo se zejména o následující závady:

- v oblasti vyhledávání rizik, jejich minimalizaci a informování zaměstnanců o těchto rizicích (podceněna zejména rizika únavy řidičů, při nocování řidičů v kabinách vozidel – buď absence nezávislého topení, nebo v rozporu s návodem jejich výrobců nedostatečné provádění jejich revizí, kontrol a údržby, při nakládce, vykládce a plachtování vozidel, při provádění drobných oprav mimo vlastní opravny tím, že vozidla nebyla vybavena vhodnými zvedáky či klíny pro zajištění vozidel proti samovolnému pohybu),
- v oblasti školení (neprováděno buď vůbec nebo podle již neplatných či neaktualizovaných předpisů),
- v oblasti pracovního režimu řidičů (nedodržován limit řízení, bezpečnostní přestávky, denní limit řízení, dostatečný odpočinek před vlastním řízením),
- v nevedení evidence pracovních úrazů,
- v neprovádění stanovených zdravotních prohlídek zaměstnanců, zejména řidičů,
- v neposkytování OOPP dle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik,
- spočívající v nezpracování místního provozního bezpečnostního předpisu,
- v nezabezpečení zvýraznění zaměstnanců provádějících opravy na pozemních komunikacích (výstražné vesty s vysokou viditelností).

Při prověrkách autoservisů a opraven vozidel byly zjištěny drobné závady v oblasti kvalifikace zaměstnanců, neověřování jejich zdravotní způsobilosti, v jejich nedostatečném školení, přidělování a používání OOPP a v jejich pracovních podmínkách.

Z hlediska technických zařízení a pracovního prostředí se jednalo o již častěji se vyskytující závady:

- neprovádění revizí a kontrol provozovaného elektrického a tlakového zařízení, elektromechanického přenosného nářadí,
- u svařování neprovádění stanovených kontrol svařovacích hadic; láhve s technickými plyny nezajištěny proti převržení (neprováděny předepsané zkoušky jejich těsnosti),
- nebyly k dispozici návody k údržbě a opravám dodávané výrobci,
- při skladování (nevhodný způsob, neoznačené skladovací prostory, neoznačené regály),

- neoznačení dopravně-provozních prostor a nepoužití příslušných bezpečnostních značek (zejména pro únikové cesty),
- chybějící nebo nedostatečná instalace odsávacích zařízení výfukových zplodin,
- chybějící průvodní dokumentace zdvihacích zařízení staršího data výroby a další.

Prověrky zaměřené na provoz a údržbu vozidel se speciálními pracovními nástavbami. Dozor byl proveden u 43 subjektů, které pomocí speciálních vozidel zajišťují svoz komunálního odpadu, opravy a údržbu komunikací, přepravu pohonných hmot apod. Vzhledem ke skutečnosti, že se s těmito vozidly provádí zejména činnost na pozemních komunikacích za plného provozu, vznikají nedodržením předpisů k zajištění BOZP, návodů výrobců stanovených technologických a pracovních postupů rizika ohrožení jak vlastních řidičů, tak občanů.
Byly zjištěny závady spočívající v:

- nevyhledání a nevyhodnocení rizik a neseznámení zaměstnanců s těmito riziky,
- nevypracování „místního provozního bezpečnostního předpisu“ a „vlastního seznamu pro přidělování OOPP, mycích čisticích a dezinfekčních prostředků“,
- nekvalitně a nedostatečně prováděných školení a ověřování zdravotní způsobilosti řidičů,
- nevedení stanovené technické dokumentace (např. u samojízdných strojů – manipulátorů, traktorů jako nosičů speciálních strojů),
- u samojízdných strojů a kolových nakladačů neprovádění stanovených kontrol a speciální údržby (ve shodě s návodem výrobce).

3.1.2.2 Železniční doprava

V rámci svých vlastních úkolů se cílenému dozoru problematiky železniční dopravy a vleček věnovaly pouze 2 IBP, a to IBP pro hlavní město Prahu (dozor byl proveden v 17 železničních stanicích) a IBP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem (dozor provedl u 3 dep /6 provozních jednotek/ kolejových vozidel, 5 železničních stanic, 2 správ dopravních cest a 19 vleček); ostatní IBP se problematice drážní dopravy věnovaly jen v rámci šetření nehodových událostí. Všechny IBP reagovaly na výzvu Českého úřadu bezpečnosti práce o podání přehledu nebezpečných železničních přejezdů svého regionu, IBP pro Ústecký a Liberecký kraj provedl nad rámec zadaného dotazu fyzickou kontrolu 28 přejezdů, kdy v 6 případech upozornil příslušné kompetentní orgány na nedostatky v jejich značení a v nedostatečných rozhledových podmínkách.

Při kontrolách železničních stanic a vleček, kdy se inspektoři soustředili na kontrolu systému obecné prevence, odborné a zdravotní způsobilosti zaměstnanců dráhy, zajištění bezpečného pohybu a bezpečné práce v kolejišti, dodržování průjezdného průřezu a volného schůdného a manipulačního prostoru, řízení a provádění posunu, zajištění bezpečnosti práce při nakládce a vykládce vagonů a na poskytování a používání OOPP, byly zjištěny následující závady:

- nedodržování volného schůdného a manipulačního prostoru a průjezdného průřezu,
- neoznačení a nezabezpečení přejezdů,
- nezajištění odborné a zdravotní způsobilosti (např. nebyl vydán ani vnitřní předpis upravující tuto problematiku),
- zarážky se zašlým bezpečnostním značením,
- neobnovování bezpečnostního značení hran nástupišť, nakládacích a vykládacích ramp a přechodových můstků,
- nevypracování „místního řádu skladu“,
- nedodržování týdenního odpočinku zaměstnanců,
- nezajištění drážních vozidel proti ujetí (a to i při nakládce a vykládce),
- nepřidělování OOPP podle interní směrnice Českých drah M 36.

3.1.3 Zemědělství

V rámci celorepublikového úkolu „Bezpečnost práce v zemědělské výrobě při chovu skotu“ bylo provedeno 713 kontrol u 710 subjektů, při nichž bylo zjištěno 7 119 případů nedodržení bezpečnostních předpisů. Úkol byl zaměřen na:

a) Kontrolu pracovní úrazovosti
Závady byly zjišťovány zejména v problematice evidence pracovních úrazů; nebyly zjištěny v plnění ohlašovací povinnosti a u stanovených opatření proti opakování úrazů ze stejných zdrojů a příčin.

b) Systém obecné prevence
Kontrolami bylo zjištěno, že zaměstnavatelé nevyhledávali rizika v souvislosti s chovem skotu, popř. je nevyhodnocovali a nepřijímali odpovídající opatření k jejich odstranění. Toto zjištění bylo jednou z nejčastějších závad. V případech, kdy zaměstnavatelé rizika hodnotili, vycházeli převážně ze svých znalostí provozu a nepostupovali systematicky podle doporučených metod hodnocení rizik.

Předmětem školení zaměstnanců nebyly platné předpisy pro rozsah prováděných činností, včetně seznámení s pracovními postupy při chovu skotu a seznámení s riziky (např. při nakládce, vykládce a přepravě zvířat, obsluze zemědělských zařízení atp.). Dále nebyla vedena prokazatelně dokumentace o rozsahu školení a o informacích a pokynech se zaměřením na vykonávanou činnost. Nedostatky byly dále zjištěny v neověřování zdravotní způsobilosti, zejména nebyly prováděny periodické zdravotní prohlídky traktoristů živočišné výroby.

Při kontrole poskytování OOPP byly zjištěny nedostatky např. u vlastních seznamů pro poskytování ochranných prostředků, které nebyly zpracovány na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce, případně do vyhodnocení nebyla zahrnuta všechna rizika, která se v provozech živočišné výroby vyskytují (např. v souvislosti s dezinfekčními prostředky).

c) Pracovní podmínky
Závady byly zjištěny zejména u problematiky rozvrhování pracovní doby - zaměstnavatelé nerozvrhovali pracovní dobu tak, aby zaměstnancům byl poskytnut nepřetržitý odpočinek v týdnu; nebyla ani využita možnost poskytnout nepřetržitý odpočinek v rozmezí tří týdnů alespoň 105 hodin. Závady u práce přesčas spočívaly zejména v nevedení její evidence. Pro výkon noční práce zaměstnavatelé nezajišťovali pravidelné lékařské prohlídky a nevedli její evidenci.

d) Ověření stavu na pracovištích živočišné výroby
Nestanovení konkrétních pracovních postupů při chovu skotu se zohledněním požadavků § 2 a § 4 nařízení vlády č. 27/2002 Sb., včetně příslušných příloh tohoto nařízení, bylo nejčastěji zjišťovanou závadou.

Závažné závady byly zjištěny i u provozovaných technických zařízení. Zde je možno např. jmenovat nezajištěné převody oběžných shrnovačů chlévské mrvy ochranným krytem, používání nezakrytých kloubových hřídelí pohonu krmných vozů, nezakrytí hnacích ústrojí dopravníků atd.

U provozovaných objektů byl zjištěn neuspokojivý stav způsobený jejich nedostatečnou údržbou. Ze zjištění lze uvést např.:

- budovy nebyly udržovány ve stavu, který neohrožuje bezpečnost osob (uvolněné stropní podhledy, poškozené rohové zdivo, vytržené kovové rámy vrat ze zdiva),
- posuvná vrata nebyla zajištěna proti uvolnění z vedení,
- otevřená křídla vrat nebyla zajištěna proti samovolnému zavření,
- venkovní prostory určené pro chov skotu nebyly zabezpečeny tak, aby nedocházelo k nežádoucímu úniku zvířat,
- podlahy v mléčnicích nebyly rovné a odolné proti poškození,

- šachty u oběžných shrnovačů chlévské mrvy nebyly zajištěny proti pádu osob,
- otvory v podlaze stájí nebyly zakryty poklopy s odpovídající nosností,
- volné okraje otvorů v podlahách půdních prostorů a volné okraje lávek u vynášecích dopravníků chlévské mrvy nebyly opatřeny zábradlím.

Obdobný závadný stav byl zjištěn i u komunikací. Komunikace mezi provozovanými objekty byly poškozené, jejich nosnost a pevnost neodpovídala dopravním prostředkům, neměly dostatečně pevný povrch s příslušným spádem pro odvod srážkových vod apod.
U močůvkových jímek se závady nejčastěji týkaly nedostatečného ohrazení nepřejezdných a nepřechodných jímek zábradlím.

Při používání chemických přípravků k dezinfekci a čištění, kromě již uvedených nedostatků u OOPP, porušení předpisů bylo zjištěno jen ojediněle, stejně tak při provozu chladírenských zařízení.

3.1.4 Lesnictví

Těžba, soustřeďování a odvoz dřeva patří z hlediska ohrožení zdraví pracovníků trvale mezi riziková odvětví. Dozor IBP, které se kontrole této problematiky věnovaly, byl zejména zaměřen na funkčnost systému řízení BOZP u subjektů zabývajících se výše uvedenou činností, jak jsou vyhodnocena rizika, jaká jsou přijata opatření k jejich eliminaci, jaký je technických stav používaných strojů, nářadí a zařízení a jak jsou dodržovány technologické postupy.
Lze konstatovat, že systém vyhledávání a hodnocení rizik, informování zaměstnanců o nich a činění nápravných opatření byl částečně funkční ve všech dozorovaných subjektech. U státních podniků, většiny akciových společností, ale i společností s ručením omezeným jsou určeny osoby, které odpovídají za problematiku BOZP. Kladně lze hodnotit i jejich pomoc orientovat se v problematice bezpečnosti a ochrany zdraví podnikajícím fyzickým osobám, zejména pracovníkům obsluhujícím motorové řetězové pily.

Charakteristika závažných zjištění a poznatků z prověrek:
- nedostatečné vyhledávání, vyhodnocení a následné opatření k eliminaci rizik v lesním hospodářství a neseznamování zaměstnanců s těmito riziky,
- nedostatečná opatření přijatá na základě vyhodnocení rizik pro vytvoření nezávadného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí,
- nedostatky v seznamování s technologickými postupy ze strany zaměstnavatele; jejich nedodržování zaměstnanci,
- nedostatečná kontrola technického stavu motorových pil,
- závady na pilách (poškozený vypínač elektrického zapalování, poškozené pojistky plynu, poškození ochranného krytu lišty s řetězem apod.),
- neprovádění kontrol a revizí lesních kolových traktorů a odvozních souprav,
- ze strany těžařů nedodržování předepsaných parametrů záseku a hlavního řezu,
- nepoužívání stanovených OOPP (protiřezové oděvy, obuv, antivibrační rukavice, chrániče sluchu),
- nedodržení stanoveného sklonu skladovaného dříví.

Výše uvedené závady se vyskytovaly u zhruba 30 % dozorovaných subjektů, 65 % z toho činily závady zjištěné u podnikajících fyzických osob, které na základě dohody o provedení práce pro kontrolované subjekty zabezpečovaly těžební činnost.

3.1.5 Průmysl

Priority kontrolní činnosti v tomto největším oboru ekonomické činnosti byly v roce 2003

na celostátní úrovni zaměřeny na:

- provedení následných kontrol u subjektů zabývajících se výrobou kovových konstrukcí, u kterých v roce 2002 byly zjištěny závažné nedostatky v zajišťování BOZP,
- kontrolu zajišťování bezpečné a zdraví neohrožující práce v sklářském a keramickém průmyslu,
- provedení integrované kontroly u vybraných subjektů podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů.

Vedle těchto celostátních úkolů IBP dále realizovaly kontroly s ohledem na stav a vývoj bezpečnosti práce na základě svých regionálních priorit. Kontroly byly provedeny například u provozovatelů tvářecích strojů, výrobců strojů, zpracovatelů dřeva a výrobců potravin. Výsledky kontrolní činnosti v průmyslových podnicích signalizují, že především v malých a středních podnicích nejsou plněny základní povinnosti k zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce. Malá pozornost je věnována vyhledávání rizik, jejich posuzování a stanovení potřebných opatření k jejich minimalizaci. Dalším problémem je formálnost a obecnost prováděných školení, nedostačující zácvik k pracovní činnosti a v neposlední řadě nezajištění kontroly bezpečného výkonu práce při pracovní činnosti, zejména pak při změně výroby. Samostatnou kapitolou v zajišťování bezpečné práce je péče o technický stav provozovaných strojů a zařízení. Vedle neúplné nebo zcela chybějící dokumentace (zejména u starších strojů) nejsou používaná technická zařízení pravidelně kontrolována; řeší se až odstraňování vzniklých poruch.

V návaznosti na nedostatečnou kontrolu ze strany vedoucích zaměstnanců jsou zjišťovány nedostatky i na straně samotných zaměstnanců. Nejčastěji jde o nepoužívání přidělených OOPP, vyřazování ochranných zařízení z provozu a nedodržování stanovených pracovních postupů.

Příčiny nižší úrovně BOZP v malých a středních podnicích je pouze zčásti ovlivňována nedostatkem finančních prostředků. Mnohem více se projevuje podceňování této problematiky a upřednostňování výrobních úkolů, a to jak ze strany zaměstnavatelů, tak zaměstnanců.

3.1.5.1 Chemický průmysl

V roce 2003 byla u vybraných subjektů provedena každoročně plánovaná integrovaná prověrka podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, ve znění pozdějších předpisů, a to za účasti krajských úřadů, ČIŽP, IBP a ostatních kontrolních orgánů. IBP provedly celkem 82 prověrek, především u subjektů skupiny B. Při kontrole bylo zjištěno 21 závad v oblasti porušení zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, převážně spojenými s hodnocením rizik závažné havárie. Jednalo se například o následující závady:

- uvedení nesprávných údajů množství nebezpečných látek,
- chybějící uzemnění cisteren nebo vozidel při stáčení,
- chybějící místní provozní řády.

Dalších 365 zjištěných závad souviselo s neplněním požadavků předpisů k zajištění BOZP. Nejvíce závad (celkem 200), bylo zjištěno u technických zařízení. Jednalo se např. o:

- nedostatky v uzemnění zařízení,
- nedostatečné zabezpečení proti úrazu osob (chybějící zábradlí, děravé rošty na plošinách),
- nedostatečné nebo chybějící ochranné kryty,
- neprovádění pravidelných revizí a kontrol.

Práci inspektorů ztěžovala skutečnost, že byť bylo ustanovením § 26 zákona č. 353/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, uloženo provozovatelům do 2 let od nabytí účinnosti zákona zpracovat bezpečnostní dokumentaci, do konce roku 2003 tuto povinnost splnilo malé množství subjektů. Byla schválena teprve necelá třetina bezpečnostních programů a bezpečnostních zpráv. Mezi přetrvávající nedostatky bezpečnostní dokumentace patří:

- její zpracování pouze v obecné rovině,
- její nesoulad se skutečným provozním stavem,
- v provozních mapách chybí vyznačení únikových cest,
- nezhodnocení všech nebezpečných situací.

V průběhu roku 2003 došlo k jedné závažné havárii, a to k výbuchu s následným úmrtím – problematikou se zabýval Český báňský úřad.

3.1.5.2 Potravinářský průmysl

V potravinářském průmyslu byl dozor v rámci regionálních úkolů zaměřen na výrobu škrobárenských a mlýnských výrobků, výrobu nápojů, potravinářských koncentrátů, zpracování masa a výrobu lahůdek. Výběr subjektů určených k dozoru byl proveden s ohledem na stav pracovní úrazovosti, druh převažujících činností a na časový odstup od posledních provedených kontrol.

V oblasti obecné prevence bylo zejména zjištěno, že:

- otázkám bezpečnosti práce nebyla věnována náležitá pozornost, hlavně nebyla přijímána opatření k prevenci rizik,
- nebyly dodrženy lhůty opakovaných školení BOZP,
- obsah školení byl v obecné rovině, chybělo zejména seznámení zaměstnanců s riziky na pracovištích a opatření k jejich ochraně před působením těchto rizik,
- zaměstnanci nebyli seznamováni s účinky používaných chemických přípravků, s ochranou před jejich působením, s poskytováním první pomoci při potřísnění nebo polití chemickou látkou a se způsobem asanace; jejich školení bylo formální,
- nebyly zajištěny zdravotní prohlídky zaměstnanců,
- nebyly zajištěny pravidelné a důsledné kontroly zaměstnanců a pracovišť vedoucími zaměstnanci.

V oblasti prevence technických zařízení bylo v jednotlivých případech zjišťováno neprovedení revizí elektrických zařízení a kontrol a prohlídek chladicích a tlakových zařízení.

Dozorem na pracovištích bylo zjišťováno, že:

- u některých subjektů nebyly pro sklady vypracovány místní provozní předpisy včetně pokynů pro manipulaci s materiálem,
- v jednotlivých případech byly provozovány míchačky a řezačky bez ochranných krytů,
- prostory, kde byly skladovány chemické přípravky pro dezinfekci zařízení a pracovišť, nebyly řádně označeny,
- zaměstnanci nepoužívali přidělené OOPP.

3.2 Pracovní podmínky

V průběhu roku 2003 se v oblasti kontroly pracovních podmínek realizovaly dva hlavní úkoly zaměřené na pracovní režim ve zdravotnických zařízeních a ústavech sociální péče a u subjektů provádějících stavební práce; mimoto kontrola dodržování předpisů k zajištění, vytváření a udržování odpovídajících pracovních podmínek byla součástí všech relevantních plánovaných i neplánovaných prověrek IBP tohoto roku. Struktura závažnosti a počtu zjišťovaných nedostatků byla rozdílná s ohledem na velikost kontrolovaného subjektu, zaměření jeho činnosti, množství existujících rizik a přístup k řízení BOZP. Nejčastěji se vyskytující nedostatky a závady byly stejného charakteru jako nedostatky a závady zjišťované v této oblasti v letech předcházejících.

Charakteristika závažných zjištění a poznatky z provedených kontrol:

- zaměstnancům nejsou poskytovány informace, které jsou nutné k zajištění bezpečné a zdraví neohrožující práce a to především o opatřeních k eliminaci rizik,
- o školeních a zacvičení není vedena dostatečná dokumentace a znalosti zaměstnanců z předpisů a pokynů nejsou ověřovány,
- schází doklady o zdravotní a odborné způsobilosti k výkonu práce,
- nedostatky v poskytování OOPP,
- nedostatečná evidence pracovní doby podle počtu odpracovaných hodin a jednotlivých směn,
- nedodržování stanovených limitů práce přesčas a nedodržování odpočinků mezi směnami a v jednotlivých týdnech,
- při vyhodnocování rizik jsou opomenuty chráněné skupiny zaměstnanců (těhotné a kojící ženy, matky do konce 9. měsíce po porodu a mladiství).

Při dozoru bylo zjištěno, že úroveň dodržování stanovených pracovních podmínek je v přímé souvislosti s velikostí daného subjektu, počtem zaměstnanců a s jeho organizační strukturou. Nejhorší situace je u podnikajících fyzických osob, které „zaměstnávají" zpravidla také podnikající fyzické osoby na nejrůznější formy smluv a dohod, které jim umožňuje obchodní zákoník; ve většině případů pouze na základě ústní dohody. Tato situace umožňuje nedodržovat příslušná ustanovení zákoníku práce, protože se na uvedené vztahy vztahuje pouze „přiměřeně". Tyto, podle zákona sice legální vztahy, nejsou regulovány žádným předpisem a tato skutečnost nepříznivě ovlivňuje problematiku BOZP u těchto osob.

Obdobná situace je u malých organizací do 20 zaměstnanců, kde každý odpovídá za všechno a za oblast pracovních podmínek neodpovídá zpravidla nikdo. Uvedené oblasti je věnována pozornost až v době ohlášené kontroly ze strany IBP, v horších případech při šetření pracovního úrazu.

V oblasti dodržování požadavků bezpečnosti práce a pracovního prostředí přetrvává množství nedostatků, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na zvyšování míry rizika ohrožení zaměstnanců v pracovním procesu. Pouze v menší části kontrolovaných subjektů je problematika BOZP chápána jako rovnocenná součást pracovních úkolů s důrazem na prevenci. V oblasti pracovní doby a doby odpočinku zůstává problematická sféra služeb, zejména obchod, pohostinská a ubytovací zařízení, hlídací agentury, stavebnictví.

Příčiny zjištěného stavu lze spatřovat v nezavedení účinného systému řízení, podceňování existujících rizik ohrožení zdraví zaměstnanců, nepřijímání opatření k jejich eliminaci, neznalosti právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP ze strany subjektů, popř. vedoucích zaměstnanců, preferování provozních úkolů před požadavky BOZP, maximalizace úspor finančních prostředků na úkor BOZP; dále pak v nezavedení systému kontrol ze strany odpovědných zaměstnanců.

3.3 Osobní ochranné pracovní prostředky

Ověření stavu v této oblasti bylo součástí všech prověrek roku 2003. Obecně lze konstatovat, že nedostatky byly zjišťovány zejména u subjektů, kde není oblast BOZP zajišťována odborně způsobilou osobou v prevenci rizik. Alarmující je počet případů, kdy byla zjištěna neznalost existence právního předpisu – nařízení vlády č. 495/2001 Sb. Faktem zůstává, že na neuspokojivém stavu v oblasti OOPP se značnou měrou podílí sami zaměstnanci tím, že poskytnuté ochranné prostředky nepoužívají.

Charakteristika závažných zjištění:

- vlastní seznamy pro poskytování OOPP a mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků nejsou vypracovány, popř. nejsou vypracovány na základě existujících rizik a konkrétních podmínek práce,
- neposkytování dostatečných a přiměřených informací zaměstnancům o rizicích práce, před kterými je má OOPP chránit a poučení o jejich používání,
- v odvětví stavebnictví není výjimkou neposkytování OOPP vůbec, popř. OOPP jsou poskytovány až po uplynutí zkušební doby,
- v odvětví lesnictví zaměstnanci pracující s motorovou pilou nejsou vybaveni neprořezným oděvem a obuví,
- není vedena evidence o poskytnutých OOPP; není ověřován jejich stav a funkčnost.

Zlepšení situace by napomohla pravidelná a důsledná kontrola. Především ve stavebnictví při pracích ve výškách by mohla pozitivně ovlivnit nepříznivý vývoj závažné pracovní úrazovosti.

3.4. Manipulace s materiálem a skladování

Až na ojedinělé výjimky v roce 2003 pokračoval dlouhodobě sledovaný nepříznivý vývoj na úseku manipulace s materiálem a skladování, projevující se zvýšenou úrazovostí v dané oblasti. Příčina tohoto stavu spočívá jednak v závadném technickém stavu řady provozovaných strojů a technických zařízení, v nevyhovujícím stavu samotných skladových objektů včetně komunikačních a manipulačních ploch; dále pak v nízké úrovni znalostí bezpečnostních předpisů a zásad bezpečnosti práce a v nedocenění až podceňování této problematiky ze strany mnoha zaměstnavatelů, včetně vedoucích i zodpovědných zaměstnanců.

Další faktor nepříznivě ovlivňující současnou úroveň bezpečnosti práce při manipulaci s materiálem a skladování tvoří skutečnost, že se jedná, až na nepodstatné výjimky, o obslužnou činnost zajišťující hlavní výrobní proces, kterému je věnována základní pozornost ze strany zaměstnavatelů. S popsaným stavem souvisí i skutečnost, že řada zaměstnavatelů chápe svoji povinnost v oblasti školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pouze jako prosté seznámení s texty těchto předpisů, bez jejich nutného vysvětlení a hlavně upozornění na rizika, vyplývající z nedodržování těchto předpisů. V mnoha případech schází i odpovídající zácvik obsluh.

V celostátním měřítku se v průběhu roku 2003 uskutečnila prověrka zásobníků sypkých hmot a transportních zařízení. Hlavním důvodem k realizaci této prověrky byla skutečnost, že k téměř 64 % smrtelných úrazů, dlouhodobě vykazovaných při provozu a obsluze zásobníků, dochází k proboření zaměstnance, popř. zaměstnanců, do skladované sypké hmoty, zejména při snaze o narušování kleneb, komínů apod.; k dalším téměř 23 % při sesutí ulpělé sypké hmoty z vnitřní stěny zásobníku na postižené, při jejím odstraňování. (Tato skutečnost dokládá nevyhovující technický stav většiny provozovaných zásobníků.) Provoz a obsluha transportních zařízení se pak dlouhodobě podílí v rozsahu od 1,5 % do 3,9 % na smrtelné pracovní úrazovosti v rámci celé České republiky.

IBP provedly dozor podle jednotného programu u 546 subjektů provozujících zásobníky a transportní zařízení a zjistily celkem 4 026 závad. V rámci jednotlivých regionů IBP sledovaly dodržování předpisů zaměřených na:

- systém prevence technického stavu provozovaných zásobníků a transportních zařízení,
- technický stav namátkově vybraných provozovaných zásobníků a transportních zařízení, včetně dozoru na souvisejícím pracovišti, při kterém byla současně ověřována i funkčnost systému prevence.

Prověrkou bylo prokázáno, že základní příčinu dlouhodobě vykazované zejména smrtelné úrazovosti u zásobníků sypkých hmot stále představují provozní potíže spojené s vyprazdňováním zásobníků a odstraňováním nánosů ulpěných na jejich vnitřních stěnách a to i za situace, že v současné době je k dispozici řada technických prostředků zajišťujících vypouštění skladovaných sypkých hmot samotíží. Jako mimořádně závažné zjištění nutno uvést, že celá řada technických prostředků zajišťujících plynulé vyprazdňování skladované sypké hmoty byla v době prověrky zcela nefunkční a dokonce i odpojena od zdrojů el. energie.

K dalším závadám zjišťovaným při kontrole zásobníků patřilo zejména:

- nevyhledávání, popř. nedokonalé vyhledávání rizik souvisejících s provozem a údržbou zásobníků, v návaznosti zejména na charakter a vlastnosti skladovaných sypkých hmot a nepřijímání potřebných opatření k eliminaci, či alespoň ke snížení existujících rizik,
- nezajištění, popř. nedokonalé zajištění, vyvýšených pracovních plošin a lávek proti pádu,
- nezajištění vstupních a plnících otvorů uzavřených zásobníků proti nežádoucímu vstupu nebo pádu fyzické osoby do vnitřního prostoru zásobníku,
- nedokonalé zpracování místního provozního bezpečnostního předpisu, ale i jeho neexistence, respektive nedostatečný rozsah tohoto předpisu, který zejména neřeší:
  - nutná opatření pro vstup do zásobníků,
  - způsob zajištění vstupujícího zaměstnance,
  - opatření pro případ vzniku mimořádných situací,
  - určení zaměstnance k obsluze a údržbě.

Nejzávažnější nedostatky zjišťované při kontrole provozovaných transportních zařízení se týkaly nezajištění, popř. nedokonalého zajištění nebezpečných míst, zejména míst možného vtažení, sevření, popř. zachycení. V celé řadě prověřovaných subjektů byl zjištěn buď zcela nefunkční, popř. nedokonale funkční jak systém prevence technického stavu transportních zařízení, tak i systém obecné prevence. Vedle nevyhledávání rizik vázaných na provoz transportních zařízení nebyla potřebná pozornost věnována ani vyhledávání a eliminaci rizik souvisejících s jejich údržbou.

Další zjišťované závady se týkaly:

- provozování transportních zařízení za jiných podmínek, než pro které bylo původně určeno (kupř. přetěžování dopravníků, záměna vlastností přepravovaných sypkých hmot apod.),
- nevybavení transportních zařízení havarijními vypínači na stanovených místech a nedostatků ve vzájemném blokování centrálního a místního ovládání provozovaných zařízení,
- nevybavení transportních zařízení umístěných mimo dohled z místa ovládání vhodnou signalizací pro upozornění před jejich spouštěním,
- nedokonalého zpracování (ale i chybějícího) místního provozního bezpečnostního předpisu, resp. jeho nedostatečného rozsahu, který zejména neřeší úkony a činnosti zakázané při obsluze transportních zařízení,
- nedostatečného způsobu zajištění výstupů k vyvýšeným částem a nevybavení lávek a galerií ochrannými (okopovými) lištami.

Na regionálních úrovních bylo sledováno zajištění bezpečnosti práce při manipulaci s materiálem a skladování jednak v rámci samostatných prověrkových úkolů IBP, jednak v rámci prověrek pro jednotlivá odvětví.

Po provedených kontrolách skladů a způsobů skladování je možno konstatovat, že chybí místní řády skladů, že i zpracované řády vykazují celou řadu nedostatků – např. nejsou stanoveny termíny prohlídek a kontrol skladovacích zařízení a prostředků, nejsou stanovena opatření pro případ vzniku mimořádných událostí apod. Stále jsou zjišťovány případy, že skladovaný materiál je opírán o zdi a konstrukce objektů skladů, čímž boční tlaky od opřeného materiálu přesahují uvažovaná vodorovná zatížení některých objektů. Dále je zjišťováno, že užitné plochy

skladů, určené jak pro volné skladování, tak i skladování stohováním, nejsou označeny údaji o největší dovolené hmotnosti působící na jednotku plochy. Komunikace určené k pohybu zaměstnanců a k pojezdu dopravních prostředků jsou zužovány materiály odkládanými po jejich okrajích. Vytvářené stohy z nejrůznějších manipulačních jednotek nejsou stabilní; existují rizika pádu, zejména při používání poškozených přepravních prostředků, resp. při jejich přeplňování. Používané regály nejsou stále označovány údaji o přípustných nosnostech, čímž v řadě případů dochází nejen k jejich přetěžování a tím i narušení stability, ale i k poškozování samotných regálů. Za závažný nedostatek je třeba označit i nevhodné umístění celé řady regálů, ztěžující jejich obsluhu, ale zejména tu skutečnost, že jak nevhodně odložený, tak i nesprávně stohovaný materiál v okolí regálů znesnadňuje a mnohdy i znemožňuje bezpečný přístup či příjezd k regálům a tím i jejich obsluhu.

Přetrvávající závažné nedostatky jsou dlouhodobě zjišťovány jak v technickém stavu manipulačních vozíků, tak i při jejich provozu a obsluze. Z nejčastějších organizačních nedostatků lze uvést neurčení osob odpovědných za technický stav a provoz jednotlivých vozíků, nevedení stanovené evidence, ale zejména nedostatky ve školení obsluh – řidičů manipulačních vozíků s vlastním pohonem, kteří nejsou seznamováni s existujícími riziky na jednotlivých pracovištích a dále pak nejsou zaškolováni pro použití přídavných zařízení, kterými jsou jednotlivé vozíky vybaveny. K nejčastěji zjišťovaným technickým nedostatkům patří nezajištění provozovaných vozíků proti neoprávněnému použití, nadměrné vůle v řízení, nefunkční brzdy, závady v osvětlení vozíku apod. Zjišťovaný závadný technický stav provozovaných vozíků přímo souvisí i s nedostatky na úseku jejich kontrol a údržby.

3.5 Šetření pracovních úrazů a nehodových událostí

V souladu s ustanovením § 4 písm.f) zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů, IBP v roce 2003 šetřily příčiny vzniku 424 pracovních úrazů a nehodových událostí.

IBP vyšetřovaly příčiny vzniku všech smrtelných pracovních úrazů s výjimkou klasických dopravních nehod (z nichž se šetřily příčiny vzniku nehod dopravních prostředků pro hromadnou dopravu osob, pro přepravu nebezpečných látek, pro přepravu zvláště těžkých a rozměrných nákladů a dále nehod vzniklých v prostorách zaměstnavatelů). Vyšetřovaly též příčiny pracovních úrazů s hospitalizací delší než 5 dnů způsobené pádem z výšky a do volné hloubky, nebezpečnou chemickou látkou nebo chemickým přípravkem, které utrpěli mladiství nebo současně alespoň dvě osoby.

Cílem šetření pracovních úrazů bylo zjistit příčinu jejich vzniku, provést analýzu, zda se dodržováním předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci dalo jejich vzniku předejít a dále zhodnocení dostatečnosti přijatých opatření proti jejich opakování. Využití výsledků a poznatků z jejich šetření slouží pro návrhy preventivních opatření pro dozorčí činnost, poradenství a osvětu, organizováni kampaní, vzdělávání inspektorů a v neposlední řadě pro tvorbu legislativy a norem.

3.6 Projektová dokumentace staveb

Při naplňování svého oprávnění daného ustanovením § 4 písm. b) zákona č.174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů, IBP provádějí z hlediska budoucího provozu prevenci v zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení. Tím, že se vyjadřují k vybraným projektovým dokumentacím staveb, ověřují, zda splňují požadavky předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a ve svých stanoviscích upozorňují předkladatele na nedostatky, předcházejí vzniku možných pracovních úrazů, havárií apod.

V roce 2003 IBP posuzovaly projektové dokumentace staveb vybrané podle zásad stanovených Českým úřadem bezpečnosti práce a vydaly k nim 4 598 svých vyjádření.

V řadě případů předkládané projekty upřednostňovaly architektonické a technické řešení, aniž se důsledně zabývaly bezpečností a ochranou zdraví při provádění, užívání a udržování staveb, včetně působení předvídatelných vlivů. Ze souhrnné technické zprávy projektové dokumentace nebyl často dostatečně zřejmý způsob zajištění bezpečnosti práce pro výstavbu a budoucí provoz tak, jak požaduje ustanovení § 18 odst. 1 písm. a) bod 10 vyhlášky č. 132/1998 Sb., ve vazbě na ustanovení § 9 vyhlášky č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Značný počet posuzovaných projektových dokumentací staveb byl předkladatelům vrácen s drobnými připomínkami, které nebránily vydání stavebního povolení; nicméně se jednalo o stále se opakující nedostatky. V žádném případě nebyly zjištěny tak závažné nedostatky, že by bylo nutno se zpracovatelem projektové dokumentace zahajovat správní řízení.

Závady zjištěné u projektových dokumentací staveb v roce 2003 měly v porovnání s rokem 2002 tendenci ke snižování četnosti a závažnosti, tedy ke zlepšování úrovně BOZP. Přispívají k tomu konzultace projektantů s IBP a zvyšující se profesní úroveň projekčních firem.

Nejčastěji zjišťované nedostatky při posuzování dokumentací se týkaly:

- řešení BOZP při výstavbě a pro budoucí provoz a vlivu na životní prostředí,
- použití neplatných předpisů,
- dispozice - umístění strojního a technologického zařízení vzhledem ke stanovišti obsluh,
- podlah,
- nezbytných úprav pro invalidní občany,
- vertikálních komunikací, tj. schodišť, ramp, žebříků a jejich povrchů,
- vnitřních komunikací - šířek, podchozích výšek, lávek, galerií, ochozů, pracovních plošin, vrat, vjezdů, povrchů komunikací,
- elektrických zařízení - projektová dokumentace nebyla vypracována v požadovaném rozsahu, nebyl vypracován protokol o určení vnějších vlivů dle ČSN 33 2001-3 a ČSN 33 2000-5-51,
- plynových zařízení – absence požadavků na zkoušky zařízení (tlak. zkoušky, funkční zkoušky) či způsobu jejich předávání.

3.7 Kolaudace staveb

Vzhledem ke skutečnosti, že ve fázi kolaudačního řízení lze podchytit řadu nedostatků z oblasti BOZP, je účast IBP na kolaudačních řízeních chápána jako nedílná součást prevence a této činnosti je věnována velká pozornost. Cílem účasti na kolaudačních řízeních je ověření, do jaké míry je stavba připravena na uvedení do užívání a zda splňuje požadavky k zajištění bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení.

Pro účast na kolaudačních řízeních se upřednostňují především stavby většího rozsahu a stavby se zvýšenými riziky vzniku pracovních úrazů. Prakticky se jedná o stavby, kde byla v rámci stavebního řízení posuzována projektová dokumentace.

Konkrétně se účast IBP na kolaudačních řízeních v roce 2003 soustředila především na velké stavby ekologického charakteru, intenzifikace výroben, např. kyslíkárny, petrochemie, výrobny kyseliny dusičné, stavby celoplošné plynofikace, plynové kotelny a čistírny odpadních vod. Kromě staveb v energetice byl zájem IBP soustředěn na provoz a výrobní objekty zahraničních osob např. v rámci průmyslových zón, na chemické provozy, na stavby odstraňující ekologické zátěže atd.

Všeobecně lze říci, že spolupráce se stavebními úřady byla dobrá a především ze strany pracovníků stavebních úřadů velmi oceňovaná.

Součástí každého řízení byly kontroly plnění požadavků IBP, které uplatnily při posuzování projektových dokumentací předložených stavebníkem či projektantem v rámci stavebního řízení. Z vyjádření vydaných IBP pro kolaudační řízení vyplývá, že investoři stavby tyto požadavky splnily.

Mezi nedostatky, které se při kolaudacích objevily, patřilo například dokončování částí staveb těsně před kolaudací nebo ještě v průběhu kolaudačního řízení a tedy neprovedení revizí zařízení, dokončování montáže technologií v časové tísni; dále chybělo barevné označení a výstražné tabulky. Nedostatečné byly rovněž znalosti stavebníků a projektantů v oblasti bezpečnosti práce a technických zařízení.

V konkrétních případech při celkové nedokončenosti stavby, případně nevybavení technologickým zařízením, které dle projektové dokumentace staveb mělo být namontováno, nebyl vydán souhlas s uvedením stavby do provozu.

V roce 2003 se inspektoři bezpečnosti práce zúčastnili celkem 3 083 kolaudačních řízení.

3.8 Poradenská činnost

Poradenství v roce 2003 bylo výrazně ovlivněno nabytím účinnosti nových bezpečnostních předpisů, tj. nařízení vlády k jednotlivým problematikám obecně upravených zákoníkem práce. Výrazně se změnila i forma dotazů – začaly převažovat dotazy zasílané elektronickou formou nad klasickými písemnými dotazy či osobními návštěvami. Přehled o uskutečněném poradenství v posledních pěti letech je uveden v grafu č. 5.

Graf č. 5

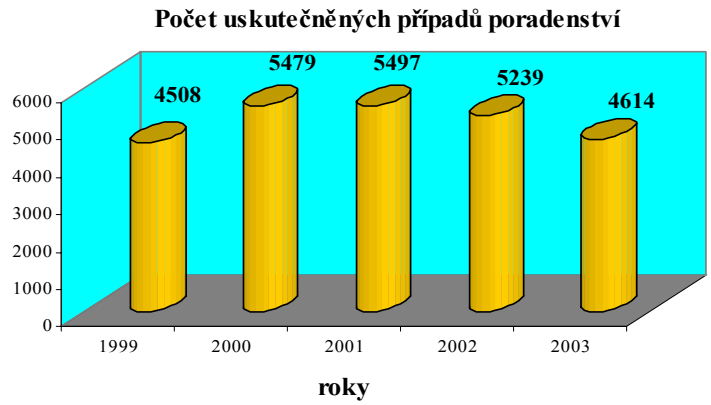

Dotazy byly zaměřeny nejčastěji na:

- praktickou aplikaci nových nařízení vlády č. 378/2001 Sb., č. 27/2002 Sb., č. 28/2002 Sb., a č. 168/2002 Sb.,
- pracovní podmínky a to především přesčasovou práci, rozvržení pracovní doby a její evidenci, na pracovní pohotovost,
- praktické používání metod pro vyhledávání a hodnocení rizik,
- poskytování a používání OOPP,
- náležitosti projektových dokumentací z hlediska požadavků bezpečnosti práce,
- ohlašování a odstraňování příčin vzniku pracovních úrazů.

3.9 Program „Bezpečný podnik“

Program „Bezpečný podnik“ byl v roce 2003, stejně jako v letech předchozích, zaměřen na prosazování systémového přístupu k řízení BOZP v organizacích s cílem přispět ke zvyšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a k vytvoření celkové pracovní pohody. Na základě Usnesení vlády ČR č. 475 z roku 2003 je tato činnost v systému ČÚBP prováděna v souladu s Národní politikou BOZP, která aktivitám typu „Bezpečný podnik“ vyjádřila podporu jejich zahrnutím do úkolů, kterými stát naplňuje požadavek Evropské unie a Mezinárodní organizace práce (ILO). V roce 2003 byly v organizacích prověřovány požadavky, které jsou plně kompatibilní s požadavky systémových norem OHSAS 18001 i příručky ILO-OSH 2001. Byl vytvořen a stanoven jednotný postup inspektorů pro provádění prověrek systému řízení BOZP v organizacích.

Vzhledem k požadavku, aby stát prostřednictvím svých orgánů umožnil organizacím získat certifikát systému řízení BOZP (kromě certifikace prováděné na komerčním základě) bezplatně, je program „Bezpečný podnik“ právě jednou z možností.

IBP poskytovaly organizacím, které plnily požadavky programu „Bezpečný podnik“ poradenství, a to jak formou odpovědí na telefonické dotazy, tak i poskytnutím odborného stanoviska přímo na místě. Základní informace byly poskytovány i organizacím, které projevily předběžný zájem o účast na programu. S ohledem na umístění sídel nižších organizačních složek, byly prováděny prověrky některých organizací za součinnosti několika IBP. Kromě prověrek nově přihlášených organizací prováděly IBP také následné prověrky u organizací, které již vlastní osvědčení „Bezpečný podnik“ a u kterých již proběhla doba pro následné ověření.

Převážná část organizací, které se přihlásily k účasti na programu „Bezpečný podnik“, měla již zaveden systém řízení jakosti nebo životního prostředí, případně oba tyto systémy. Z toho důvodu v nich byly zpravidla zjišťovány méně závažné systémové neshody. Z organizací prověřovaných v roce 2003 byla vyřazena pro nesplnění stanovených podmínek pouze jedna organizace (CUTISIN, a. s. Jilemnice); ostatní organizace podmínky stanovené pro vydání osvědčení splnily a na základě doporučení IBP bylo v roce 2003 předáno **osvědčení „Bezpečný podnik“** následujícím organizacím**:**

KAUČUK, a. s.,	sídlo:	Kralupy	(druhé osvědčení po třech letech),
AUTOPLUS II, s. r. o.,	sídlo:	Most	(druhé osvědčení po třech letech),
Nestlé Česko s. r. o., pro závod SFINX,	sídlo:	Holešov	(druhé osvědčení po třech letech),
Severomoravská energetika, a. s.,	sídlo:	Ostrava	(druhé osvědčení po třech letech),
NOVÁ HUŤ, a. s., pro závod 13 - Ocelárna	sídlo:	Ostrava,	
Brose CZ spol. s. r. o.,	sídlo:	Rožnov p. Radhoštěm,	
UNIMONTEX s. r. o.,	sídlo:	Litvínov,	
ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a. s., VCES, a. s., Praha	sídlo:	Litvínov,	
pro závod PREMING,	sídlo:	Pardubice,	
Pražská teplárenská a. s.,	sídlo:	Praha,	
Energotrans a. s.,	sídlo:	Praha,	
Plzeňská teplárenská, a. s.,	sídlo:	Plzeň,	
INELSEV s. r. o.,	sídlo:	Most,	
SLEZSKÉ STAVBY OPAVA s. r. o.,	sídlo:	Opava,	
Kostelecké uzeniny a. s.,	sídlo:	Kostelec u Jihlavy.	

U většiny organizací zapojených do programu dochází ke snižování pracovní úrazovosti. Porovnáním údajů zaznamenaných v roce 2003 s údaji z roku 2002 lze konstatovat, že k snížení hodnot úrazových ukazatelů došlo celkem u 20 organizací, z toho u 10 organizací se jedná o snížení výrazné; stejné hodnoty úrazových ukazatelů byly zaznamenány u 2 organizací. V několika organizacích však došlo ke zhoršení. Úrazovost, která měla za následek toto zhoršení, spadá však do kategorie ostatních úrazů, ke kterým zpravidla dojde selháním lidského činitele, nikoli zanedbáním povinností ze strany organizace. Přesto bude na tyto organizace zaměřena pozornost IBP při každoročních následných prověrkách s tím, že budou ověřovat, zda management organizace přijal v rámci prevence opatření, která by měla zabránit jejich opakování. Z porovnání výsledků dosažených u organizací – držitelů osvědčení je tak zřejmé, že ne všechny jsou schopny udržet jednou dosaženou úroveň BOZP v celém tříletém období jeho platnosti, případně ji v souladu se závazkem neustálého zlepšování zvyšovat.

V rámci realizace programu „Bezpečný podnik“ se dosud ČÚBP nedaří vytvořit odpovídající zhodnocení organizací, které ho získaly. Předpokládalo se, že jednou z možností je zapojení úrazové pojišťovny, která by v rámci bonusů poskytovaných organizacím na pojistném mohla zvýhodnit právě držitele osvědčení „Bezpečný podnik“.

3.10 Dozorčí činnost v oblasti technických zařízení

3.10.1 Tlaková zařízení

Činnost SOD v této oblasti byla v roce 2003 zaměřena na provoz, údržbu, revize a obsluhu jednotlivých tlakových zařízení a byla cíleně prováděna jak v rámci hlavního celorepublikového úkolu, tak při regionálních úkolech jednotlivých IBP.

Celorepublikový úkol se týkal kontroly bezpečnosti provozu zásobníkových ohřívačů teplé užitkové vody, ohřívající vodu teplem teplonosné látky (středotlakou parou, horkou vodou) a nebo elektrickým proudem a byl zvolen jako preventivní opatření k havárii ze dne 1. dubna 2002 v Lounech, při které došlo k roztržení pláště ohřívače teplé užitkové vody s následným zřícením části panelového domu a k úmrtí 6 osob. Úkol pokračuje i v roce 2004. Kontrolní činnost je opět zaměřována na systém prevence, funkčnosti zařízení a prověrky způsobu provozu těchto zásobníkových ohřívačů teplé užitkové vody. V roce 2003 byla kontrola provedena celkem u 590 subjektů, u kterých bylo zjištěno 4 020 závad.

Mezi nejčastěji zjišťované nedostatky a závady spojené s provozem tlakových zařízení patřilo:

- nedostatečně důsledné a systematické vyhledávání, posuzování a hodnocení vzniku rizik spojených s provozem, obsluhou a údržbou zařízení; v některých případech tato rizika byla vyhodnocena pouze obecně a nebyla konkretizována na pracovní postupy při obsluze tlakových zařízení,
- nedůsledné zabezpečování preventivní údržby, provádění pravidelných předepsaných kontrol a revizí a nedostatečně prováděné kontroly nebo přezkušování zabezpečovacích zařízení,
- provedené opravy na tlakových zařízeních a potrubí byly nedostatečně dokumentovány nebo byly často prováděny formálně s nedostatečnou odborností,
- místní provozní předpisy a řády byly zpracovány nedostatečně a nebyly včas aktualizovány,
- nebyly určeny odpovědné osoby za provoz tlakových zařízení.

V případech, kde bylo u subjektů zjišťováno více závad, lze konstatovat, že tyto závady vyplývaly z nedostatečné péče vedoucích zaměstnanců o tlaková zařízení, zejména u menších firem, kde je nadměrná kumulace funkcí. Dále dochází k poklesu úrovně činnosti dodavatelských

firem a podnikajících fyzických osob; nízká je i kvalita odváděných prací při montáži, opravách a servisu.

3.10.2 Zdvihací zařízení

Inspekční činnost IBP pro zdvihací zařízení byla v roce 2003 zaměřena zejména na regionální úkoly (podle poznatků z předchozích prověrek) a to na provoz :

- jeřábů, včetně jeřábů stavebních,
- výtahů, výtahů s dopravou osob v nemocnicích a léčebných ústavech, výtahů stavebních, vrátků a zdvihacích plošin,
- jevištní zdvihací techniky,
- automobilových zvedáků a stav vázacích a závěsných prostředků.

Cílem bylo prověřit plnění povinností zaměstnavatelů spojených s provozem a technickým stavem zařízení, a to kontrolou předepsaných dokladů (z provádění prohlídek, kontrol a revizí) a jejich konfrontací se skutečným stavem zařízení v návaznosti na systém vyhledávání rizik a jeho fungování při provozu. Pozornost byla věnována i otázkám školení a přezkušování obsluh zařízení.

Poznatky z provedených dozorů ukazují na dále uvedené přetrvávající okruhy problémů:

V oblasti systému obecné prevence:

- posouzení možných rizik, která se vyskytují v souvislosti s konkrétní činností zdvihacího zařízení a která je nutno správným navržením systému bezpečné práce odstranit nebo minimalizovat, není provedeno nebo je provedeno pouze částečně,
- opatření k odstranění rizik jsou ze strany provozovatelů nedostatečná,
- dozorované subjekty v mnoha případech nemají k dispozici návody výrobce k obsluze a údržbě,
- subjekty nemají stanoveny plány údržby, které jsou nezbytné pro další provoz zařízení.

V systému prevence technických zařízení:

- pověřené osoby neplní povinnost zajistit nahlašování a odstraňování závad a nedostatků, které byly zjištěny z výsledků hodnocení technického stavu, prováděné údržby a z hlášení a záznamů prováděných obsluhou,
- doklady z revizních zkoušek zdvihacích zařízení nemají předepsané náležitosti,
- nejsou důsledně odstraňovány závady zjištěné při pravidelných kontrolách a revizích.

Dále byly zjišťovány například tyto závady:

- nebylo provedeno zajištění proti neoprávněnému provozu jeřábů,
- okolí výtahů na staveništích nebylo řádně zajištěno,
- stavební plošinový výtah byl sestaven z lešenářských trubek jako vodítek vrátku a plošiny,
- nedostatky ve stavu pochůzných ploch, ochranných zábradlí a jevištních lávek,
- bezpečnostní zařízení nebyla funkční (omezení zdvihání a spouštění, nefunkčnost nebo nesprávná funkčnost přetěžovacího zařízení, nesprávné navinutí zdvihacího lana),
- provozovány vázací prostředky v nevyhovujícím stavu,
- chyběla provozní dokumentace zdvihacích zařízení nebo byla neúplná,
- obsluhy zařízení neměly ověření odborné a zdravotní způsobnosti (vazači, jeřábníci, řidiči výtahů).

3.10.3 Elektrická zařízení

V roce 2003 prováděly jednotlivé IBP kontrolu dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti elektrických zařízení a předpisů k zajištění bezpečnosti při obsluze a práci na těchto zařízeních převážně v rámci svých vlastních úkolů. Elektrická zařízení byla kontrolována i v rámci

celorepublikové prověrky subjektů provozujících ohříváky teplé užitkové vody, o níž jsou bližší informace uvedeny v části 3.10.1. Dále v roce 2003 bylo systémem ČÚBP vydáno 438 souhlasů k předání elektrických zařízení po ukončení montáže odběrateli tak, jak to ukládá § 4 odst. 7 vyhlášky č. 20/1979 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nejčastěji byly zjišťovány následující závady:

- k dispozici nebyla technická dokumentace,
- nebylo zajišťováno systematické provádění preventivní údržby elektrického zařízení spojené s pravidelnými kontrolami a revizemi jeho stavu,
- nebylo prováděno vyhledávání, vyhodnocování a přijímání opatření k odstranění rizik spojených s provozem, obsluhou a údržbou elektrických zařízení,
- nedostatečné posouzení vnějších vlivů působících na provozovaná elektrická zařízení, zejména při změnách ve využívání pracovišť a technologií, mající za následek nepřizpůsobení provedení elektrického zařízení nově působícím vlivům,
- nedostatečné mechanické upevnění součástí elektrických zařízení a jejich nedostatečná ochrana před mechanickým poškozením zejména tam, kde se manipuluje s materiálem,
- existující riziko úrazu elektrickým proudem umožněním přístupu zaměstnancům bez odpovídající odborné způsobilosti k živým částem elektrických zařízení vlivem odstranění nebo poškození krytů a uzávěrů, které mají přístupu k nim zabraňovat.

3.10.4 Plynová zařízení

Samostatný celorepublikový úkol z oblasti plynových zařízení v roce 2003 zařazen nebyl. Dozor nad plynovými zařízeními v rámci celé ČR byl součástí vlastních úkolů inspektorátů se zaměřením na specifickou problematiku jednotlivých regionů. Dozor nad plynovými zařízeními byl zaměřen zejména na:

- technický stav plynových zařízení umístěných ve sportovních objektech, ve zdravotnických a rehabilitačních zařízeních a na systém technické prevence,
- technický stav plynových zařízení umístěných v kotelnách,
- bezpečnost provozu hořáků plynových spotřebičů s výkonem nad 100 kW (návaznost na celorepublikový úkol z roku 2002),
- bezpečnost práce při montáži a opravách plynových zařízení se zaměřením na menší organizace, které mají k této činnosti oprávnění,
- bezpečnost provozu plynových zařízení v objektech společného stravování a výrobnách pokrmů,
- bezpečnost provozu plynového hospodářství čistíren odpadních vod,
- bezpečný provoz plynových zařízení, kde jsou používány technické plyny.

Na plynových zařízeních byly nejčastěji zjišťovány následující nedostatky:

- neúplnost technické dokumentace,
- nevedení provozního deníku plynového zařízení, nebo jeho nedůsledné vyplňování,
- nezpracování provozního řádu plynového zařízení, nebo jeho neúplnost,
- obsluha nesplňuje předepsanou odbornou způsobilost,
- není zpracován systém preventivní údržby, nebo není funkční (není prováděna preventivní údržba, nejsou prováděny předepsané kontroly a revize),
- nedostatečné větrání prostor, v nichž jsou umístěny plynové spotřebiče.

Kontroly ověřovaly, jak jsou dodržovány požadavky platných předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a jaký je skutečný bezpečnostně technický stav zařízení. Bylo zjišťováno, že úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je u jednotlivých subjektů různá, závisí zejména na přístupu vedoucích zaměstnanců k těmto otázkám a na systematické péči o BOZP.

Jako důvod tohoto stavu lze považovat neznalost příslušných právních předpisů a někdy i nezájem zaměstnavatelů o otázky BOZP, dále pak nedostatečnou spolupráci zaměstnanců a zaměstnavatelů a v neposlední řadě je to i nekvalitní práce revizních techniků.

IBP pro hlavní město Prahu šetřil mimořádnou událost, ke které došlo na čerpací stanici LPG v Praze 6. Byly zjištěny nedostatky jak v dokumentaci, tak v technickém provedení doplňkových konstrukcí.

3.10.5 Jaderná energetika

3.10.5.1 Jaderná elektrárna Dukovany

Dozor nad bezpečností práce, bezpečností technických zařízení a nad dodržováním pracovních podmínek byl v JE Dukovany v roce 2003 prováděn v době mimo odstávku a sloužil čtyřem provádějícím inspektorům zároveň k důkladnému seznámení s provozem elektrárny. Nebyly zjištěny závady, a to ani u dodavatelů, u kterých je plnění zajišťováno smluvně. Drobné nedostatky byly odstraněny v průběhu dozoru. Nízká úrazovost v JE svědčí o pozornosti, která je problematice na pracovištích věnována.

V návaznosti na vyhlášku č. 76/1989 Sb., ve znění vyhlášky č. 263/1991 Sb., byly odstraněny nedostatky při předávání dokumentací a dokumentů IBP. Kontroly nezjistily nedostatky ve způsobilosti osob a organizací k uvedené činnosti.

IBP se zúčastnil a uplatnil své požadavky při třech kolaudacích v JE a při stavebním řízení k vydání povolení na výstavbu skladu vyhořelého paliva. U dvou z jedenácti projektových dokumentací si po posouzení vyžádal IBP jejich doplnění a opětovné předložení.

3.10.5.2 Jaderná elektrárna Temelín

Předmětem kontrolní činnosti IBP byla především koordinace činností v JE mezi provozovatelem a dodavateli. Dozor byl proveden v době odstávky při výměně paliva na I. HVB. Zjištěným nedostatkem byla váznoucí komunikace při předávání informací o rizicích při souběžných nebo navazujících činnostech mezi dodavateli.

O této skutečnosti byl informován ČEZ a. s. Závady, které by si vyžádaly použití správního řízení, nebyly zjištěny. IBP se zúčastnil a uplatnil své požadavky při sedmi kolaudacích v JE.

Na pracovišti IBP v JE Temelín proběhlo v průběhu roku 2003 43 jednání a konzultací k zjištěným nedostatkům, aplikaci bezpečnostních předpisů a splnění požadavků pro vydání požadovaných stanovisek.

V roce 2003 zajišťoval dozor v obou JE Inspektorát pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích. V roce 2004 se předpokládá spolupráce s provozovatelem vzhledem k očekávané změně organizační struktury, po které budou obě elektrárny řízeny z jednoho centra - ÚJE na základě změny většiny (společných) vnitropodnikových předpisů.

4 Dozorčí činnost Institutu technické inspekce Praha

Institut technické inspekce Praha, dále jen „ITI Praha“, jako organizace státního odborného dozoru nad bezpečností vyhrazených technických zařízení, dohlížel nad bezpečností vyhrazených technických zařízení, dále jen „VTZ“, zejména tím, že:

- podával odborná a závazná stanoviska ke splnění požadavků bezpečnosti technických zařízení při projektování, konstrukci, výrobě, montáži, provozu, obsluze, opravách, údržbě a revizích VTZ,
- ve stanovených případech prováděl prohlídky, řídil a vyhodnocoval zkoušky VTZ,
- prověřoval odbornou způsobilost organizací a podnikajících fyzických osob k výrobě, montáži, opravám, údržbě a revizím VTZ a vydával jim oprávnění,
- prověřoval odbornou způsobilost fyzických osob ke zkouškám, revizím, opravám, montážím nebo obsluze VTZ a vydával fyzickým osobám osvědčení.

ITI Praha při své činnosti dodržoval všechna stanovená kritéria pro činnost inspekční organizace podle ČSN EN 45004. Rovněž v roce 2003 aktivně působil v evropském sdružení kontrolních a inspekčních organizací CEOC a spolupracoval s inspekčními organizacemi sousedních států.

Zaměstnanci ITI Praha působili jako lektoři na odborných akcích pořádaných k problematice bezpečnosti VTZ a pracovali v technických normalizačních komisích pro tvorbu českých technických norem.

4.1 Poznatky z výkonu činností

4.1.1 Všeobecně

V oblasti prověřování odborné způsobilosti a vydávání oprávnění došlo k nárůstu oproti roku 2002 o 66 % z důvodu ukončení platnosti oprávnění vydaných před 1. 1. 1993 v návaznosti na zákon č. 124/2000 Sb.

V oblasti prověřování odborné způsobilosti za účelem vydávání osvědčení je stav již několik let prakticky nasycen a jedná se většinou o změny a rozšiřování osvědčení. Omezení platnosti dříve vydaných osvědčení a v důsledku toho nutné nové prověřování odborné způsobilosti fyzických osob se v r. 2003 dosud ještě neprojevilo, protože platnost u osvědčení vydaných před 30. 6. 2000 je do 30. 6. 2005.

4.2 Tlaková zařízení

Ve srovnání s rokem 2002 došlo v roce 2003 ke zvýšení počtu vydaných stanovisek o 11 %. V oblasti tlakových zařízení nedošlo v legislativě k žádným zásadním změnám, které by měly vliv na rozsah činností a působnosti ITI Praha. Z tohoto důvodu se počet vydávaných stanovisek výrazně nezměnil a jejich obsah byl, obdobně jako v roce 2002, zaměřen na schvalování provozu kotlů s občasnou obsluhou, posuzování dokumentace oprav tlakových zařízení a směrnic pro způsob provozu, revizí a zkoušek provozovaných zařízení. Nejčastěji zjišťovaným nedostatkem bylo nerespektování, případně opomenutí požadavků stanovených novými evropskými normami.

Počet provedených prohlídek a zkoušek trvale klesá a ve srovnání s rokem 2002 se snížil o 27 %. ITI Praha koná tyto prohlídky a zkoušky pouze po montážích a opravách tlakových zařízení s nejvyššími pracovními parametry, kterých je omezené množství. Nejčastější nedostatky jsou v předložených dokladech o použitém materiálu.

Počet vydaných oprávnění se zvýšil přibližně o 10 %. Tento nárůst odpovídá počtu subjektů, jimž platnost oprávnění podle zákona č. 124/2000 Sb. skončila a požádaly o nové. Počet nových žadatelů o vydání oprávnění je trvale nízký a odpovídá současným potřebám regulované sféry tlakových zařízení.

Osvědčení k provádění revizí a zkoušek bylo v roce 2003 vydáno o 92 % více než v předchozím roce. Tento nárůst je možno přičíst snaze organizací o zefektivnění činností prováděných technickými pracovníky cestou rozšiřování jejich kvalifikace, která vede ke zvýšení jejich využitelnosti a umožňuje kumulovat funkce vykonávané těmito pracovníky v organizacích.

Pobočka	Stanoviska	Prohlídky a zkoušky	Oprávnění	Osvědčení	
				Revizní technici	Topiči
Celkem ITI Praha	**146**	**121**	**296**	**207**	**1156**

Počet vydaných osvědčení k obsluze kotlů (topičů), z nichž převažují osvědčení k obsluze parních kotlů 4. třídy na plynná paliva, zaznamenal oproti roku 2003 mírný nárůst asi o 7 % a stav posledních let ukazuje, že v této oblasti nastal prakticky setrvalý stav.

4.3 Zdvihací zařízení

V roce 2003 byl zaznamenán prudký nárůst u posuzování technického stavu těchto zařízení o 179,6 %, u oprávnění nárůst o 75,6 %, u osvědčení došlo k poklesu o 24,3 % oproti roku 2002.

V oblasti posuzování technického stavu zdvihacích zařízení byla činnost zaměřena zejména na provádění inspekčních prohlídek výtahů z hlediska bezpečnostních rizik daných požadavky ČSN 27 4007. V menší míře bylo prováděno posuzování výtahů po podstatných změnách provedených jejich modernizací a rekonstrukcí. Posuzování technického stavu jeřábů s ohledem na požadavky dle ČSN ISO 12 482–1 bylo prováděno na pobočce Ostrava. Dále byly prováděny prohlídky jeřábů po montáži dálkového ovládání. U ostatních provozovaných zdvihacích zařízení byla tato činnost prováděna minimálně.

Pobočka	Stanoviska	Prohlídky a zkoušky	Oprávnění	Osvědčení
Celkem ITI Praha	**1655**	**0**	**346**	**103**

Při prověřování odborné způsobilosti k vydávání oprávnění se ve většině případů jednalo o obnovu po ukončení platnosti oprávnění vydaných před 1. lednem 1993. V menším měřítku byly podány žádosti o změnu údajů (adresa, odpovědný - odborný zástupce) nebo o rozšíření činnosti. U osvědčení byl zaznamenán pokles takřka o 25 %. Jednalo se většinou jen o rozšíření odborné způsobilosti. Noví žadatelé byli většinou jen v oblasti výtahů. Zvýšený počet žádostí o přezkoušení revizních techniků (viz předchozí tabulka), v důsledku omezení platnosti vydaných osvědčení, nebyl dosud zaznamenán a očekává se jejich nárůst ke konci roku 2004 a v první polovině roku 2005.

4.4 Elektrická zařízení

Provádění prohlídek dokončených montáží u vybraných druhů elektrických zařízení pro účely vydání odborného a závazného stanoviska ve smyslu § 6a čl. b) zákona č. 174/1968 Sb., v platném znění, v roce 2003 pokleslo proti předcházejícímu roku o cca 43 %. Posuzování elektrických zařízení ve smyslu § 6a čl. a) zmiňovaného zákona se v oblasti elektrických zařízení ani v tomto roce neprovádělo z důvodu nevydaných legislativních pravidel ČR. Projektové dokumentace byly posuzovány pouze ve velice malém množství. Důvodem těchto poklesů je stále se prohlubující propast v neprůhlednosti legislativy v oblasti vyhrazených elektrických zařízení a tím se zvyšuje nezájem podnikatelů v této oblasti.

Požadavky na prověřování odborné způsobilosti podnikatelských subjektů k dodavatelským činnostem a vydávání oprávnění k montáži, opravám, revizím a zkouškám na vyhrazených elektrických zařízeních v porovnání s rokem 2002 vzrostly o cca 91 %. Tento nárůst byl opět způsoben pouze ukončením platnosti oprávnění. Předpokládá se, že se opět požadavky v následujících letech omezí pouze na změny v oprávněních a na vydávání oprávnění jen pro nově vznikající firmy.

Pobočka	Stanoviska	Prohlídky a zkoušky	Oprávnění	Osvědčení
Celkem ITI Praha	**289**	**0**	**4746**	**648**

Počet vydaných osvědčení revizních techniků elektrických zařízení proti roku 2002 vzrostl o cca 44 %. Důvodem je zahájení přezkušování vydaných osvědčení v pětiletých cyklech, tak jak je určeno zákonem č. 124/2000 Sb. Citovaný zákon určuje termín pro ukončení platnosti osvědčení na 30. červen 2005. Lze tedy předpokládat, že v roce 2004 a 2005 počet žádostí bude narůstat.

4.5 Plynová zařízení

Počet vydaných stanovisek poklesl oproti roku 2002 o 27 %. Nejvíce se vydalo stanovisek k projektovým dokumentacím plníren technických plynů (plnění lahví vzduchem). Stále se opakujícími závadami byly odvolávky na již neplatné předpisy.

U zkoušek zařízení došlo k jejich poklesu meziročně o 18 % s převahou zkoušek vysokotlakých plynovodů a regulačních stanic. Nejčastějšími závadami při zkouškách byly netěsnosti rozebíratelných spojů a špatně nastavené hodnoty na zabezpečovacích prvcích zařízení. Tyto závady se odstraňovaly na místě.

Počet vydaných oprávnění vzrostl oproti roku 2002 o 24 % obdobně z důvodu ukončení platnosti oprávnění vydaných do konce roku 1992. Těmto žadatelům zároveň chybělo osvědčení odborné způsobilosti k provádění montáží a oprav plynových zařízení, tím výrazně vzrostl počet vydaných osvědčení pro montážní pracovníky plynových zařízení a to o 97 %.

Pobočka	Stanoviska	Prohlídky a zkoušky	Oprávnění	Osvědčení	
				Revizní technici	Montážní pracovníci
Celkem ITI Praha	**29**	**658**	**1374**	**335**	**3574**

Také počet vydaných osvědčení revizních techniků vzrostl o 7 %. Počet osvědčení montážních pracovníků plynových zařízení je více jak 10 x větší než počet osvědčení revizních techniků plynových zařízení.

4.6 Jaderná energetika

Při výkonu dozoru ITI Praha v oblasti jaderné energetiky jsou požadavky dané vyhláškou ČÚBP č. 76/1989 Sb., v platném znění (dále jen vyhláška) a dále požadavky oprávněných organizací a jaderných elektráren Dukovany a Temelín. Jde o nezbytné, ale každoročně se opakující činnosti.

Pobočka		Stanoviska	Prohlídky a zkoušky	Oprávnění	Osvědčení
08 – Jaderná energetika	TZ	240	467	32	80
	EZ	102	176	9	97

4.6.1 Jaderná elektrárna Dukovany

Činnosti prováděné v roce 2003 se nelišily od činností prováděných v předcházejících letech. Jednalo se opět o posuzování a schvalování dokumentací oprav vyhrazených technických zařízení nebo jejich částí v jaderné energetice (dále jen zařízení) včetně vypracování stanovisek - inspekčních zpráv, schvalování změn v dokumentaci, schvalování „Technických řešení vad“. V rámci inspekční činnosti se jednalo o provádění stavebních zkoušek včetně potvrzování průvodní technické dokumentace jak na odstaveném zařízení, tak i u dodavatelů zařízení. Nedostatky zjištěné při inspekční činnosti, v ČEZ, a. s. JEDU a u oprávněných organizací, byly jen formálního rázu a byly v rámci inspekční činnosti odstraněny.

4.6.2 Jaderná elektrárna Temelín

Inspekční činnost v roce 2003 byla již zaměřena na provoz I. bloku a na zkoušky související se zkušebním provozem II. bloku. Jednalo se především o stavební zkoušky zařízení, těsnostní a tlakové zkoušky, posuzování předložené dokumentace zařízení včetně vypracování stanovisek - inspekčních zpráv pro výrobní a montážní organizace, schvalování změn v dokumentaci a prověřování odborné způsobilosti pracovníků provádějících tyto zkoušky na elektrárně.

Zaměstnanci kanceláře Temelín zajišťovali rovněž zkoušky zařízení u dodavatelů zařízení. Neshody v dokumentaci předkládané ke stavebním zkouškám byly výjimkou.

4.6.3 Dozorčí činnost prováděná u oprávněných výrobních organizací

Dozorčí činnost prováděná u oprávněných výrobních organizací - dodavatelů zařízení a jejich částí pro jaderné elektrárny se týkala vydávání stanovisek - inspekčních zpráv k dokumentaci před zahájením činností, vydávání stanovisek - inspekčních zpráv k dovozu základních a přídavných materiálů, těsnících materiálů, náhradních dílů a zařízení nebo částí zařízení aj. Zjištěny byly drobné nedostatky v rozsahu předkládané technické dokumentace, atestů a protokolů o vlastnostech materiálů, ovlivňujících technickou bezpečnost, převzatých od subdodavatelů a v potvrzování průvodní technické dokumentace pracovníky s osvědčením podle § 10 vyhlášky ČÚBP č. 76/1989 Sb.

Řízení a vyhodnocování zkoušek bylo prováděno na základě oznamovací povinnosti oprávněných výrobců. Při nezávislé inspekční činnosti v průběhu výroby a montáže vyhrazených technických zařízení v jaderné energetice, provádění stavebních, funkčních, těsnostních a prvních tlakových zkoušek zařízení nebo jejich částí u výrobce byly zjištěny nedostatky týkající se neodsouhlasených technických podmínek nebo technologických či montážních postupů a odborné způsobilosti pracovníků potvrzujících mezioperační kontroly.

5 Výzkumná činnost

ČÚBP se podílel na výzkumu v oblasti BOZP v součinnosti s Výzkumným ústavem bezpečnosti práce. V roce 2003 bylo ukončeno řešení pěti projektů výzkumného záměru a tří grantů vyhlášených MPSV ČR. Vedle těchto úkolů plnil VÚBP úkoly zadané přímo MPSV ČR.
Projekty výzkumného záměru byly zaměřeny především na prostředky a nástroje zvyšování bezpečnosti práce.

5.1 Projekty výzkumného záměru

Projekt 1: „Optimalizace pracovního prostředí a pracovních podmínek z hlediska bezpečnosti a produktivity práce a pracovní pohody“

Vliv pracovního prostředí na pohodu pracovníků

Hlavní cíle úkolu:

a) provést analýzy synergického působení vybraných faktorů a pracovního prostředí, pracovních podmínek na úroveň bezpečnosti a produktivity práce. Tyto analýzy byly zaměřeny na:
   - tepelně-vlhkostní konstituanty pracovního prostředí,
   - konstituanty pracovních podmínek, kterými jsou ergonomické řešení pracovišť a pracovních míst, režimy práce, požadavky na pracovní pozice, předpoklady bezpečného vykonávání práce na výrazně rizikových pozicích atd.,
b) identifikovat ze zkoumaných faktorů faktory nejvýznamnější z hlediska jejich vlivu na úrazovost, nemocnost a nehodovost v pracovních systémech,
c) navrhnout způsoby optimalizace definovaného pracovního systému na základě zjištění váhy existujících synergických vlivů jednotlivých konstituant.

Zjišťování rizikových faktorů u vybraných profesí a pracovních pozic

Cílem bylo vytvoření soustavy faktorů pro hodnocení úrovně pracovních podmínek a expertního systému profesiogramů jednotlivých profesí a typových pozic, včetně zdravotních a jiných kontraindikací.

Vliv vybraných faktorů pracovních podmínek na spolehlivý výkon pracovních činností

Hlavním cílem bylo vypracovat pracovní materiály (příp. doporučení) k optimalizaci pracovního prostředí a pracovních podmínek v nejběžnějších pracovních systémech, včetně doporučení postupů ke zvyšování spolehlivosti lidského činitele.

Vliv nových způsobů organizace práce na pracovní podmínky a pracovní pohodu

Cílem bylo první zmapování nových způsobů organizace práce a získání základních podkladů pro identifikování podmínek k budoucímu vytváření rovnováhy mezi požadovanou flexibilitou pracovní síly a její ochranou v pracovním procesu. Zjištěné poznatky a jejich další prohlubování by mělo přispět k formulování zásad politiky BOZP v oblasti uplatňování nových forem organizace práce.

Projekt 2: „Vliv trvalého zvyšování kultury práce na bezpečnost a produktivitu práce“

Cílem bylo zmapování stavu kultury práce v ČR, analýza úrovně pracovních podmínek jako určujícího faktoru kultury práce a jejího vlivu na produktivitu i navržení konkrétních kroků směřujících k zajištění trvalého zvyšování bezpečnosti a kultury práce a to především v malých a středních podnicích. Zpracován inventář auditu determinant kultury práce v následující struktuře.

Vliv stresu a pracovního přetížení na společnost lidského činitele

Přehledová studie relace: stresor – stres – nepřiměřená pracovní zátěž vzhledem k odezvě organismu a celkové spolehlivosti pracovního systému, vymezení podpojmů stres, stresor, zátěž a firmy.

Projekt 3: „Systém osvěty a propagace BOZP“

Řešení úkolu bylo zaměřeno na ověřování využitelnosti a efektivnosti standardních marketingových nástrojů v oblasti BOZP a na vymezení dalších možností formování povědomí obyvatelstva a managementu podniků o významu BOZP jako součásti managementu podniku.

Projekt 4: „Systém řízení BOZP“

Informační systém BOZP a řízení inspekce práce

Zpracovat koncepci (obsah a design) nové verze 2 oborového informačního serveru bozpinfo.cz na základě analýzy zkušeností z provozu serveru bozpinfo verze1 v předchozím období a požadavků jeho návštěvníků. Zahájit realizaci nové verze bozpinfo.cz a zajistit jeho propojení s website národního Focal Pointu ČR (projekt European Agency for Safety and Health at Work).
Integrace informačních služeb VÚBP do informačního systému BOZP a zahájení procesu digitalizace dokumentů.
Vytvořit elektronickou databázi pro aktuální informaci pracovníků orgánů SOD o osobních ochranných prostředcích, které je možno používat při práci ve smyslu nařízení vlády č. 495/2001 Sb.

Systém managementu pro malé a střední podniky

Návrh systému podnikového řízení BOZP a zpracování příruček pro jeho zavádění především v malých a středních podnicích.

Projekt 5: „ Implementace požadavků směrnic EU do podnikové praxe“

Cílem tohoto projektu bylo v roce 2003

Řešení projektu bylo zaměřeno na návrh systému, umožňujícího zpracování údajů, získaných ze záznamů o pracovních úrazech do formy, požadované projektem ESAW a zachování jejich vypovídací schopnosti pro řízení BOZP na národní úrovni. V rámci projektu byl zpracován též věcný a časový postup implementace metodiky ESAW v ČR“.

5.2 Projekty – granty MPSV

Vedle úkolů řešených v rámci výzkumného záměru pokračovala řešení 3 dříve vyhlášených projektů jako granty MPSV.

HS51/99 „Strategie zvyšování úrovně bezpečnosti práce v ČR“

Projekt byl koncipován jako střednědobý a multidisciplinární, zahrnující vedle technických aspektů i problematiku lidského činitele s cílem navrhnout a ověřit metody a nástroje podporující realizaci a prosazování politiky bezpečnosti práce v malých, středních i velkých podnicích.

Řešení projektu bylo zahájeno v únoru 1999 a bylo ukončeno v prosinci 2003. V rámci projektu byly řešeny dílčí úkoly zaměřené na:

- Systémové nástroje řízení BOZP,
- Metodické pomůcky a podpůrné programy pro malé a střední podniky,
- Metody prognózování vývoje pracovní úrazovosti,
- Vliv stresu a pracovního prostředí na spolehlivost lidského činitele,
- Zvyšování kvality individuálních ochranných prostředků a bezpečnostních zařízení zahrnující
  - Metody posuzování ergonomických parametrů osobních ochranných prostředků;
  - Hodnocení protiskluzných vlastností podlah s ohledem na bezpečný pohyb osob se sníženou pohyblivostí,
  - Metodiku stanovení účinnosti a modelování recirkulačních filtrů vzduchu,
  - Vliv vybraných faktorů pracovního prostředí na bezpečný výkon pracovních činností,
  - Metodiku stanovení limity břemene při ruční manipulaci.

HS67/01 „Vztah bezpečnosti práce a produktivity práce“

Úkol je řešen v údobí let 2001 – 2004. V roce 2003 pokračoval sběr dat a jejich postupné analyzování a vyhodnocování. Průběžné výsledky jsou promítnuty v etapové zprávě za rok 2003 (včetně příloh). Zapracovány také byly výsledky šetření Produktivita práce – TOP 100. V červnu proběhla další šetření a sběr dat (Balírny DE, a.s., školství – učitelé). Zpracována byla studie úrovně BOZP a produktivity práce ve vybrané firmě z kategorie MSP (TREVI)

HS 98/03 „Komplementární systém odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání (úrazové pojištění) jako součást sociálního systému“

V rámci řešení úkolu byly na základě provedené analýzy navrženy teze základních principů úrazového pojištění a zpracován věcný návrh zákona.
Ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou byl vypracován simulační model finančních toků úrazové pojišťovny“. Model byl využit při tvorbě návrhu věcného záměru zákona a pro nastavení parametrů úrazových dávek.

HS67/01 „Program prevence onemocnění silikózou v průmyslu“ (Ověření vhodnosti používaných osobních ochranných prostředků a měření efektivity)

Předmětem řešení bylo vypracování metodických pokynů pro zaměstnavatele a zaměstnance - uživatele OOPP. Tyto pokyny optimalizují jejich používání tak, aby jejich účinnost byla co nejvyšší. Tento způsob prevence umožňuje snížit výskyt nemocí z povolání způsobenými pevnými, kapalnými a plynnými škodlivinami z pracovního ovzduší. Metodické pokyny byly vypracovány také pro odborný dozor. Doplňkem k těmto metodikám je seznam certifikovaných OOPP pro ochranu dýchacích orgánů používaných k ochraně proti silikóze.

6 Informační činnost

V roce 2003 byla uvedena do provozu nová verze informačního systému ČÚBP ISD 2000 2003-03. Informační systém Českého úřadu bezpečnosti práce napomáhá k vytváření statistiky, ke sledování vývoje pracovní úrazovosti v ČR a k analýze nezbytné pro plánování a přípravu výkonu státního odborného dozoru nad bezpečností práce a při dalších činnostech souvisejících s působností úřadu. IS postupně reaguje na požadavky vedení statistických údajů BOZP Evropskou unií.

Informační systémy ČÚBP získaly atestaci shody se standardy ISVS pro náležitosti životního cyklu od atestačního střediska firmy RELSIE do roku 2008.

V uplynulém roce pokračovala práce na projektu fyzického připojení WAN ČÚBP k WAN MPSV. Byla vypracována projektová dokumentace „Migrace IS ČÚBP do WAN IS SSP“. Projekt využívá optický spoj mezi MPSV a ČÚBP k přenosu hlasu i dat systémem VoIP. Byly vytvořeny všechny podmínky pro migraci informačního systému počátkem roku 2004.

Do IBP byly zakoupeny nové aplikační a databázové servery včetně licencí na operační systém MS Windows 2003 server. Dosud užívané servery byly využity jako poštovní dovybavením programem MS Exchange 2003 Server. V rámci obnovy a postupného doplňování IT byly v systému ČÚBP pořízeny nové pracovní stanice a notebooky. Zakoupená IT ve finančním objemu přesáhla 13,2 mil. Kč. a programová podpora SW činila více jak 7,7 mil. Kč.

V projektu elektronické podatelny pokračovala analýza datových toků a sledování pohybu dokumentů v systému ČÚBP. Příprava projektové dokumentace bude probíhat v roce 2004.

7 Šetření stížností, oznámení a podnětů

V roce 2003 došlo k znatelnému nárůstu počtu stížností v systému ČÚBP oproti roku 2002 zhruba o 23 %, a z toho anonymních o 28 %. Šetření stížností vyžaduje zvýšené úsilí a více času většinou formou dozorů u subjektů, na které je stížnost směřována.
Snahou bylo zodpovědné prošetření stížnosti a pokud byla stížnost alespoň zčásti oprávněná, přijmout taková opatření, aby nedostatky byly subjekty řešeny a v konečném stavu odstraněny. Nutno však konstatovat, že odpovědnost za zajištění bezpečnosti zůstává na zaměstnavateli, viz ustanovení § 132 odst. 1 zákoníku práce, „Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce“. Provedený dozor a přijatá opatření reagují na konkrétně zjištěný stav v době dozoru a nemohou postihovat nedostatky, které byly zjištěny třetími osobami, zpravidla stěžovateli v minulosti. Inspektoři nemohou postihovat porušení, která nemohou dozorem prokázat a stěžovatel chce být v anonymitě a nespolupracuje na prokázání porušování předpisů šetřeným subjektem. Proto řada stížností se jeví jako neoprávněná a stěžovatel zpravidla není s rozhodnutím státních orgánů spokojený.

V posledních letech trvale zůstává nejvyšší počet přijatých stížností adresován na IBP pro hlavní město Prahu a jejich počet se ještě zvýšil o 19 % oproti roku 2002. Nárůst podaných stížností zaznamenaly všechny IBP včetně ČÚBP a ITI Praha. Nejvyšší nárůst počtu stížností v procentech měly IBP 05.00 se sídlem v Českých Budějovicích (zhruba o 107 %), IBP 04.00 se sídlem v Praze (zhruba o 52 %) a následuje IBP 10 se sídlem v Ostravě (o 40 %). Významný nárůst počtu stížností zaznamenal v minulém roce i ČÚBP. Počet podaných stížností ČÚBP stoupl oproti roku 2002 zhruba o 104 %.

Množství podání adresovaných ČÚBP v uplynulých čtyřech letech:

Systém ČÚBP	**2000**	z toho anonymy	**2001**	z toho anonymy	**2002**	z toho anonymy	**2003**	z toho anonymy
Celkem	**271**	50	**327**	55	**301**	50	**373**	64

Značná část podání obsahovala obdobné oblasti stížností, oznámení a podnětů jako v předchozím roce.

Z věcného hlediska se jednalo zejména o:

- nevyhovující pracovní podmínky, zejména:
  - překračování práce přesčas a nedodržování předem stanovené pracovní doby,
  - nedodržování zákonných přestávek a krácení doby odpočinku,
  - nevyhovující pracovní prostředí, neposkytování OOPP, nevhodné prostory výroby a špatná organizace práce,
- nedodržování zásad a předpisů BOZP,
- nedodržování předpisů v dopravě AETRu, nevyhovující pracovní podmínky řidičů a dodatečné zásahy do záznamů o jízdách, nedodržování doby odpočinku,
- nesepsání PÚ a následné neodškodnění, nešetření PÚ kompetentními orgány,

- nedodržování bezpečnostních předpisů při veřejných stavbách, kde se pohybují chodci aj. (nezajištění výkopů a přechodů pro chodce, ohrožování chodců zaměstnanci a stroji stavebních firem),
- provádění práce bez platného oprávnění, provádění nedbalé a neodborné práce,
- nedodržování a neplnění závazného pokynu OS,
- ilegální zaměstnávání cizinců a jejich ubytování v objektech organizací,
- zpochybnění vydaného osvědčení o odborné způsobilosti OSVČ.

Na činnost systému ČÚBP byla podání adresována na ČÚBP a směřovala na činnost IBP, případně ITI Praha v osmi případech. Z toho bylo 1 podání hodnoceno jako oprávněné, 5 bylo hodnoceno jako neoprávněné, jedno nebylo dosud uzavřeno a jedno bylo pro anonymitu a nedostatek důkazů předáno na útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV PČR. Inspektorátům bezpečnosti práce byla na činnost inspektorů adresována 4 podání, z toho všechna podání byla hodnocena jako neoprávněná. Z věcného hlediska se jednalo o:

- nešetření PÚ, kde se poškozený domáhá odškodnění,
- neuznávání certifikátu TÜV u firmy JINPO,
- nestandardní stanovisko a postup inspektora při vydání zákazu činnosti,
- liknavý a neúčinný způsob řešení nedostatků v BOZP a technologických postupech při stavebních pracích ze strany IBP,
- střet zájmů u zaměstnance IBP prováděním školení v BP u firem, kde sám provádí dozor,
- požívání alkoholu a podezření z korupce u zaměstnanců IBP,
- domnělé poskytnutí údaje o stěžovateli inspektorem IBP šetřenému subjektu přes upozornění stěžovatele, že chce být v anonymitě,
- domněle nezákonný postup inspektora IBP při sepisování protokolu,
- stížnost na postup inspektora IBP při výkonu dozoru na základě šetření PÚ.

Podání, která byla z kompetenčních důvodů postoupena jiným orgánům, nejsou zahrnuta v tabulce na následující straně.

Přehled o členění všech hodnocených stížností, oznámení a podnětů podle jejich oprávněnosti podává následující tabulka.

Rok	Celkem hodnoceno podání	Z toho					
		oprávněné		částečně oprávněné		neoprávněné	
2002	254	81	31,9 %	87	34,2 %	86	33,9 %
2003	312	111	35,6 %	107	34,3 %	94	30,1 %

Podstatou řady stížností je snaha o pomoc ve vyřešení pracovněprávních sporů zaměstnanců (i bývalých) se zaměstnavateli. Vedle stížností, kde se stěžovatel domáhá prostředků za újmu způsobenou zaměstnavatelem, odměňování a případně zpětné získání finančních nároků, se řada stěžovatelů domnívá, že IBP bude prostředníkem k nápravě například nekvalitně provedeného díla. Ve většině šetřených případů bylo u kontrolovaných subjektů zjištěno neplnění základních povinností zaměstnavatele v následujících oblastech:

- BOZP, (vyhledávání rizik a školení v BOZP),
- pracovní podmínky (nedodržování ZP),
- pracovní doba (práce přesčas, rozvržení pracovní doby, nedodržování doby odpočinku v týdnu a předepsaných přestávek v práci),
- stroje a technická zařízení, případně VTZ,
- přidělování OOPP,

- kvalifikace osob samostatně výdělečně činných, nekvalitně provedené dílo,
- nedostatky v řešení PÚ (absence zápisu, nedostatky v šetření, odškodnění, v evidenci),
- nedostatky při činnostech ve stavebnictví, zabezpečení staveniště a nedodržování předpisů a technologických postupů.

Šetřením bylo zjištěno neplnění následujících povinností zaměstnavatelem především při:

- porušování ustanovení §§ 27, 32, 84, 85, 90 - 92, 96, 132 - 135, 165, 166, 232 ZP,
- nedodržování bezpečnostních přestávek a odpočinku v autodopravě - porušení vyhlášky č. 108/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů, čl. 7 a 8 a § 3 zákona č. 475/2001 Sb.,
- porušení §§ 6, 7, 11, 16, 37, 47, 194, 197, 199, 229, 232 vyhlášky č. 48/1982 Sb. a § 2 a 3 NV č. 378/2001 Sb.,
- porušování nařízení vlády č. 494/2001 Sb. a č. 495/2001 Sb.,
- porušení vyhlášek č. 20/1979 Sb. a č. 21/1979 Sb., obě ve znění pozdějších předpisů,
- nedodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce při stavební činnosti a při práci ve výškách dle vyhlášky č. 324/1990 Sb.

Ve více jak 55 případech hrubého porušení bezpečnosti práce byla využita sankční oprávnění ve smyslu § 6 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů uložením pokut a blokových pokut na místě. V uplynulém roce v souvislosti s šetřením podání bylo vydáno subjektům celkem 135 rozhodnutí o odstranění zjištěných nedostatků v souladu s § 6 odst. 1 písmena b) zákona č. 174/1968 Sb.

8 Výchova a vzdělávání zaměstnanců systému ČÚBP

8.1 Odborná školení a odborné semináře inspektorů SOD

V roce 2003 pokračovala výchova a vzdělávání zaměstnanců systému ČÚBP obdobně jako v minulých letech. Tato činnost byla realizována v Praze a Brně a výrazněji se zaměřila na nově se školící inspektory čekatele.

Rozsah a zaměření výchovně vzdělávacích akcí pořádaných v roce 2003 bylo celkově hodnoceno na dobré odborné i technické úrovni, drtivá většina informací byla předávána uceleným a efektivním způsobem. Jako přínos je označována příležitost k vzájemné výměně zkušeností mezi účastníky během průběhu vzdělávací akce.

Zařazení přednášek zástupců jiných orgánů nebo organizací do programu seminářů, bylo považováno za přínos a aktivní příležitost k prohloubení vzájemné komunikace a spolupráce.
V roce 2003 se uskutečnilo celkem 13 seminářů v rozsahu 1 – 5 dnů, podle jejich charakteru a stanovených cílů, kterých se zúčastnilo 268 inspektorů SOD. Velmi pozitivně bylo hodnoceno vzájemné seznamování inspektorů SOD zemí EU a výměna zkušeností se způsoby výkonu inspekční práce.

8.2 Výchova a výcvik nových inspektorů – čekatelů

Na základě pokynů ČÚBP Institut výchovy a bezpečnosti práce zajišťoval jako každoročně vzdělávací akce podle předem stanoveného obsahového a časového harmonogramu. Na přípravě a realizaci spolupracovali nejlepší odborní garanti jednotlivých specializací a zaměstnanci IVBP Brno. Zácvikové kurzy IVBP pro inspektory čekatele se uskutečnily v Praze v prostorách IBP pro Středočeský kraj. Závěr kurzu proběhl v Brně. Svoje znalosti

před zkušebními komisemi prokázalo v uplynulém roce 6 nových inspektorů a ujalo se své práce v pozici inspektora bezpečnosti práce.

8.3 Další vzdělávání zaměstnanců systému ČÚBP

a) Specializační školení
   - 1 zaměstnanec systému ČÚBP navštěvuje dvousemestrální kurz EUROPEUM, společný projekt Fakulty sociálních věd a Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze s ukončením v r. 2004,

b) průběžné vzdělávání zaměstnanců
   - bylo realizováno celkem 22 kurzů „Základy práce na PC“ pro 101 zaměstnanců systému ČÚBP, který zajišťovala společnost Baud s.r.o.,

c) jazyková příprava
   - byla zahájena jazyková výuka, v souladu s usnesením vlády ČR z 6. listopadu 2002 č. 1088 a s příkazem předsedy ČÚBP č. 16/2003 (Systém stanovování jazykových kvalifikačních požadavků a prokazování jazykové kvalifikace), jako příprava ke složení standardizované jazykové zkoušky k 31. 12. 2005 v přípravných jazykových kurzech s různými stupni znalostní úrovně,

d) kurzy organizované Úřadem vlády – Institutem státní správy
   - zaměstnanci systému ČÚBP nebyli do vzdělávacích akcí v roce 2003 zařazováni z kapacitních důvodů, jelikož převis plánovaných účastníků kurzů organizovaných Institutem státní správy byl vysoký.

e) kromě těchto kurzů organizoval ČÚBP i další vzdělávací akce
   - školení IS dozor.

V rámci vzdělávacích programů MPSV se zaměstnanci IBP zúčastnili 4 programů (Legislativa EU BOZP, Harmonizace předpisů zemí EU, Národní akční plán BOZP a Národní konference BOZP). Jednalo se o akce se zaměřením na problematiku pracovních rizik, zvyšování efektivnosti inspekce práce a inspekce pracovních podmínek.

Z akcí konaných mimo systém ČÚBP se zaměstnanci zúčastnili semináře „Bezpečný podnik“ (červenec/Příbram), školení IS dozor a XXVII. Kongresu pracovního lékařství (říjen/Hradec Králové).

9 Publicita

Problematice propagace a osvěty (PaO) je v systému ČÚBP věnována trvalá pozornost. ČÚBP v této oblasti trvale spolupracuje s VÚBP a redakcemi různých odborných časopisů. Distribuce propagačních letáků probíhala v budově VÚBP a v „BOZPcentru“, na vzdělávacích akcích NIVOS-BP, na významných veletrzích a doprovodných programech a při dalších vhodných příležitostech případně byly na vyžádání zasílány individuálním zájemcům.

9.1 Tisk

Zpráva o činnosti systému ČÚBP za rok 2002 byla zpracována jak v tiskové, tak v elektronické podobě. Zpráva je k dispozici na webových stránkách ČÚBP (www.cubp.cz). Zde jsou též k dispozici i jiné odborné texty k základním bezpečnostním požadavkům, například pro oblast zemědělství, stavebnictví apod.

9.2 Účast na výstavách

Z finančních důvodů musela být odmítnuta účast na výstavě **Země živitelka** v září 2003. Předběžné náklady na již plánované a připravované výstavy včetně doprovodných programů byly oproti roku 2002, v důsledku neplánovaných aktivit VÚBP spojených s EW2003, podstatně vyšší.

Účast na veletrhu **FOR ARCH 2003** v Praze byla realizována prostřednictvím expozice VÚBP. Byly zde nabízeny informační materiály a poskytovány konzultace a poradenství. Na organizačním a personálním zajištění stánku se podíleli zástupci VÚBP, ČÚBP a IBP pro Středočeský kraj. Poprvé zde byly prezentovány nové panely ČÚBP a VÚBP. Byla vytvořena koláž z plakátů dětská kresba a informační panel k Evropskému týdnu BOZP 2003. V rámci veletrhu proběhlo završení celostátního finále Soutěže učňů stavebních oborů (SUSO) již posedmé organizované společností ABF a. s. Praha jako srovnávací soutěž kvalifikace studentů a učňů stavebních oborů.

Účast na 8. ročníku mezinárodní výstavy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v Ostravě v listopadu 2003 **PROTECT 2003** se uskutečnila klasickou expozicí, doprovodným programem a předáním ocenění Bezpečný podnik. Na organizačním a personálním zajištění se vedle VÚBP, IVBP, ČÚBP, podíleli zástupci IBP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj.

U příležitosti slavnostního zakončení **Evropského týdne BOZP 2003** proběhl 6. 11. 2003 v areálu Ostravského výstaviště Černá louka doprovodný program Prevence a ochrana před účinky nebezpečných chemických látek. Jeho hlavními body byly akce: Evropa – bezpečné pracoviště, vyhodnocení programů Správná praxe a Bezpečný podnik.

IVBP velmi úzce spolupracoval s VÚBP na přípravě všech výstav. Na realizaci společného stánku MPSV, ČÚBP, VÚBP a IVBP v rámci výstavy Protect 2003 v Ostravě se IVBP podílel jak organizačně (stálou informační službou), tak finančně.

9.3 Propagace a osvěta

Úkoly v oblasti osvěty a propagace stanovené pro rok 2003 je možno považovat za splněné. Pozitivním faktem je vyšší úroveň používání internetu v osvětové a propagační práci systému ČÚBP, rozšíření přednáškové činnosti odborných garantů, rozvoj spolupráce s IVBP Brno a VÚBP Praha.

Výsledky roku 2003 ukazují, že efektivně připravená a realizovaná osvěta a propagace BOZP má stejně velký význam pro prevenci rizik jako provádění inspekční činnosti s následnými represemi.

9.3.1 Projekty propagace a osvěty

Osvěta a propagace v roce 2003 probíhaly v návaznosti na zpracované regionální projekty jednotlivých IBP a národní program osvěty a propagace v systému ČÚBP. Je možno konsta-

tovat, že všechny IBP své regionální programy PaO splnily beze zbytku. Příklady některých aktivit, které měly v roce 2003 větší rozsah nebo vznikly nově:

1. Zvýšená publicita a popularizace zásad BOZP na regionální úrovni

IBP 3.00

- Konzultační den bezpečnosti práce v únoru a poradenský den pro veřejnost v dubnu přímo v objektu IBP se zaměřením na novelu ZP (zák. č. 155/2000 Sb.) a s tím související problematiku,
- oficiální vyhlášení kampaně „Evropský týden 2003“ dne 27. 5. 2003 a vlastní zahájení národní kampaně v prostorách IBP,
- prezentace nového regionálního informačního centra za účasti zástupců Magistrátu hlavního města Prahy, Městské části Prahy 6, ČÚBP a dalších institucí i veřejných sdělovacích prostředků,
- prezentační akce propagace BOZP při příležitosti návštěvy odborníka z Francie v červnu,
- odborné přednášky na akcích Krajské hygienické stanice Středočeského kraje, na školení revizních techniků PZ, ve Svazu energetiků ČR, aktivní účast zaměstnance IBP v meziresortní komisi Ministerstva průmyslu a obchodu v oblasti systémů LPG v ČR,
- zodpovídání dotazů občanů z oblasti BOZP, odpovědi jsou následně otiskovány v různých odborných časopisech a tisku (pražská vydání Večerníku Praha, MF Dnes).

IBP 4.00

- Prezentační den k aktivitám IBP 3.00 a 4.00, který připravil RoVS v únoru, lektorsky zajistily jmenované IBP; šlo o seznámení s úkoly IBP, s výsledky prověrek za rok 2002, s podmínkami získání ocenění Bezpečný podnik,
- přednášková činnost pro organizace (Asociace pracovníků tlakových zařízení, Asociace pracovníků zdvihacích zařízení, UNIT Pardubice, Krajský aktiv revizních techniků elektrických zařízení, Dům techniky České Budějovice a další).

IBP 5.00

- Spolupráce s časopisem Bezpečnost a hygiena práce (č. 4/2003, článek „Muselo se to stát?“), článek k závěrům kampaně „Společně bezpečně“,
- vystoupení na akcích celostátního významu (PRAGOSEC 2003, duben), přednáška ke kampani „Společně bezpečně“,
- zpracování odborných příruček s tématikou BOZP k realizaci osvětových akcí VÚBP Praha, prezentace činnosti IBP ve sborníku bezpečnostních předpisů sdružení SOVAK (Sdružení organizací vodovodů a kanalizací),
- spolupráce s novináři Českobudějovických listů, Listů Vysočiny a MF Dnes, odpovědi na otázky a následné články v těchto novinách.

IBP 6.00

- Uskutečněné 3 relace v TV Prima (vliv horka na pracovní úrazovost, vývoj úrazovosti v regionu, problematika smrtelných pracovních úrazů),
- řada odborných přednášek na seminářích, školeních a vzdělávacích akcích pro organizace a podniky (GAS s. r. o., Dům techniky Kladno, ATZ, INBES s. r. o., agentura „Další vzdělávání dospělých v Plzni“, Profesional s. r. o., Odborový svaz pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu).

IBP 7.00

- MF Dnes, příloha Severní Čechy uveřejňuje 4 x ročně statistiky úrazovosti,
- s komentářem IBP, trvale dobrá spolupráce je s týdeníkem Teplický kurýr, kde probíhá soutěž o ceny s tématikou znalosti předpisů BOZP,
- Rádio Most - proběhla relace na téma Bezpečný podnik za účasti zástupců organizace INELSEV, kde byl program v té době realizován,
- průběžně byla prováděna i propagace pomocí internetových stránek IBP, denní návštěvnost stránek je v průměru 6 osob,

- účast zástupců IBP v porotě soutěže stavebních učilišť při příležitosti výstavy FOR ARCH v Teplicích.

IBP 8.00

- Spolupráce s internetovým serverem www.elektrika.cz, poskytnutí informací o šetřených úrazech elektrickým proudem,
- osvětové články do Novin Náchodska, MF Dnes,
- realizováno celkem 11 prezentací úrazové prevence pro střední průmyslové školy a učiliště s konkrétním zaměřením dle oboru školy,
- využívání archivu fotodokumentace, pořízené v rámci dozoru a šetření úrazů, jako osvětové názorné pomůcky pro školení BOZP,
- přednášková činnost pro organizace a instituce (agentura SALVEA, FOXCON, Univerzita Pardubice).

IBP 9.00

- Společná kontrolní akce s Policií ČR a dopravními úřady, výsledky byly zveřejněny ve vysílání ČT 1,
- spolupráce IBP s živnostenskými úřady a s úřady práce při poskytování informací formou postoupení podnětů k provedení kontroly v oblasti možného porušování předpisů.

IBP 10.00

- Spolupráce s Vysokou školou báňskou - Technickou univerzitou v Ostravě, IBP vypracoval návrhy témat diplomových prací oboru TPO a BP a zúčastňuje se státních zkoušek,
- přednášková činnost na Fakultě bezpečnostního inženýrství a spolupráce ve výuce předmětu Hodnocení rizik,
- ve spolupráci s Vysokou školou podnikání proběhla řízená praxe studenta včetně hodnocení bakalářské práce, trvá spolupráce s katedrou řízení BOZP Technické univerzity v Košicích,
- celoročně probíhala spolupráce s akreditovanými školicími středisky v regionu (Institut výchovy a vzdělávání v Havířově, KORT Ostrava, Dorest Šumperk, RoVS Rožnov pod Radhoštěm, Dům techniky Ostrava), významná spolupráce proběhla při účasti na certifikaci Manažera bezpečnosti práce a Auditora bezpečnosti práce v souladu s normami EU,
- zaměstnanci IBP se aktivně zúčastňovali akcí a seminářů odborných společenstev, cechů a asociací, byla zahájena spolupráce s Regionální hospodářskou komorou v Ostravě,
- příspěvky a informace pro tisk v regionální příloze deníku Právo, Moravskoslezském deníku, týdeníku Region Nový Jičín, Karvinsko a v dalších.

2. Zvýšená publicita a popularizace zásad BOZP na národní úrovni

byla prováděna převážně **Výzkumným ústavem bezpečnosti práce Praha,** především prostřednictvím internetu - informačního serveru pro BOZP (www.bozpinfo.cz) a částečně prostřednictvím internetové stránky www.vubp.cz .

V roce 2003 vyšlo první vydání „Národní příručky Systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – Návod k zavedení systému řízení BOZP“, autor Ing. Pavel Šalamon (zaměstnanec ČÚBP), v rozsahu 36 stran v nákladu 5000 výtisků, vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí.

V uplynulém roce 2003 se využívalo také více možnosti publikování časopiseckých článků osvětového a informativního charakteru v národních periodikách včetně Zpravodaje ČÚBP. Do Zpravodaje ČÚBP č. 3/2003 byl ze strany VÚBP Praha zařazen článek „Evropský týden vstupuje do finále“ a několik drobných informací a zpráv. Téměř všechny články osvětového významu a většího rozsahu jsou zároveň publikovány na stránce „bozpinfo.cz“.

Na internetových stránkách „bozpinfo.cz“ v novém designu a s inovovaným obsahem je uveřejněn Kalendář akcí - tímto způsobem je soustavně zajišťována také publicita a propagace akcí zaměřených na BOZP.

Předseda ČÚBP Ing. Elbel poskytl několikrát interview deníku MF Dnes a časopisu Profit k aktuálním otázkám BOZP i k budoucím záměrům **činnosti ČÚBP**.
Deníku Impuls, časopisu Instinkt, ČTK a časopisu Profit byly poskytnuty informace a podklady pro články k pracovní úrazovosti a k inspekci pracovních podmínek.

Odborní garanti odborů inspekce ČÚBP uskutečnili v roce 2003 v médiích, pro profesní sdružení (např. Mezinárodní svaz elektrotechniků, Mezinárodní svaz horníků), pro vzdělávací agentury a další organizace celkem 84 přednášek a téměř 1000 poradenských akcí.

Institut výchovy bezpečnosti práce (IVBP) Brno pokračoval ve spolupráci s ROVS při zpracování odpovědí do časopisu „BOZP - otázky a odpovědi“, s ČÚBP a VÚBP v publikační činnosti ve „Zpravodaji ČÚBP“ a pokračuje spolupráce s nakladatelstvím Verlag Dashöfer a Personálním servisem.

Zaměstnanci **Institutu technické inspekce Praha (ITI Praha)** se zúčastňovali jako přednášející řady seminářů s problematikou bezpečnosti VTZ, především pak jejich revizí a zkoušek při provozu. Touto činností ITI Praha přispívá k popularizaci BOZP. S ohledem na uvedené ITI Praha nevydává svoje propagační materiály v oblasti BOZP, ale prezentuje je na svých internetových stránkách (www.iti.cz).

9.4 Poskytování informací podle § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.

Poskytování informací je obdobné jako v předchozím roce.Bylo poskytnuto 5 informací z ČÚBP podle § 18 odst. 1 písm. a), informace podle dalších písmen b) až e) § 18 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. nebyly nikým v uplynulém roce požadovány.

Všechny požadované informace byly poskytnuty v takovém rozsahu, aby nedošlo k porušení povinnosti mlčenlivosti ve smyslu § 7a zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

10 Spolupráce s orgány a organizacemi, mezinárodní spolupráce

10.1 Spolupráce systému ČÚBP s orgány a organizacemi

V roce 2003 pokračovala spolupráce s organizacemi, s kterými byla zahájena v předchozích letech.

Při vyšetřování příčin pracovních úrazů a nehodových událostí spolupracovaly IBP v rámci regionu s orgány Policie ČR a úřady vyšetřování, s Drážním úřadem a dalšími orgány.

Na úrovni jednotlivých regionů spolupracovali zaměstnanci IBP s krajskými, živnostenskými a finančními úřady, s městskými a obecními úřady, s úřady dopravními, správami dopravních cest, s úřady práce, stavebními úřady, se správami sociálního zabezpečení, se zdravotními pojišťovnami, s Horskou službou, Hospodářskou komorou, obvodními báňskými úřady, OS ve stavebnictví, OS energetiky, OS UNIS, odborovými

orgány a v konkrétních případech i se svazovými inspektory, odborovými organizacemi, rolnickým svazem a zástupci zaměstnanců, s orgány ochrany veřejného zdraví a orgány činnými v trestním řízení.

Trvalou součinnost při řešení problémů BOZP a pracovních podmínek udržuje systém ČÚBP obecně s odborovými svazy a především s ČMKOS, ČOI, ČIŽP, ČBÚ, ČSÚ, HZS, SEI, ČNI, ČIA, RHSD a RKS při MPSV.

10.2 Mezinárodní spolupráce v systému ČÚBP

Mezinárodní spolupráce v systému ČÚBP v roce 2003 pokračovala v intencích minulých let. Nové akce se zaměřily na připravovaný vstup České republiky do Evropské unie v návaznosti na projekty, kde realizace již probíhala od předešlých let.

10.2.1 Oblasti mezinárodní spolupráce

- dokončení harmonizace české legislativy s legislativou EU,
- spolupráce se zeměmi střední a východní Evropy (kandidátské země na vstup do EU) a s ostatními evropskými zeměmi (především členskými státy EU) na základě bilaterálních vztahů a v rámci akcí pořádaných mezinárodními organizacemi zabývajícími se problematikou BOZP. Jedná se především o SLIC (Výbor vedoucích inspektorů bezpečnosti práce), IALI (Mezinárodní asociace inspekce práce) a ILO (Mezinárodní organizace práce),
- aktivní spolupráce s twinnery na projektu Twinning 2000,
- účast na přípravě projektu Twinning 2003.

Mezinárodní spolupráce probíhala formou účasti na seminářích a jednáních v České republice, účasti na seminářích a jednáních v zahraničí, účasti zástupců systému ČÚBP na mezinárodních konferencích v zahraničí a formou akcí organizovaných z úrovně jednotlivých inspektorátů BP, respektive ČÚBP.

10.2.2 Účast na seminářích a jednáních v ČR

- účast na jednáních řídícího výboru projektu Twinning 2000,
- výběrové řízení na Delegaci EU týkající se twinningového partnera projektu Phare Twinning 2003, kde bylo vybráno Dánsko,
- v rámci projektu Twinning 2000 byly uspořádány workshopy k tématům transpozice a implementace evropské legislativy BOZP, tvorbě národní politiky BOZP, zacházení s nebezpečnými látkami, vzdělávání a osvětě v otázkách BOZP,
- závěrečná konference projektu Twinning 2000 s mezinárodní účastí,
- zahájení „Evropského týdne BOZP“ s mezinárodní účastí,
- pracovní setkání zástupců systému ČÚBP, NIP SR a orgánů činných v BOZP v Rakousku – Skalský Dvůr, kraj Vysočina.

10.2.3 Účast na školeních a jednáních v zahraničí

- Porada pracovní skupiny „Úloha SLICu při plnění Strategie EU pro BOZP na léta 2002 – 2006“ v Lucemburku
- Seminář o nástrojích k hodnocení rizik konaný v Maďarsku
- Mezinárodní seminář k problematice BOZP v malých a středních podnicích

- Návštěva španělských organizací ve sféře BOZP (ministerstva, inspektoráty, úrazová pojišťovna) v rámci projektu TW 2000 (Madrid, Barcelona – Španělsko)
- Účast na 44. zasedání SLIC (výbor vedoucích inspektorů bezpečnosti práce) v Řecku
- Účast v komisi pro státní zkoušky na Technické univerzitě v Košicích – Slovensko
- Seminář k hodnocení rizik v programu řešení stresu (projekt WLE) pořádaný v Itálii
- Účast na 45. zasedání SLIC v Itálii

10.2.4 Účast na mezinárodních konferencích v zahraničí

- Mezinárodní konference o aktuálních otázkách BP – Slovensko
- Mezinárodní konference – Fórum BOZP pořádaný ve Slovenské republice
- Mezinárodní konference k zlepšení harmonizace předpisů kandidátských zemí se směrnicemi EU pořádaná v Bulharsku
- Účast na 91. zasedání Mezinárodní konference práce v Ženevě - Švýcarsko

10.2.5 Akce organizované z úrovně IBP

- Jednání na IBP 3.00 s p. Jaume Admetll Rybalt v rámci projektu TW 2000
- Propagace BOZP ve stavebnictví v ČR u příležitosti návštěvy zástupce listu Le Figaro (IBP 3.00)
- Spolupráce IBP 5.00 s firmou BRAMAC a jejím rakouským vedením
- Spolupráce s orgány činnými v BOZP v Rakousku (IBP 5.00)

Tak jako v minulých letech i v roce 2003 realizace projektu Phare pomohla systému ČÚBP plnit řadu činností spojených s předvstupním obdobím mezi členské státy EU. Organizování výuky cizích jazyků, zvláště angličtiny, které probíhalo již třetím rokem, přineslo kladné výsledky a komunikace během jednání, školení a konferencí byla snadnější.

Záznamy z pracovních cest jsou přístupné na intranetu. Materiály ze seminářů a konferencí jsou k dispozici v kanceláři předsedy ČÚBP.

10.3 Mezinárodní spolupráce ITI Praha

Institut technické inspekce Praha byl i v roce 2003 členem organizace CEOC (Confédération Européenne des Organismes de Contrôle technique, d'inspection, de certification et de prévention). CEOC je organizace, která sdružuje 30 nezávislých soukromých, polosoukromých a státních organizací z 19 zemí Evropy a Japonska s obdobným zaměřením jako ITI Praha. Úkolem CEOC je organizace zajištění bezpečnosti technických zařízení a osob, sjednocení přístupu k technické inspekční činnosti a odstranění technických bariér volného obchodu v rámci celé Evropy.

Další významnou akcí bylo dubnové setkání vedoucího inspektora ITI Praha pobočky Ostrava Ing Jindřicha Witose v Polsku se zástupci NOT a UDT (Centrální technická organizace a Úřad technického dozoru). Polská strana na oplátku navštívila v listopadu ITI Praha pobočku Ostrava.

Další zahraniční cesty byly za účelem inspekční činnosti na vyžádání zákazníka. Rovněž při těchto cestách byly v diskusi s partnery podávány informace o činnosti ITI Praha a k systému technického dozoru v České republice.

11 Závěr

Hlavním úkolem roku 2003 byla plošná kontrola stavebních firem, firem působících v zemědělství a dodržování pracovních podmínek řidičů malých a středních dopravních firem a zaměstnanců ve zdravotnictví, v ústavech sociální péče, v obchodě a dozírat nad dodržováním nově vydaných bezpečnostních předpisů. Při jejím plnění bylo zjištěno, že největší procento porušování předpisů a nedostatků v dodržování bezpečnosti práce a pracovních podmínek svých zaměstnanců se vyskytuje u malých a středně velkých stavebních firem a podnikajících fyzických osob. Příčiny vidíme především v jejich snaze o své prosazení v konkurenci s velkými firmami úsporami právě v těchto oblastech.

Zkušenosti z dozorů z několika posledních let nás přesvědčují, že cestami ke zlepšení současného stavu je podpora zvyšování kultury podnikání, soustavné prosazování dodržování předpisů, případné vynucování v případech, že podnikatelské subjekty nejsou ochotny příslušné právní předpisy naplnit.

Ke zlepšení stavu v oblasti bezpečnosti práce a pracovních podmínek bude i nadále probíhat řada kampaní, které budou formou poradenství, publicity a propagace seznamovat širokou podnikatelskou veřejnost s novými právními předpisy a zvyšovat obecně povědomí lidí o bezpečnosti práce. Budou podávány návrhy na některá další legislativní opatření reagující na nutnost prosazování činností zdraví bezpečných.

Činnost se zaměří především na celorepublikové prověrky orientované podle nejzávažnějších ukazatelů BOZP. Přitom budou v maximální možné míře zohledněny priority plynoucí z našeho členství v EU. Při prováděných prověrkách bude jako prioritní úkol napomáhat podnikatelským subjektům při vytváření systémů řízení BOZP, kompatibilních se systémy řízení ostatních aktivit.

Zvláštní pozornost bude věnována malým a středním podnikům, zejména nově vznikajícím.
Nastávající období přinese množství dalších změn v právu ČR. Očekává se přijetí zákona o inspekci práce, správního řádu, zákona o správním trestání, zákona o přestupcích. V delším horizontu i přijetí nového kodexu práce. To vše výrazně ovlivní nároky na všechny aktéry trhu práce, ale i na kontrolní orgány. Rychlost zvládnutí těchto změn bude rozhodující pro zajištění maximální kapacity pracovní síly a tím vytvoření uspokojivých pracovních podmínek a dosažení plné konkurenceschopnosti podnikajících subjektů.

Příloha č. 1

Právní předpisy mající význam pro činnost státního odborného dozoru

(upraveno k 1. 5. 2004)

Zákony

1. Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon ČNR č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády

1. Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony, ve znění nařízení vlády č. 461/2000 Sb. a č.342/2004 Sb.
2. Nařízení vlády č. 352/2000 Sb., kterým se mění některé vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů, ve znění nařízení vlády č. 42/2003 Sb.
3. Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění nařízení vlády č. 523/2002 Sb. a č. 441/2004 Sb.
4. Nařízení vlády č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu
5. Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků
6. Nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí
7. Nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů v souladu s NV č. 405/2004 Sb.
8. Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat
9. Nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru
10. Nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky
11. Nařízení vlády č. 502/2000 Sb., o ochraně před nepříznivými účinky hluku a vibrací, ve znění zákona č. 88/2004 Sb.
12. Nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu

Vyhlášky

1. Vyhláška ČÚBP č. 48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení, ve znění vyhlášek č. 324/1990 Sb. a č. 207/1991 Sb., ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb.
2. Vyhláška ČÚBP a ČBÚ č. 324/1990 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení při stavebních pracích
3. Vyhláška ČÚBP č. 76/1989 Sb., k zajištění bezpečnosti technických zařízení v jaderné energetice, ve znění vyhlášky č. 263/1991 Sb.
4. Vyhláška ČÚBP a ČBÚ č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění vyhlášky č. 98/1982 Sb.
5. Vyhláška ČÚBP a ČBÚ č. 18/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená tlaková zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění vyhlášek č. 97/1982 Sb., č. 551/1990 Sb., ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb., vyhlášky č. 118/2003 Sb. a vyhlášky č. 393/2003 Sb.
6. Vyhláška ČÚBP a ČBÚ č. 19/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená zdvihací zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění vyhlášky č. 552/1990 Sb., nařízení vlády č. 352/2000 Sb. a vyhlášky č. 394/2003 Sb.
7. Vyhláška ČÚBP a ČBÚ č. 20/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená elektrická zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění vyhlášky č. 553/1990 Sb., nařízení vlády č. 352/2000 Sb. a vyhlášky č. 159/2002 Sb.
8. Vyhláška ČÚBP a ČBÚ č. 21/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená plynová zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění vyhlášky č. 554/1990 Sb., nařízení vlády č. 352/2000 Sb. a vyhlášky č. 395/2003 Sb.
9. Vyhláška ČÚBP č. 91/1993 Sb., k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakých kotelnách
10. Vyhláška ČÚBP č. 18/1987 Sb., kterou se stanoví požadavky na ochranu před výbuchy hořlavých plynů a par, byla zrušena vyhláškou č. 407/2004 Sb.
11. Vyhláška ČÚBP č. 85/1978 Sb., o kontrolách, revizích a zkouškách plynových zařízení, ve znění nařízení vlády č. 352/2000 Sb.
12. Vyhláška MZd č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodů přípravy na povolání
13. Vyhláška MPSV č. 398/2001 Sb., o stanovení poplatků za činnosti organizací státního odborného dozoru při provádění dozoru nad bezpečností vyhrazených technických zařízení
14. Vyhláška č. 38/2003 Sb., kterou se zrušují některé právní předpisy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (vyhláška č. 56/1981 Sb., vyhláška č. 379/1991 Sb., vyhláška č. 42/1985 Sb., vyhláška č. 125/1982 Sb., vyhláška č. 12/1995 Sb., a výnos ČÚBP č. 23/1972 Ú.v.)
15. Vyhláška č. 39/2003 Sb., kterou se zrušuje vyhláška č. 213/1991 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení při provozu, údržbě a opravách vozidel
16. Vládní vyhláška č. 150/1958 Ú. l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících
17. Vyhláška MZd č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli

Přehled předpisů EU

1. Směrnice Rady ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - tzv. rámcová směrnice (89/391/EHS)
2. Směrnice Rady ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (89/655/EHS)
3. Směrnice Rady ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnostní a/nebo zdravotní značky na pracovišti (92/58/EHS)
4. Směrnice Rady ze dne 5. prosince 1995, kterou se mění směrnice 89/655/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (95/63/ES)
5. Směrnice Rady ze dne 24. června 1992 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo mobilních staveništích (92/57/EHS)
6. Směrnice Rady ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při ruční manipulaci s břemeny spojené s rizikem, zejména poškození páteře, pro zaměstnance (90/269/EHS)
7. Směrnice Rady ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání osobních ochranných prostředků zaměstnanci při práci (89/656/EHS)
8. Směrnice Rady ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti (89/654/EHS)
9. Směrnice Rady ze dne 23. listopadu 1993 týkající se některých aspektů organizace pracovní doby (93/104/ES)
10. Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 27. června 2001, kterou se mění směrnice 89/655/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání pracovního zařízení zaměstnanci při práci (2001/45/ES)
11. Směrnice Rady ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci se zařízeními s obrazovkami (90/270/EHS)
12. Směrnice Rady ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření ke zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících (92/85/EHS)
13. Směrnice Rady ze dne 25. června 1991 doplňující opatření ke zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců s pracovním poměrem na dobu určitou či s dočasným pracovním poměrem (91/383/EHS)
14. Směrnice Rady ze dne 22. června 1994 o ochraně mladistvých při práci (94/34/ES)
15. Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. prosince 1999 o minimálních požadavcích na zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví pracovníků ohrožených výbušným prostředím (1999/92/ES)
16. Směrnice Rady ze dne 9. prosince 1996 o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek (96/82/ES tzv. SEVESO II)
17. Nařízení Rady ze dne 20. prosince 1985 o harmonizaci určité sociální legislativy v silniční dopravě (3850/85/EHS)

Příloha č. 2

Pracovní úrazovost v České republice v roce 2003

Zpracoval: Výzkumný ústav bezpečnosti práce

V materiálu bylo použito podkladů poskytnutých ČSÚ, ČÚBP a ČBÚ

OBSAH

		Strana
0	ÚVOD …….	1
1.	PŘEHLED UKAZATELŮ ……..	1
1.1	Absolutní ukazatele ……..	1
1.2	Relativní ukazatele ……	2
2	VÝVOJ PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI V ČR …….	3
2.1	Vývoj hodnot ukazatelů pracovních úrazů v ČR ……	3
2.1.1	Hodnoty ukazatelů pracovních úrazů v ČR v roce 2003 …….	3
2.1.2	Vývojové tendence ukazatelů pracovních úrazů v ČR ..……..	4
3	PRACOVNÍ ÚRAZOVOST PODLE ÚZEMÍ ……	9
3.1	Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 v krajích ……	9
3.1.1	Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 v krajích podle CZ-NUTS ……..	9
3.1.2	Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 v území působnosti IBP …….	10
3.2	Vývoj ukazatelů pracovních úrazů na území působnosti jednotlivých IBP …	12
4	PRACOVNÍ ÚRAZOVOST PODLE OKEČ ……..	16
4.1	Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií OKEČ ……..	16
4.2	Vývoj ukazatelů pracovních úrazů podle kategorií OKEČ ……..…	17
5	ZDROJE PRACOVNÍCH ÚRAZŮ V ROCE 2003 ……..…	23
5.1	Rozdělení pracovních úrazů podle základních skupin zdrojů ……..	23
5.2	Nejčetnější podskupiny základních skupin zdrojů …….	24
6	SMRTELNÉ PRACOVNÍ ÚRAZY ……	26
6.1	Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR ……	26
6.1.1	Hodnoty ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR v roce 2003 …….	26
6.1.2	Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů ……...	26
6.2	Smrtelné pracovní úrazy podle krajů …….	29
6.2.1	Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle krajů …….	29
6.2.2	Vývoj ukazatelů pracovních úrazů v územích působnosti jednotlivých IBP	31
6.3	Smrtelné pracovní úrazy podle OKEČ ……	33
6.3.1	Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v r. 2003 podle kategorií OKEČ ..	33
6.3.2	Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v kategoriích OKEČ ……..	34
6.4	Zdroje smrtelných pracovních úrazů ……..	38
	Tabulková část přílohy č. 2	

0 ÚVOD

Podkladem k příloze byly sestavy z publikace Českého statistického úřadu Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice za rok 2003. Sestavy jsou výstupem z automatizovaného zpracování úlohy Nem Úr 1-02 z Programu statistických zjišťování na rok 2003.

Zjišťování zahrnuje údaje poskytnuté od všech zpravodajských jednotek[1], jimiž jsou pro účely evidence a vykazování pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz všechny nefinanční podniky a organizace, peněžní a pojišťovací instituce, rozpočtové a příspěvkové organizace, družstevní, společenské a jiné organizace popř. jejich nižší organizační složky nebo seskupení, které samostatně provádějí agendu nemocenského pojištění.

Do zpracování jsou zařazeny i sumáře, které za podniky[2], které samy nelikvidují nemocenské pojištění (bez ohledu na jejich velikost), předkládají Okresní správy sociálního zabezpečení.

Pro sestavení časových řad ukazatelů a grafů byly použity publikace ČSÚ vydané v předcházejících létech. V příloze byly použity také informace z informačního systému Českého úřadu bezpečnosti práce a z báze dat o smrtelných pracovních úrazech VÚBP. V přehledu pracovní úrazovosti jsou zahrnuty i pracovní úrazy, vzniklé v podnicích a při činnostech podléhajících dozoru orgánů ČBÚ – SBS.

1 PŘEHLED UKAZATELŮ

V tabulkách jsou uváděny absolutní ukazatele pracovní úrazovosti vykazované v pololetním výkazu Nem Úr 1-02 a definované v Metodických vysvětlivkách k tomuto výkazu a dále relativní ukazatele, jejichž způsob výpočtu je uveden v Metodických poznámkách k publikacím Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice za běžný rok.

Pokud je to nutné, jsou v tabulkách, grafech a vzorcích z důvodů úspory místa používány zkrácené názvy ukazatelů. V popisu jsou uváděny v závorkách spolu s úplnými názvy ukazatelů.

1.1 Absolutní ukazatele

Absolutní ukazatele vyjadřují ekonomický dosah absence plynoucí z pracovních úrazů a je možné z nich vypočítat relativní ukazatele. Výčet a obsahové vymezení jednotlivých ukazatelů je v bodech 1.1.1 až 1.1.4.

1.1.1 **Průměrný počet nemocensky pojištěných** (pojištěnci)

Ukazatel zahrnuje průměrný počet osob, které jsou nemocensky pojištěny podle § 2 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů a osoby samostatně výdělečně činné pojištěné podle § 145a až 145f zákona č.110/1990 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

Do průměrného počtu nemocensky pojištěných nejsou zahrnovány ženy na mateřské dovolené a vojáci základní vojenské služby.

[1] Zpravodajské jednotky jsou povinny podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, poskytovat ČSÚ požadované údaje.
[2] Sumáře zahrnují i osoby samostatně výdělečně činné, pokud jsou nemocensky pojištěny.

1.1.2 Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz (pracovní úrazy)

Ukazatel zahrnuje pracovní úrazy, za něž jsou považovány ty úrazy, které se staly zaměstnancům při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi podle § 25 nařízení vlády ČR č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony nebo které zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů, jimiž byla způsobena smrt nebo pracovní neschopnost delší než 3 kalendářní dny mimo den, kdy k úrazu došlo (§ 133c odst. 3 zákoníku práce), tak i kratší než 3 kalendářní dny.

1.1.3 Počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy (dny pracovní neschopnosti)

Ukazatel vykazuje souhrnný počet kalendářních dnů, po které byli v daném období (roce) nemocensky pojištění práce neschopni pro pracovní úraz, zjištěný na základě předložených hlášení o počátku a ukončení pracovní neschopnosti.

1.1.4 Počet smrtelných pracovních úrazů

Ukazatel zahrnuje pracovní úrazy, které způsobily nemocensky pojištěným smrt, a to ihned nebo kdykoliv později ve sledovaném období (roce) nebo případy, kdy ve sledovaném období došlo k úmrtí pojištěnce, které bylo podle lékařského posudku důsledkem pracovního úrazu, který pojištěnec utrpěl v kterémkoliv předcházejícím období. Neomezené období platilo až do konce roku 2001. Počínaje rokem 2002 se za smrtelný pracovní úraz počítá případ, u nějž nastala smrt pojištěnce nejpozději do jednoho roku po vzniku pracovního úrazu (nařízení vlády č. 494/2001 Sb.).

1.2 Relativní ukazatele

Relativní ukazatele vznikají srovnáním dvou nebo více absolutních ukazatelů. Slouží k porovnávání úrovně bezpečnosti v různých oblastech (regionech, odvětvových ekonomických činnostech, skupinách pojištěnců, létech, druzích událostí apod.). Definice a způsoby jejich výpočtu jsou v bodech 1.2.1 až 1.2.6. Jde o tyto ukazatele:

1.2.1 Četnost případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz na 100 nemocensky pojištěných (četnost případů na 100 pojištěnců)

Ukazatel vyjadřuje počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz, které připadají v průměru na 100 nemocensky pojištěných. Vypočítá se ze vztahu:

četnost případů na 100 pojištěnců = pracovní úrazy × 100 / pojištěnci

1.2.2 Průměrná délka trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz v kalendářních dnech (průměrná délka trvání případu)

Ukazatel vyjadřuje kolik kalendářních dnů pracovní neschopnosti v průměru připadá na jeden nově hlášený případ pracovní neschopnosti pro pracovní úraz. Vypočítá se ze vztahu:

průměrná délka trvání případu = dny pracovní neschopnosti / pracovní úrazy

1.2.3 Průměrné procento pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy (průměrné procento pracovní neschopnosti)

Ukazatel vyjadřuje podíl kalendářních dnů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz na celkovém kalendářním fondu pojištěnců ve sledovaném období (roce) vyjádřený v procentech. Vypočítá se ze vztahu:

průměrné procento = dny pracovní neschopnosti × 100 / (pojištěnci × 365)

nebo také:

průměrné procento = četnost případů na 100 pojištěnců × průměrná délka trvání případu /

počet kalendářních dnů ve vykazovaném období

1.2.4 Průměrný denní stav práce neschopných pro pracovní úraz (průměrný denní stav práce neschopných)

Představuje počet nemocensky pojištěných, kteří byli ve sledovaném období (roce) průměrně denně nepřítomni v práci z důvodů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz. Vypočítá se ze vztahu:

průměrný denní stav práce neschopných = dny pracovní neschopnosti / 365

1.2.5 Četnost smrtelných pracovních úrazů na 10 000 nemocensky pojištěných (smrtelné úrazy na 10 000 pojištěnců)

Ukazatel vyjadřuje, kolik pojištěnců z 10 000 nemocensky pojištěných ve sledovaném období zemřelo na následky pracovních úrazů. Vypočítá se ze vztahu:

smrtelné úrazy na 10 000 pojištěnců = smrtelné úrazy × 10 000 / pojištěnci

1.2.6 Procento smrtelných pracovních úrazů z nově hlášených případů pracovních úrazů (procento z pracovních úrazů)

Ukazatel stanoví, kolik procent z případů pracovních úrazů vykazovaných ve sledovaném období končilo smrtí postižených v důsledku pracovních úrazů. Vypočítá se ze vztahu:

procento z pracovních úrazů = smrtelné úrazy × 100 / pracovní úrazy

2 VÝVOJ PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI V ČR

2.1.1 Vývoj hodnot ukazatelů pracovních úrazů v ČR

Desetileté časové řady hodnot ukazatelů komentovaných v této části jsou v tabulkové části přílohy v tabulce č. 1.

2.1.1 Hodnoty ukazatelů pracovních úrazů v ČR v roce 2003

V tomto bodě komentované ukazatele se vztahovaly ke 4 435 434 nemocensky pojištěným zahrnutým do zjišťování provedeného ČSÚ podle Programu statistických zjišťování na rok 2003.

V roce 2003 bylo v České republice nově hlášeno celkem 83 019 případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy. Ty měly za následek 3 599 340 kalendářních dnů pracovní neschopnosti. Proti předcházejícímu roku došlo v roce 2003 ke snížení ukazatele počtu pracovních úrazů o 7 848 případů, tj. o 8,64%, které bylo spojeno se snížením počtu kalendářních dnů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz, a to o 188 736 dnů (tj. o 4,98%).

Z výkazů též plyne, že 80 898 případů pracovních úrazů bylo spojeno s následnou pracovní neschopností delší než 3 dny. Z toho ve 22 180 případech byly déle než 3 dny práce neschopné ženy. Rozdíl mezi počtem nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy a počtem nově hlášených pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než tři dny je 2 121 (tj.necelé 2,6%).

Bez následné pracovní neschopnosti bylo v roce 2003 vykázáno celkem 37 486 případů pracovních úrazů, z toho v 7 067 případech u žen. Zde je třeba upozornit na některé zajímavé souvislosti. Zatímco počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz počínaje rokem 2001, od nějž se sledují i pracovní úrazy bez následné pracovní neschopnosti, výrazně klesá (z 93,3 tis. případů na 83 tis případů), počet případů pracovních úrazů bez pracovní neschopnosti naopak výrazně roste (z 25,4 tis. případů na 37,5 tis. případů) a přitom se součet těchto úrazů výrazně nemění.

Všechny ukazatele, uvedené v této zprávě se vztahují k počtu nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy bez ohledu na délku pracovní neschopnosti, tj. k 83 019 případům.

Z nově hlášených pracovních úrazů bylo 20 735, tj. téměř 25%, způsobeno ženám a 103, tj. 0,12%, mladistvým[3]. Proti roku 2002 to znamená pokles počtu pracovních úrazů o 1 565 případů u žen a snížení počtu pracovních úrazů o 92 případů u mladistvých. Četnost případů pracovních úrazů mladistvých na 100 mladistvých se proti předcházejícímu roku snížila, a to z hodnoty 1,95 na 1,46. U žen došlo u tohoto ukazatele k nepatrnému snížení, a to z hodnoty 1,06 na 1,00.

Při snížení počtu pracovních úrazů proti předcházejícímu roku o 8,64% případů a současném nepatrném snížení počtu pojištěnců o téměř 0,7% (o 31 265 osob) došlo k poklesu hodnoty ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců. Tento ukazatel poklesl z hodnoty 2,03 na hodnotu 1,87, to znamená snížení zhruba o 7,9%.

V roce 2003 proti roku 2002 stoupla hodnota ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz, a to z hodnoty 41,69 kalendářního dne na hodnotu 43,36. To představuje vzestup o 1,67 kalendářního dne.

Ukazatel průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz proti předcházejícímu roku klesl, a to z hodnoty 0,232 na hodnotu 0,222, tj. pokles o 4,3%.

V roce 2003 bylo v důsledku pracovní neschopnosti pro pracovní úraz denně v práci nepřítomno v průměru 9 861 osob. To představuje o 517 nepřítomných osob méně než v předcházejícím roce.

2.1.2 Vývojové tendence ukazatelů pracovních úrazů v ČR

Vývoj hodnot jednotlivých ukazatelů pracovních úrazů v intervalu let 1994 až 2003 je zaznamenán v tabulce č. 1 v tabulkové části přílohy, ale tendence jejich vývoje budou nejlépe patrné ze spojnicových grafů č. 1.1 až 1.4 popř. z grafu č. 1.5, v němž je vývoj hodnot jednotlivých ukazatelů vyjádřen bázickými indexy.

V grafu č. 1.1 na následující straně je zaznamenán vývoj hodnot ukazatele počtu nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz (počtu případů pracovních úrazů) v desetiletém intervalu.

Z grafu vyplývá, že vývoj hodnot počtu případů pracovních úrazů neprobíhá monotónně a jsou v něm patrné jednotlivé etapy charakteristické odlišnými tendencemi vývoje.

[3] Mladiství představují 0,21% z celkového počtu pojištěnců.

Graf č. 1.1 Počet případů pracovních úrazů

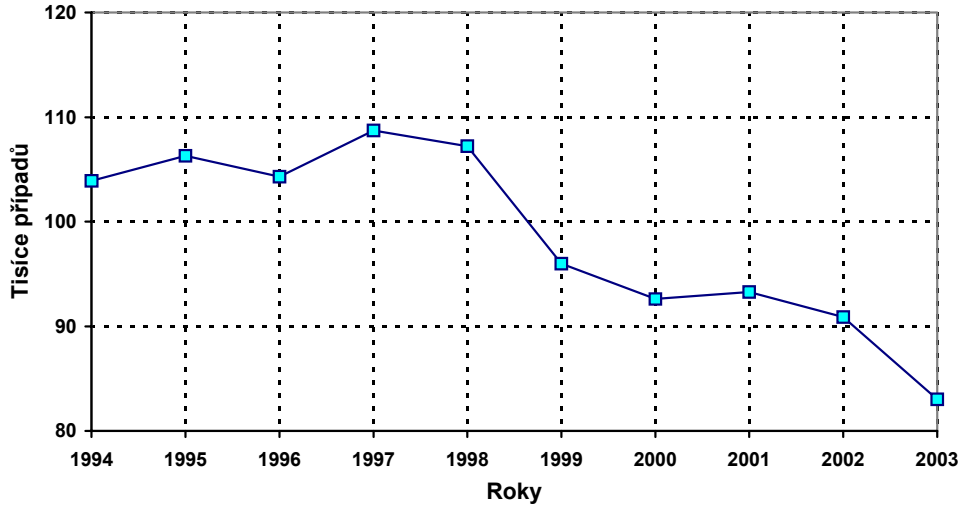

V prvních pěti létech počínajících rokem 1994 je vidět zřetelný útlum nebo spíše ustálení hodnot ukazatele počtu pracovních úrazů v úzkém rozpětí kolem 106 tisíců případů za rok. Tento útlum trval až do roku 1998.

I přes nepatrné zvýšení počtu případů pracovních úrazů v roce 2001 proti předcházejícímu roku je v posledních šesti létech opět naznačen počínající trend poklesu hodnot tohoto ukazatele v čase.

Podle dlouhodobého vývoje hodnot ukazatele počtu případů pracovních úrazů od konce 50. let (viz dílčí úkol Metody prognózování vývoje pracovních úrazů z projektu MPSV 57/00 Strategie zvyšování úrovně bezpečnosti práce v ČR) vzniká dojem, že vývoj hodnot tohoto ukazatele probíhá v určitých neustále se zkracujících cyklech charakterizovaných zpočátku plynulým a postupně se zpomalujícím poklesem hodnot v čase, který končí ustálením na určitých konstantních hodnotách.

Nabízí se hypotéza, že intervaly od počátku cyklu k jeho ukončení stabilizací hodnot závisejí na vnějších faktorech. Jde např. o zákonné úpravy z první poloviny 60. let týkající se náhrad škod při pracovních úrazech nebo náhrad nákladů léčebné péče či dávek nemocenského pojištění a důchodového zabezpečení vznikající státu, dále konstituování státního odborného dozoru nad bezpečností práce v létech 1968 a 1969, proces privatizace s následným poklesem počtu pojištěnců v 90. létech a rozpadem velkých ekonomických subjektů, postupné prosazování pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a úprava § 133c zákoníku práce a jej provádějícího nařízení vlády č. 494/2001 Sb.

Tak jako u ukazatele počtu případů pracovních úrazů lze sledovat obdobný vývoj i u ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců, který je zaznamenán v grafu č.1.2.

Graf č. 1.2 Četnost případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců

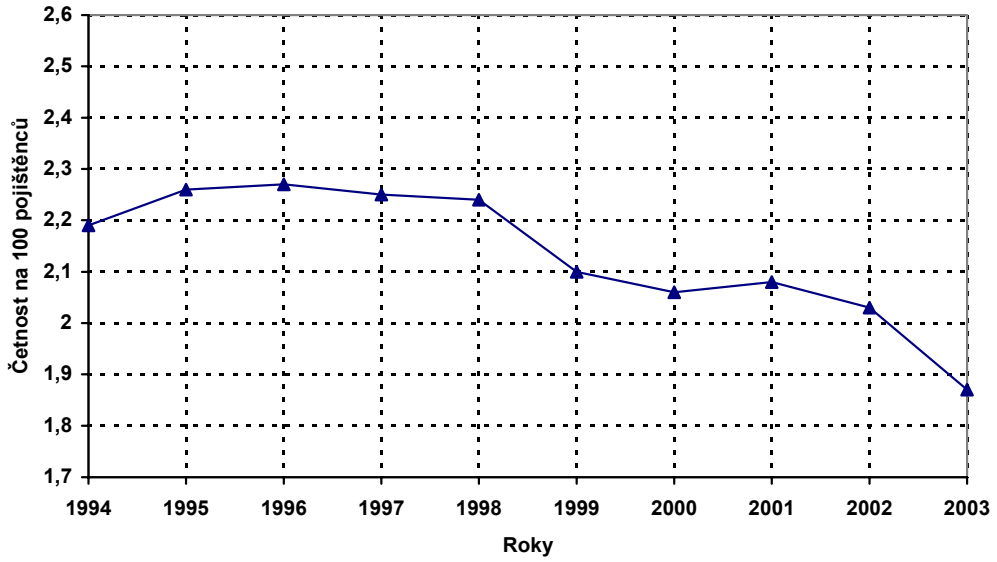

Dynamika pohybu hodnot ukazatele četnosti pracovních úrazů na 100 pojištěnců se od dynamiky ukazatele počtu případů pracovních úrazů nepatrně liší, jak je patrné zejména z grafu č. 1.5, a to tím, že vykazuje výraznější tendence k poklesu v čase.

V grafu č. 1.3 je zaznamenán vývoj hodnot ukazatele průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

Graf č. 1.3 Průměrné procento pracovní neschopnosti

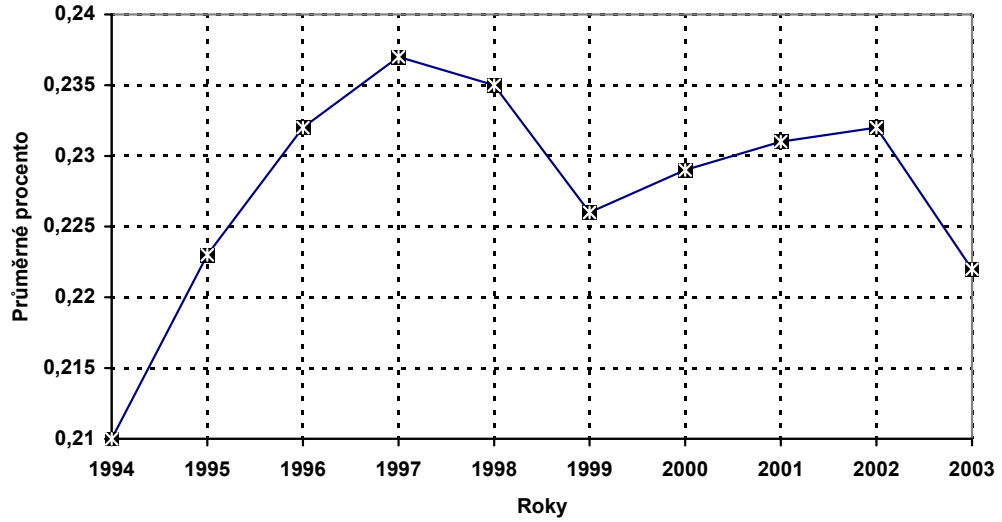

Vývoj hodnot tohoto ukazatele byl v létech 1970 až 1989 charakterizován dlouhodobým plynulým, ale postupně se zpomalujícím poklesem hodnot v čase. Zpomalování bylo přímo

závislé na plynulém růstu průměrné délky trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz, který nastal po roce 1971.

Od roku 1990 vykazují hodnoty tohoto ukazatele značně nepravidelný vývoj. Ten souvisí nejen s trendem vývoje hodnot ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců, ale zejména se strmě stoupajícím trendem vývoje hodnot ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

Po rázném vzestupu tohoto ukazatele z hodnoty 0,199 na hodnotu 0,215, který byl zaznamenán v roce 1990, nastalo určité ustálení hodnot na této výši, které trvalo až do roku 1994.

Po roce 1994, v němž se až do roku 1998 ustálily hodnoty ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců na hodnotě kolem 2,25, je při současném trvalém růstu hodnot ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz patrný strmý vzestup hodnot ukazatele průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz. Ten trval až do roku 1997.

Po něm nastal výrazný pokles na hodnotu 0,226, který souvisel s tím, že v roce 1998 hodnota průměrné délky trvání případu nepatrně poklesla a že v dalších létech nastal výrazný pokles hodnot ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců.

Od roku 1999 je opět patrný růst hodnot tohoto ukazatele až do roku 2002, potom následuje v roce 2003 výrazný pokles na hodnotu 0,222, tj. pod úroveň roku 1995 (kdy měl hodnotu 0,223).

Narozdíl od naznačeného příznivého vývoje hodnot ukazatelů počtu případů pracovních úrazů a četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců, a to zejména v posledních létech, zůstává znepokojivým jevem vývoj hodnot ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz, který má nepříznivý vliv i na vývoj ukazatele průměrného procenta pracovní neschopnosti.

Ukazatel průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz vykazuje od roku 1971, kdy bylo zaznamenáno lokální minimum hodnot tohoto ukazatele, trvale vzestupný trend. Od toho roku do roku 2003, kdy bylo zaznamenáno maximum, vzrostla hodnota tohoto ukazatele z 21,9 kalendářního dne na hodnotu 43,36 kalendářního dne. To představuje nárůst proti roku 1971 (lokální minimum) o téměř 98%.

Zejména od roku 1990 je patrný razantní růst hodnot tohoto ukazatele. Od toho roku do roku 2003, tj. za 13 let, vzrostla jeho hodnota z 28,1 kalendářního dne na 43,36 kalendářního dne. To znamená nárůst o 15,26 kalendářního dne, tj. o více než 54%.

Zdá se, že akcelerace růstu hodnot ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz od roku 1990 do značné míry souvisí s postupným prosazováním odpovědnosti zaměstnavatelů za škody, které vznikly jejich zaměstnancům při plnění pracovních úkolů, a to zejména z pracovních úrazů[4].

Vývoj časové řady hodnot tohoto ukazatele je v grafu č. 1.4.

[4] Byl to nejprve § 22 odst. 1 zákona č.105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, o rok později § 68 zákona č. 455/1991, o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), jímž bylo zavedeno povinné smluvní pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škody vzniklé jeho zaměstnancům a konečně to byl zákon č. 231/1992 Sb., jímž byl nově zaveden § 205d zákoníku práce, kterým bylo stanoveno a zákonem č. 37/1993 Sb. definitivně upraveno zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání.

Graf č 1.4 Průměrná délka trvání případu pracovního úrazu

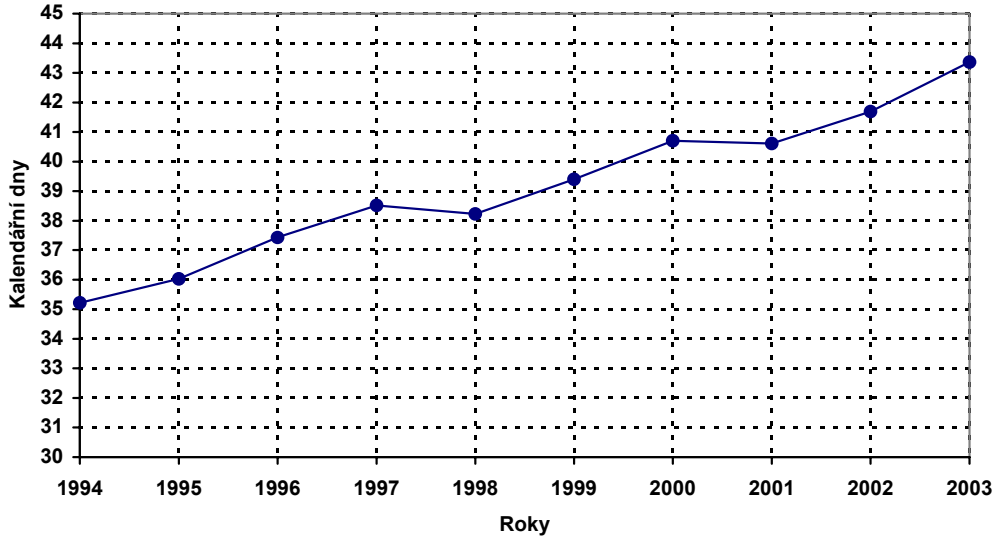

V grafu č. 1.4 je patrný trend monotónně rostoucích hodnot ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz v intervalu posledních desíti let.

Je patrné, že v časové řadě hodnot tohoto ukazatele byla zaznamenána nepatrně nižší hodnota proti předcházejícímu roku pouze v roce 1998 a v roce 2001. V letech 2002 a 2003 hodnota ukazatele opět stoupla.

Graf č. 1.5 Bázické indexy ukazatelů pracovních úrazů

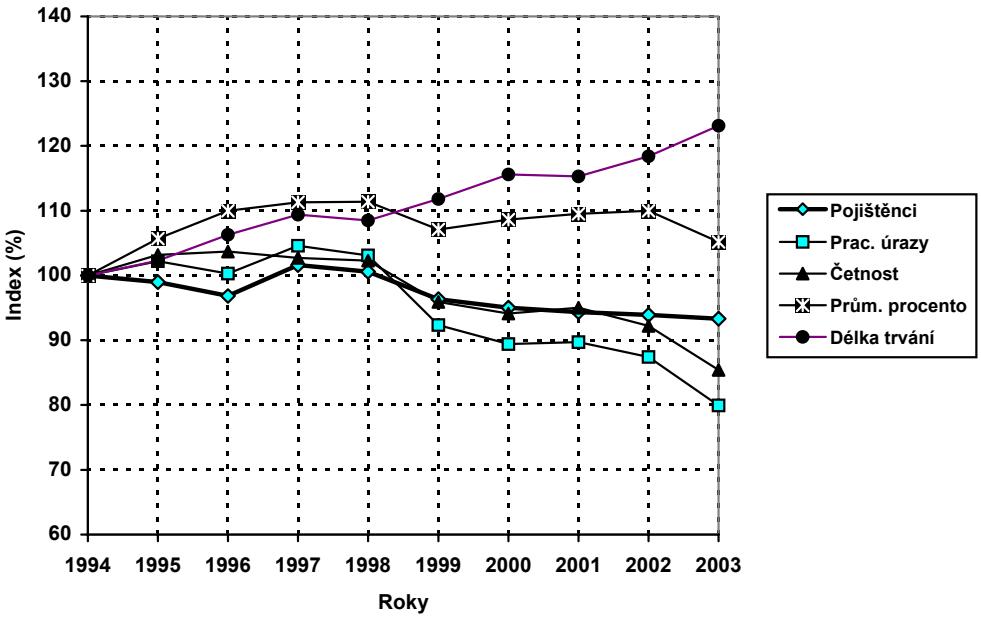

Aby trendy vývoje jednotlivých ukazatelů pracovních úrazů lépe vynikly, byly v grafu č. 1.5 vyjádřeny bázickými indexy, v nichž jsou hodnoty ukazatelů zaznamenané v roce 1994 rovny 100%.

Z grafu č. 1.5 je patrné, že pokles hodnot ukazatele počtu případů pracovních úrazů se vyvíjel v letech 1998 až 2000 dynamičtěji než pokles ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců, a to vlivem vývoje hodnot ukazatele počtu pojištěnců, který nevykazuje výraznější tendenci k poklesu hodnot v čase. Od roku 2000 mají oba tyto ukazatele zhruba stejnou dynamiku.

V grafu 1.5 lépe vyniká trend trvale rostoucích hodnot ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

3 PRACOVNÍ ÚRAZOVOST PODLE ÚZEMÍ

V roce 2000 byla poprvé při zpracování úlohy Nem Úr 1-01 použita pro zařazení územních jednotek v ČR klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS[5], která byla po schválení vládou ČR a ve shodě s vymezením NUTS v rámci EU přijata Eurostatem.

Pro zachování kontinuity při sledování ukazatelů pracovních úrazů podle území působnosti jednotlivých inspektorátů bezpečnosti práce byl proto proveden pro léta 2000 a 2001 přepočet ukazatelů v krajích (vyšších územních samosprávných celcích) podle klasifikace CZ-NUTS na ukazatele odpovídající subjektům v území působnosti inspektorátů bezpečnosti práce v období do konce roku 2001, tj. v krajích podle bývalého Číselníku krajů a okresů (ČKO). Přepočtené hodnoty absolutních i relativních ukazatelů jsou uvedeny v pomocné tabulce č. 2.2 v tabulkové části této přílohy. Tato pomocná tabulka je určena k vytvoření grafů. V roce 2002 byla již území působnosti inspektorátů bezpečnosti práce uvedena do souladu s územní klasifikací CZ-NUTS.

3.1 Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 v krajích

3.1.1 Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 v krajích podle CZ-NUTS

V tabulce č. 2.1 v tabulkové části přílohy jsou ukazatele pracovních úrazů v ČR za rok 2003 uspořádané podle krajů - vyšších územních samosprávných celků (VÚSC) podle klasifikace CZ-NUTS.

Rozložení pracovních úrazů do jednotlivých krajů (VÚSC) je v grafu č. 2.1.

Z grafu plyne, že ze čtrnácti krajů vznikla téměř polovina pracovních úrazů (49,3%) v pouhé třetině krajů (VÚSC), a to na území hl. m. Prahy (11,5%), dále ve Středočeském kraji (10,2%), v Jihomoravském kraji (10%), v Moravskoslezském kraji (9,5%) a v Jihočeském kraji (8,1%).

Nejméně pracovních úrazů jako v předešlém roce vykázal Karlovarský kraj (2,8% pracovních úrazů), následovaný Libereckým krajem (4,5%), Pardubickým, Olomouckým a Zlínským krajem (všechny tři shodně 5,3%).

[5] La Nomenclature des Unités Territoliales Statistiques

Graf č. 2.1 Rozdělení pracovních úrazů v roce 2003 podle krajů

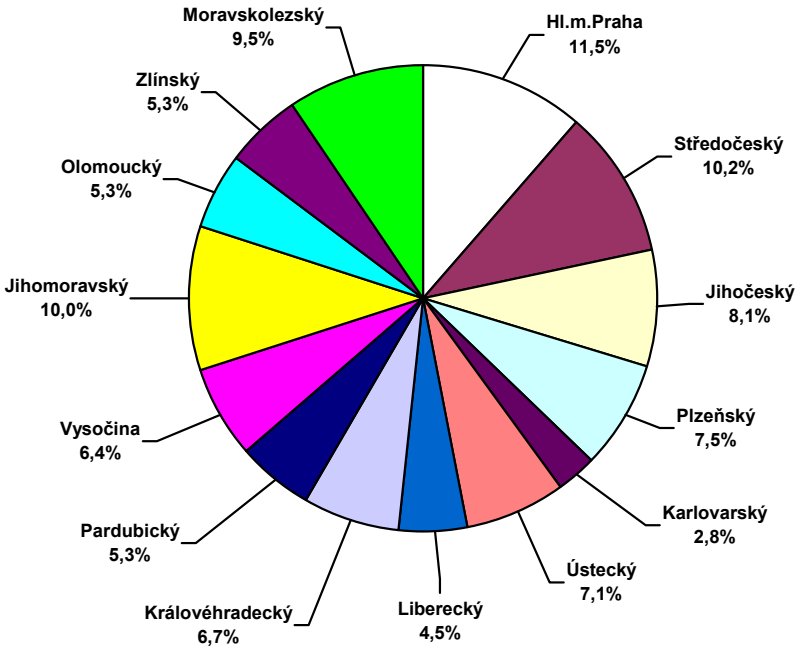

Poněkud jiná posloupnost vznikne, srovnají-li se kraje podle hodnot ukazatelů četnosti pracovních úrazů na 100 pojištěnců. Potom nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele vykázal Plzeňský kraj (2,7), následovaný Vysočinou (2,62), Jihočeským krajem (2,61), Královéhradeckým (2,44), Libereckým krajem (2,22) a Pardubickým krajem (2,12).

Naopak nejnižší hodnoty tohoto ukazatele vykázalo hl. m. Praha (1,1), dále Moravskoslezský kraj (1,66), Jihomoravský kraj (1,68) následovaný Zlínským (1,83), Středočeským (1,93), Olomouckým (1,94), Ústeckým (2,02) a Karlovarským krajem (2,04).

Nejvyšší hodnota průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz byla zaznamenána v Plzeňském kraji (0,309). Po něm následovala Vysočina (0,284), dále Jihočeský kraj (0,282), Královéhradecký kraj (0,244), Liberecký kraj (0,259) a téměř shodně Moravskoslezský kraj (0,254). Nejnižší hodnotu průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz vykázalo hl. m. Praha (0,129), následované s určitým odstupem Jihomoravským (0,205) a Středočeským (0,217) a dále Karlovarským krajem (0,218), v němž byla také vykázána nejnižší hodnota ukazatele průměrné délky trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz (39,01 pracovních dnů)

3.1.2 Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 podle území působnosti IBP

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle území působnosti jednotlivých inspektorátů bezpečnosti práce (IBP) jsou v tabulce č. 2.2 v tabulkové části přílohy. Rozdělení je v grafu č. 2.2 na následující stránce.

Převod absolutních ukazatelů pracovních úrazů v krajích (VÚSC) podle klasifikace CZ-NUTS na ukazatele v území působnosti jednotlivých IBP je v pomocné tabulce č. 2.2 v tabulkové části přílohy.

Z tabulky a grafu č. 2.2 plyne, že nejvíce pracovních úrazů vzniká v území působnosti inspektorátů bezpečnosti práce pro Jihomoravský a Zlínský kraj (15,3% úrazů), Moravskoslezský a Olomoucký kraj (14,8% pracovních úrazů) a pro Jihočeský kraj a Vysočinu (14,4% pracovních úrazů). V území působnosti těchto tří IBP vzniká téměř polovina pracovních úrazů (44,5% zaznamenaných případů). Nejméně pracovních úrazů bylo zaznamenáno v území působnosti IBP pro Středočeský kraj (10,2%) a IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (10,3% pracovních úrazů).

Při zřetelném snížení počtu případů pracovních úrazů proti roku 2002 došlo v územích působnosti všech IBP i ke snížení hodnot ukazatelů četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců. Šlo zejména o IBP pro Středočeský kraj (snížení z 2,18 na 1,93) a IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (snížení z 2,83 na 2,61), v němž jsou spolu s IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj vykazovány nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele v roce 2003.

Graf č. 2.2 Rozdělení pracovních úrazů v roce 2003 podle území působnosti IBP pro kraj

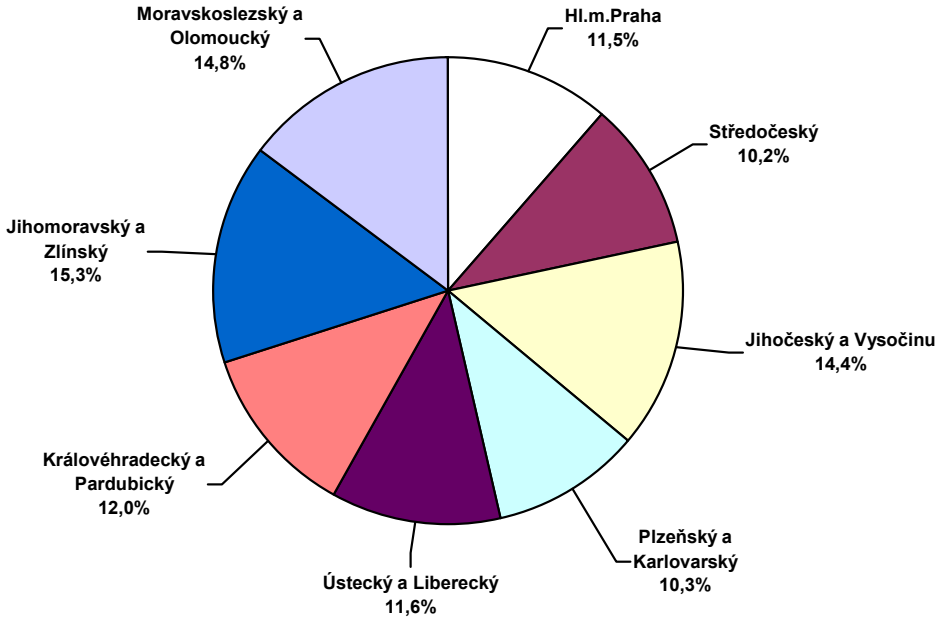

Nejnižší hodnoty ukazatele četnosti případů na 100 pojištěnců jsou delší čas zaznamenávány na územích působnosti IBP pro hl. m. Prahu (v roce 2003 to bylo 1,1), IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (1,73) a Moravskoslezský a Olomoucký kraj (1,75).

Nejvyšší hodnoty ukazatele průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz vykazuje IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (0,283), dále IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (0,279), na třetím místě je IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj (0,260) následovaný IBP pro Ústecký a Liberecký kraj (0,240), u IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj se hodnota tohoto ukazatele v důsledku nejvyšší zaznamenané hodnoty průměrné délky trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz zařadila na páté místo v pořadí (0,248). Nejnižší hodnoty tohoto ukazatele byly zaznamenány u IBP pro hlavní

město Prahu (0,129), dále u IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (0,213) a IBP pro Středočeský kraj (0,217).

Nejvyšší hodnoty ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz byly vykázány v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj (51,71 kalendářního dne), IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (44,96 dne), IBP pro hl. m. Prahu (42,86 dne) a IBP pro Ústecký a Liberecký kraj (41,95 kalendářního dne). Nejnižší hodnota byla zaznamenána v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (33,54 kalendářního dne). Hodnota tohoto ukazatele se v roce 2003 snížila pouze v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu a v území působnosti ostatních IBP se zvětšila.

3.2 Vývoj ukazatelů pracovních úrazů na území působnosti jednotlivých IBP

Vývojové řady hodnot absolutních i relativních ukazatelů pracovních úrazů podle území působnosti jednotlivých inspektorátů bezpečnosti práce jsou v pomocné tabulce č. 2.2 v tabulkové části přílohy.

Graf č. 2.2.1 Vývoj pracovních úrazů v území působnosti IBP pro kraj

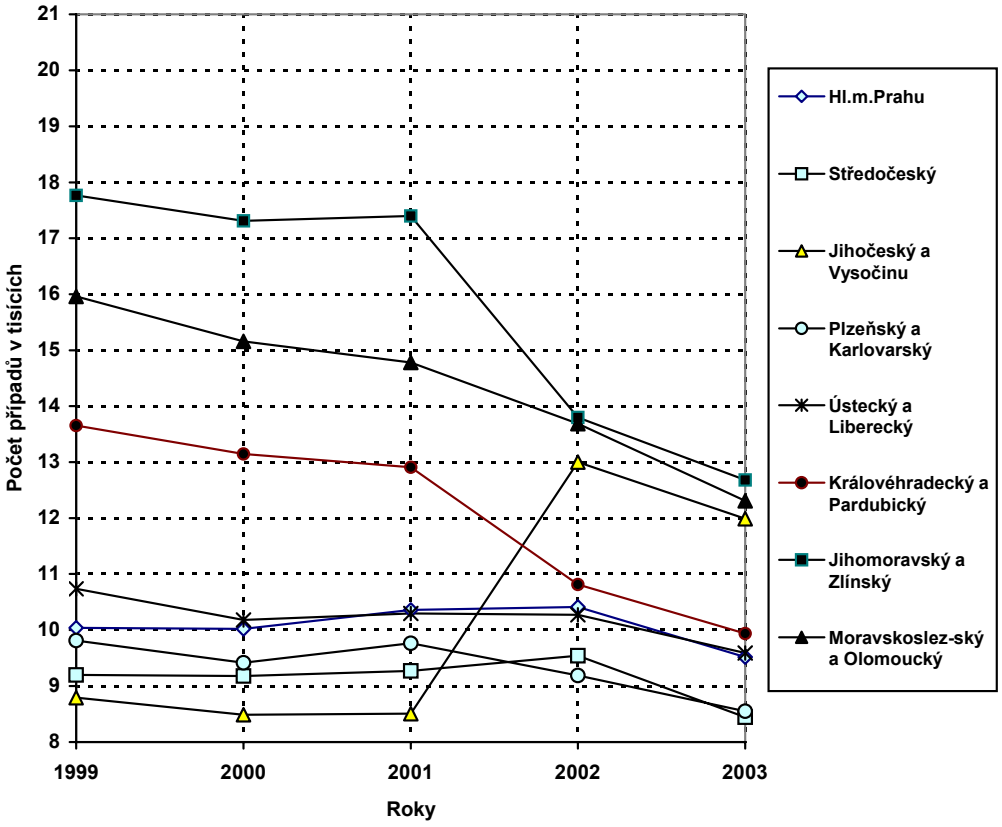

Z grafu č. 2.2.1 je patrné, že v území působnosti tří IBP, které mají rozhodný podíl na celkovém počtu pracovních úrazů, pokračoval výrazný trend poklesu hodnot ukazatele počtu případů pracovních úrazů. Šlo o území působnosti IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj, IBP

pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj a IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu. Oproti minulému roku poklesl počet případů pracovních úrazů v území působnosti IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj o téměř 7,5%, v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj o 10% a v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu téměř o 10%. Hodnota tohoto ukazatele poklesla též v územích působnosti ostatních inspektorátů. Náhlý vzrůst počtu úrazů v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu v roce 2002 byl způsoben změnou jeho území působnosti.

Nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele vykazuje trvale území působnosti IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj následované územím působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Ale je třeba vzít v úvahu, že spolu s územími působnosti IBP pro hl. m. Prahu zahrnují tato území vyšší počty pojištěnců.

Nejnižší počty případů pracovních úrazů vykazuje v roce 2003 území působnosti IBP pro Středočeský kraj, za ním těsně následuje území působnosti IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj

V grafu č. 2.2.2 je zaznamenán vývoj hodnot ukazatelů četnosti případů pracovních úrazů na 100 nemocensky pojištěných v územích působnosti jednotlivých IBP

Graf č. 2.2.2 Vývoj četnosti pracovních úrazů na 100 pojištěnců v území působnosti IBP pro kraj

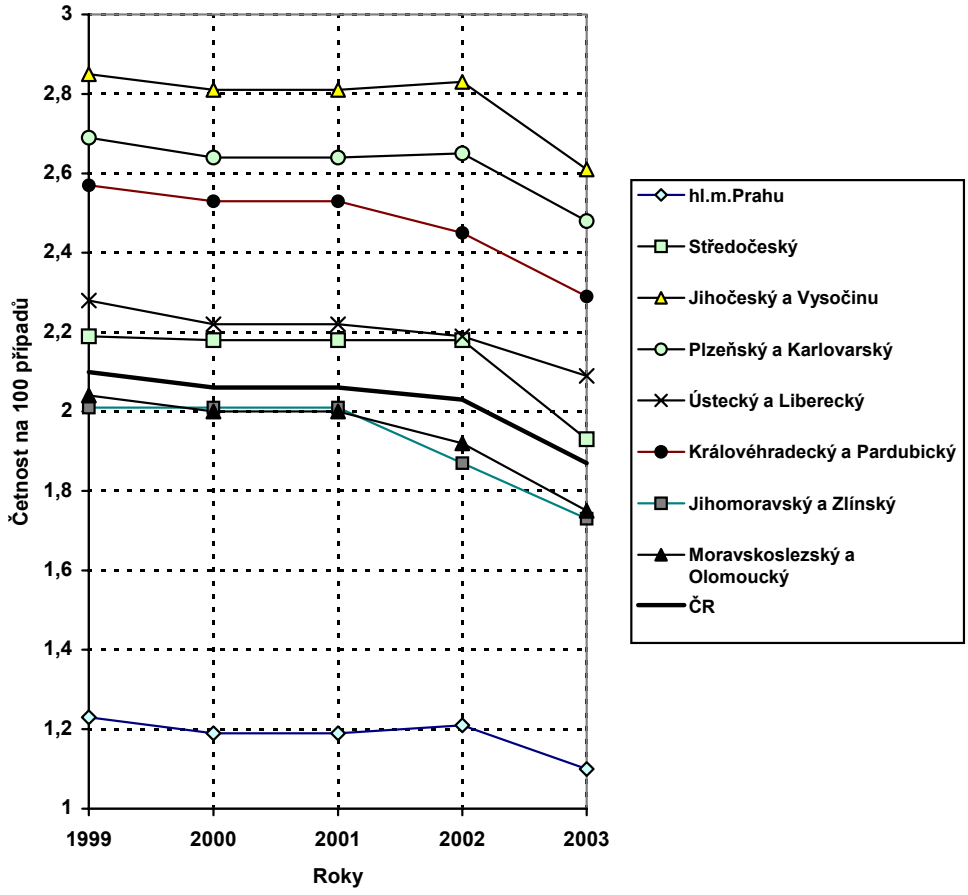

Z grafu č. 2.2.2 je patrné, že – obdobně, jako v případě ukazatele počtu případů pracovních úrazů – dochází ke snížení tohoto ukazatele v území působnosti všech IBP.

Po vzestupu hodnot tohoto ukazatele v roce 2002 v územích působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu a IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj, které také dlouhodobě vykazují nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele, nastal v roce 2003 pokles pod hodnoty roku 2000. Třetí místo zaujímá území působnosti IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj, ale zde je patrný trvale sestupný trend hodnot četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců.

Nejnižší hodnoty četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců jsou dlouhodobě vykazovány v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu. Tyto hodnoty představují pouze 64% hodnoty tohoto ukazatele vykazované v území působnosti IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj a 63% hodnoty vykazované v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj, které vykazují další nejnižší hodnoty tohoto ukazatele a udržují se pod průměrnými hodnotami zaznamenanými za ČR.

Graf 2.2.3 Vývoj průměrného procenta pracovní neschopnosti v území působnosti IBP pro kraj

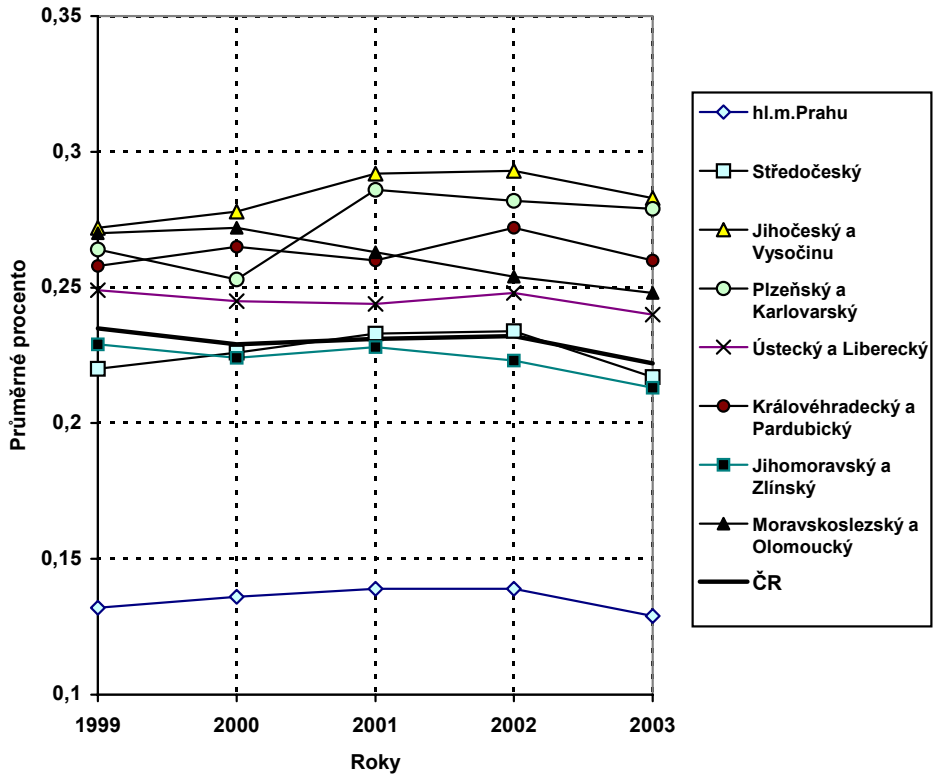

Z grafu 2.2.3 je patrné, že vlivem vývoje ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz a četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců došlo v roce 2003 k poklesu hodnot průměrného procenta pracovní neschopnosti v území působnosti všech IBP. Nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele vykazuje IBP pro Jihočeský kraj

a Vysočinu, IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj a dále IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj, IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj a IBP pro Ústecký a Liberecký kraj. Pod hodnotami tohoto ukazatele pro celou ČR se pohybují území působnosti IBP pro Středočeský kraj, IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj a IBP pro hlavní město Prahu, které vykazuje dlouhodobě nejnižší hodnotu tohoto ukazatele.

V grafu č 2.2.4 je zaznamenán vývoj hodnot problematického ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz v územích působnosti jednotlivých IBP.

Graf 2.2.4 Vývoj průměrné délky trvání případu v území působnosti IBP pro kraj

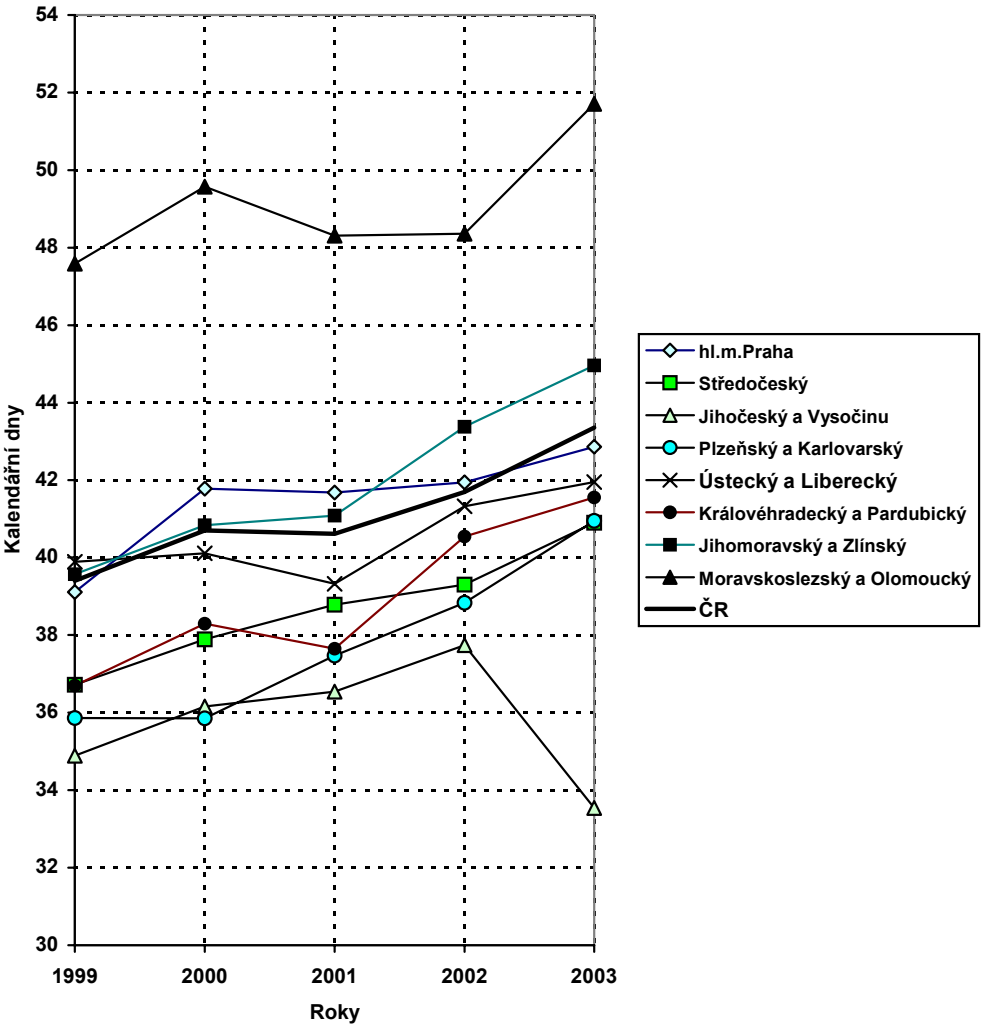

Z grafu je patrné, že v územích působnosti většiny IBP došlo v roce 2003 ke zvýšení hodnot tohoto ukazatele a to zejména v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Ke snížení došlo pouze v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu.

I přes výrazný pokles zaznamenaný v roce 2001 jsou trvale nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele zaznamenávány v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Jeho hodnoty jsou o 35% až 54% vyšší než hodnoty tohoto ukazatele zaznamenávané v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu, v němž jsou, s výjimkou roku 2000, vykazovány nejnižší hodnoty.

Nejnižší hodnoty ukazatele průměrné délky trvání případu pracovní neschopnosti pro pracovní úraz jsou trvale vykazovány v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu a IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj, který se však po zvýšení ukazatele v roce 2002 i v roce 2003 dostal až na úroveň vykazovanou v území působnosti IBP pro Středočeský kraj.

4 PRACOVNÍ ÚRAZOVOST PODLE OKEČ[6]

V tabulce č. 3.1 v tabulkové části přílohy jsou uvedeny ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 uspořádané podle kategorií odvětvových ekonomických činností (OKEČ). V tabulce č. 3.2 jsou potom uvedeny tytéž ukazatele uspořádané podle oddílů OKEČ.

Protože jsou do zpracování dat ze státních pololetních výkazů o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz Nem Úr 1-02 zařazeny i sumáře, které za malé podniky, které samy nevedou agendu nemocenského pojištění předkládají okresní správy sociálního zabezpečení a ve kterých nejsou podniky rozlišeny podle ekonomických činností, je téměř 18% pracovních úrazů zařazeno do kategorie odvětvové ekonomické činnosti zaměstnavatele označené Nezjištěno (tyto sumáře zahrnují podniky, zaměstnávající zhruba 30% pojištěnců).

4.1 Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií a oddílů OKEČ

Ukazatele pracovních úrazů v roce 2003 uspořádané podle kategorií OKEČ podle údajů ČSÚ jsou v tabulce č. 3.1.1 v tabulkové části přílohy. V tabulce 3.1.2 jsou pro porovnání uvedeny údaje korigované (ukazatele v rubrice OKEČ nezjištěno jsou rozpuštěny do ostatních kategorií).

Ve výsečovém grafu č. 3.1 na následující stránce je rozdělení počtu případů pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií OKEČ.

Lze konstatovat, že se rozdělení případů pracovních úrazů vyjádřené v procentech proti roku 2002 s výjimkou kategorie OKEČ Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody v ostatních kategoriích významně nezměnilo.

Z grafu č. 3.1 je patrné, že obdobně, jako v předcházejících létech, nejvíce pracovních úrazů vzniká v kategorii OKEČ Zpracovatelský průmysl, a to 40,6% případů. Je ale nutno upozornit, že tato kategorie OKEČ zahrnuje téměř 24% nemocensky pojištěných.

V grafu je též patrný výrazný podíl případů, v nichž nebyla odvětvová ekonomická činnost zjištěna (17,6% případů).

Na druhém místě je kategorie OKEČ Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství, v níž bylo zaznamenáno 7,5% pracovních úrazů.

Po ní opět, jako v minulém roce, následuje kategorie OKEČ Stavebnictví, která se podílí na 6,2% pracovních úrazů.

Dále následují dvě téměř shodně zastoupené kategorie OKEČ, a to kategorie Doprava, skladování a spoje podílející se na 6,4% pracovních úrazů a kategorie Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží, v níž bylo zaznamenáno 6% pracovních úrazů.

[6] Odvětvová klasifikace ekonomických činností (NACE)

Graf č. 3.1 Rozdělení pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií OKEČ

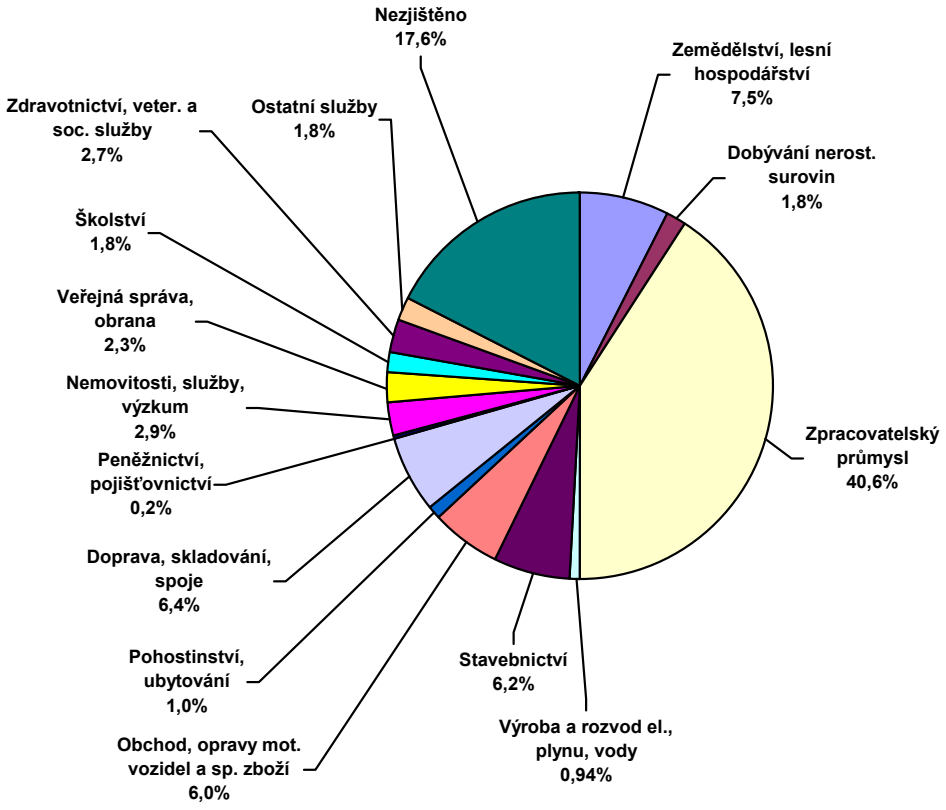

Po těchto kategoriích následují kategorie Nemovitosti, služby a výzkum s 2,9%, Zdravotnictví, veterinární a sociální služby s 2,7% případů a Veřejná správa a obrana s 2,3% a pracovních úrazů

V uvedených osmi kategoriích OKEČ vzniklo v roce 2002 téměř 75% případů pracovních úrazů. Avšak budeme-li abstrahovat kategorii Nezjištěno, potom lze říci, že se těchto osm kategorií podílí na více než 90% pracovních úrazů, u nichž byla identifikována odvětvová ekonomická činnost zaměstnavatele.

4.2 Vývoj ukazatelů pracovních úrazů podle kategorií OKEČ

V grafech č. 3.2.1 až 3.2.4 a v pomocné tabulce č 3.1 je zaznamenán vývoj hodnot ukazatelů pracovních úrazů v jednotlivých kategoriích odvětvových ekonomických činností (OKEČ).

Pro přehlednost byly z grafů vypuštěny některé, z hlediska hodnot ukazatelů pracovních úrazů, méně významné kategorie OKEČ, a to: Rybolov, podniky pro chov ryb, Peněžnictví, Pojišťovnictví, Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj, Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění a Ostatní veřejné, sociální a osobní služby.

V grafu č. 3.2.1 s logaritmickou stupnicí vynesenou na ose y (ose hodnot) je zaznamenán vývoj ukazatele počtu případů pracovních úrazů ve zvolených kategoriích OKEČ.

Graf č. 3.2.1 Vývoj pracovních úrazů podle kategorií OKEČ

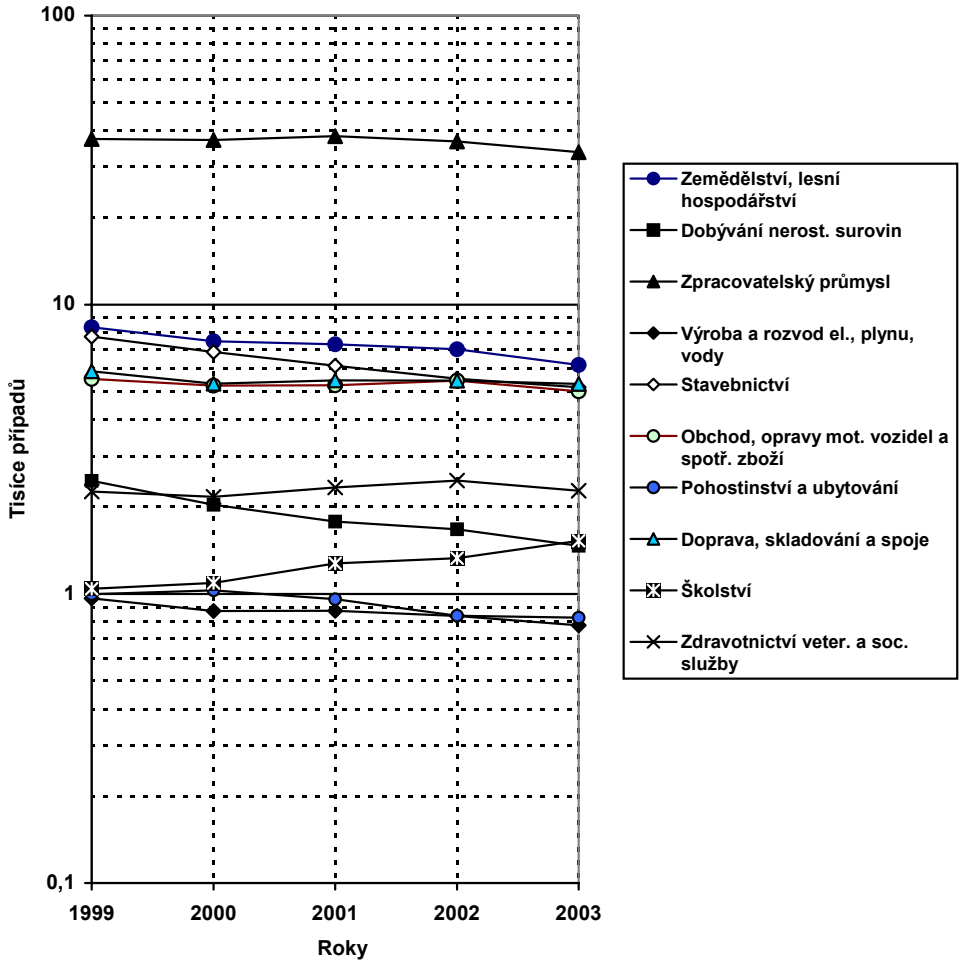

V něm je, i po zvýšení v roce 2002 v některých kategoriích, patrný sestupný trend vývoje hodnot ukazatele počtu případů pracovních úrazů u většiny odvětvových ekonomických činností. Výjimku činí pouze kategorie OKEČ Školství, v níž v posledních dvou letech došlo k růstu hodnot tohoto ukazatele.

Nejvíce pracovních úrazů trvale vzniká v podnicích z kategorie OKEČ Zpracovatelský průmysl, ale tato kategorie zahrnuje více než 23% pojištěnců. Pomineme-li pojištěnce, u nichž nebyla zjištěna odvětvová ekonomická činnost (1,3 mil. pojištěnců), potom tento podíl představuje 34% pojištěnců s identifikovanými kategoriemi OKEČ.

Se značným odstupem za touto kategorií následuje kategorie Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství (3% pojištěnců) za ní s již menším odstupem kategorie Doprava, skladování a spoje (6% pojištěnců), Stavebnictví (3,4% pojištěnců) a Obchod a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (5,9% pojištěnců), u nichž je patrný klesající trend vývoje hodnot tohoto ukazatele.

S opět větším odstupem následuje kategorie Zdravotnictví, veterinární a sociální služby (5,3% pojištěnců) Další skupinu tvoří dvě kategorie, a to kategorie Dobývání nerostných surovin (1,1% pojištěnců), u níž je patrný trend poklesu hodnot ukazatele počtu případů pracovních úrazů v čase a kategorie Školství (5,8% pojištěnců), v níž se hodnoty tohoto ukazatele v čase postupně zvedají.

Trend poklesu ukazatele počtu případů pracovních úrazů je patrný u kategorií OKEČ Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody a Pohostinství a ubytování, které z vybraných kategorií OKEČ vykazují v posledních čtyřech letech nejnižší hodnoty tohoto ukazatele.

Graf č. 3.2.2 Vývoj četnosti pracovních úrazů na 100 pojištěnců podle kategorií OKEČ

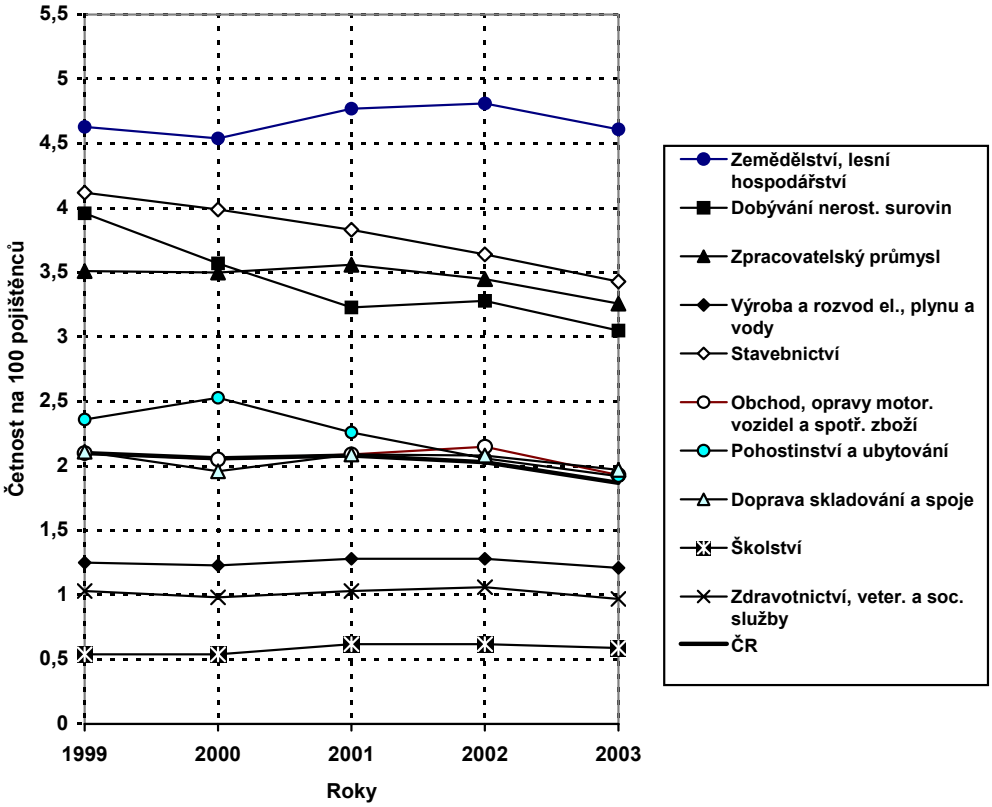

Je třeba poznamenat, že pohyb hodnot ukazatele počtu případů pracovních úrazů v některých kategoriích OKEČ do značné míry souvisel s vývojem ukazatele počtu pojištěnců (Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství, Dobývání nerostných surovin, Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, Obchod, oprava motorových vozidel a spotřebního zboží a Pohostinství a ubytování).

V grafu č. 3.2.2 je zaznamenán vývoj hodnot ukazatelů četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců v jednotlivých kategoriích odvětvových ekonomických činností.

Pro srovnání je graf doplněn vývojem průměrných hodnot tohoto ukazatele vykazovaných za celou ČR.

Z grafu č. 3.2.2 je patrné, že nejvyšší hodnoty ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců vykazují tři kategorie OKEČ, v nichž vzniká nejvíce pracovních úrazů (kategorie Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství, kategorie Stavebnictví a kategorie Zpracovatelský průmysl) a dále kategorie Dobývání nerostných surovin.

Hodnoty ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců se ve zmíněných čtyřech kategoriích trvale udržují vysoko nad průměrnými hodnotami vykazovanými za celou ČR.

Na rozdíl od razantního trendu poklesu hodnot tohoto ukazatele v kategorii Dobývání nerostných surovin (v roce 2002 se oproti roku 2001 mírně zvýšil, v roce 2003 se opět snížil na hodnotu nižší než v roce 2001) se dá hovořit o klesajícím trendu vývoje hodnot ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců u kategorie Stavebnictví a Zpracovatelský průmysl. U kategorie OKEČ Zemědělství a lesní hospodářství tento ukazatel od roku 2000 do roku 2002 mírně stoupal, v roce 2003 opět mírně klesl.

Graf č. 3.2.3 Vývoj průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz podle kategorií OKEČ

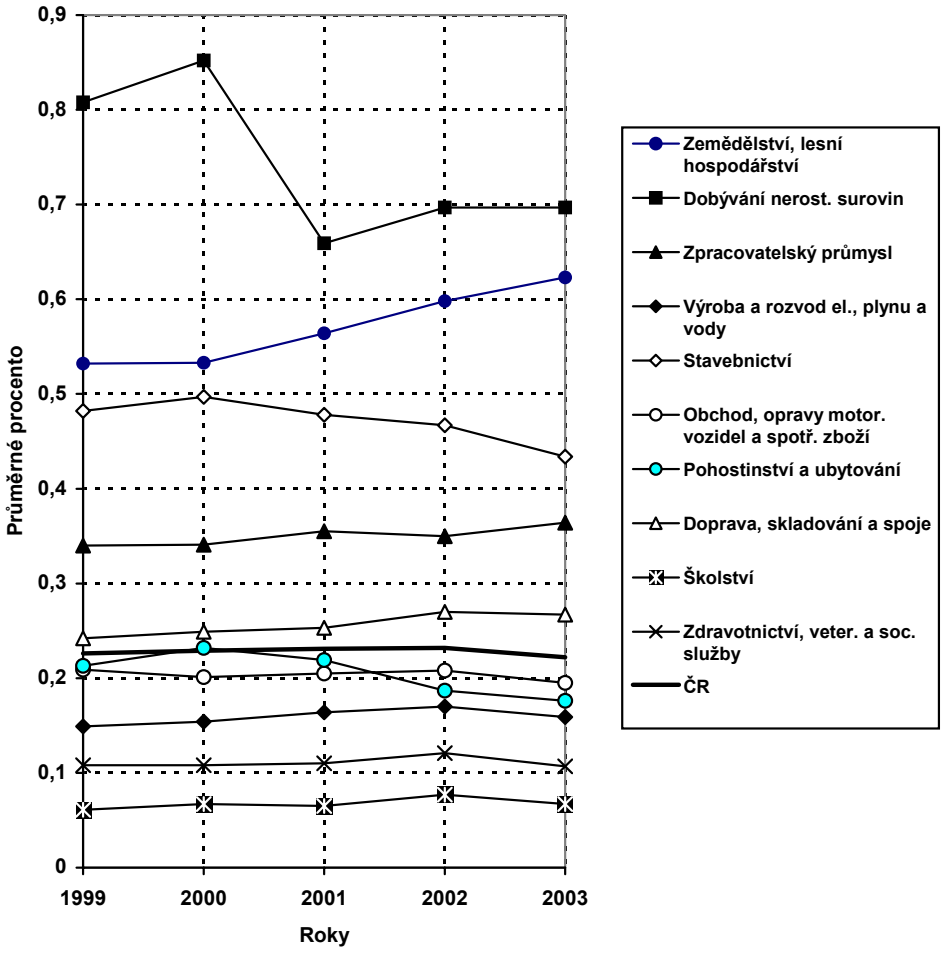

Druhou skupinu tvoří tři kategorie OKEČ s hodnotami ukazatele oscilujícími kolem průměrných hodnot vykazovaných za ČR. Jsou to kategorie Doprava, skladování a spoje a dále kategorie Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a kategorie Pohostinství a ubytování.

Třetí skupinu tvoří opět tři kategorie OKEČ, které se trvale udržují pod průměrnými hodnotami vykazovanými za ČR. Jsou to kategorie Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody dále kategorie Zdravotnictví, veterinární a sociální služby a kategorie Školství.

Vývoj hodnot ukazatelů průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz ve vybraných kategoriích OKEČ je v grafu č. 3.2.3. Graf je též pro porovnání doplněn řadou průměrných hodnot tohoto ukazatele vykazovaných za ČR.

Z grafu plyne, že nadále nejvyšší hodnoty ukazatele průměrného procenta pracovní neschopnosti pro pracovní úraz (po výrazném poklesu jeho hodnoty v roce 2001 nastalo v roce 2002 opět mírné zvýšení a na stejné úrovni zůstal i v roce 2003) vykazuje v důsledku vysokých hodnot ukazatele průměrné délky trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz kategorie Dobývání nerostných surovin.

Dále následují ve shodném pořadí, jako u ukazatele četnosti případů pracovních úrazů na 100 pojištěnců, ostatní vybrané kategorie odvětvových ekonomických činností.

V grafu č. 3.2.4 na následující stránce je zaznamenán vývoj hodnot ukazatelů průměrné délky trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz ve vybraných kategoriích OKEČ.

Z grafu je patrné, že i přes výrazný pokles v roce 2001 a pokračující mírný pokles v roce 2002 nejvyšší hodnoty ukazatele průměrné délky trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz neustále vykazuje kategorie OKEČ Dobývání nerostných surovin, u které došlo v roce 2003 opět k výraznému růstu tohoto ukazatele. V grafu je zřejmý i rozdíl mezi hodnotami zaznamenanými v této kategorii a v ostatních kategoriích nebo mezi průměrnými hodnotami zaznamenanými za celou ČR.

Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti pro pracovní úraz v kategorii Dobývání nerostných surovin byla v roce 2000 o 113% vyšší (87,07 kalendářního dne), v roce 2001 o 93% vyšší (78,45 kalendářního dne), v roce 2002 o 86% vyšší (77,61 kalendářního dne) a v roce 2003 o 92% vyšší (83,3 kalendářního dne), než činil průměr za celou ČR (43,36 kalendářního dne v roce 2003).

Kromě strmého růstu hodnot tohoto ukazatele do roku 2000 a mezi léty 2002 a 2003 v kategorii Dobývání nerostných surovin jsou patrné tendence k růstu jeho hodnot i v dalších z vybraných kategorií OKEČ (Doprava, skladování a spoje, Zemědělství a lesní hospodářství, Zpracovatelský průmysl, Obchod, opravy motorových vozidel a průmyslového zboží a Pohostinství a ubytování). U kategorií Školství, Zdravotnictví,veterinární a sociální služby, Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody a Stavebnictví došlo naopak ke snížení hodnot tohoto ukazatele.

V tabulce č. 3.2 jsou uváděny hodnoty ukazatelů pracovní úrazovosti pro jednotlivé oddíly OKEČ, které byly převzaty z publikace ČSÚ Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v ČR za rok 2003.

S ohledem na vysoké hodnoty absolutních ukazatelů uváděných v oddílu označeném Nezjištěno (29,6% u počtu pojištěnců, 17,6% u počtu pracovních úrazů a 19,8% u dnů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz) byla provedena korekce hodnot absolutních ukazatelů v jednotlivých oddílech OKEČ, tj. „rozpuštění“ oddílu Nezjištěno do ostatních oddílů podle poměrného zastoupení jednotlivých oddílů v celém souboru. Formule, podle níž

Graf č. 3.2.4 Vývoj průměrné délky trvání případu pracovního úrazu podle kategorií OKEČ

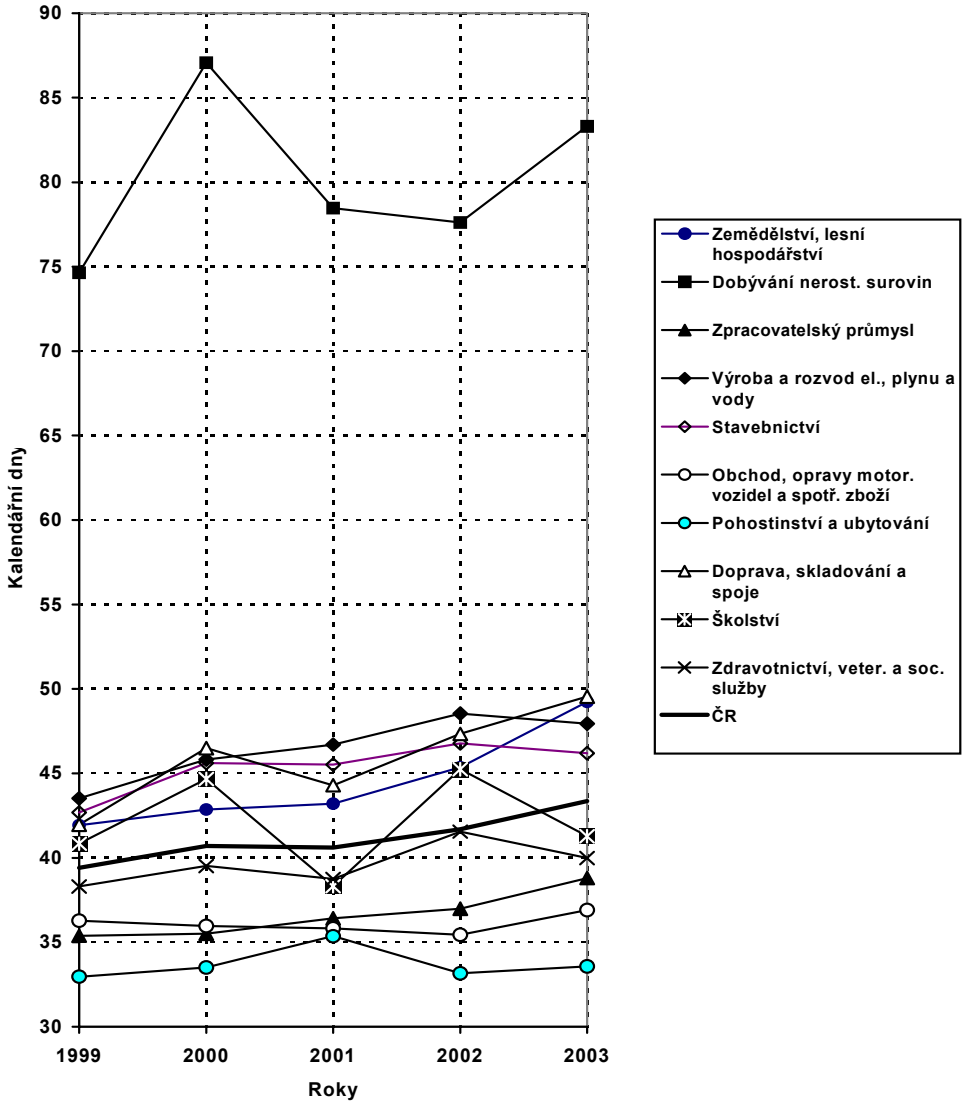

byl přepočet proveden, je v tabulce č. 5.1 (tam byla použita pro přepočet počtu pojištěnců v kategoriích OKEČ).

V tabulce č. 5.2 je porovnání hodnot absolutních ukazatelů pracovních úrazů podle oddílů OKEČ, a to hodnot uváděných v publikaci ČSÚ s korigovanými (rozpuštěnými) hodnotami. Dá se předpokládat, že jsou korigované hodnoty, s ohledem na systémovou chybu statistického zjišťování zmiňovanou na začátku této kapitoly, věrohodnější.

V tabulce č. 5.3 je potom porovnání hodnot relativních ukazatelů uváděných ČSÚ s hodnotami přepočtenými z korigovaných hodnot absolutních ukazatelů.

5 ZDROJE PRACOVNÍCH ÚRAZŮ V ROCE 2003

Podkladem k informacím o zdrojích pracovních úrazů, k nimž došlo v roce 2003, byla zpracovaná data o pracovních úrazech pořízených inspektoráty bezpečnosti práce a uložených v bázi dat ČÚBP. Soubor dat z roku 2003 obsahoval data připravená ze 65 882[7] záznamů o úrazu, které inspektorátům zaslaly podniky podléhající dozoru systému ČÚBP. Tento soubor zahrnuje 81,4% záznamů o úrazu, které měly být inspektorátům zaslány podle Nařízení vlády č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu. To znamená, že zpracovaný vzorek a z něj odvozené relativní četnosti jsou pro část podniků, které podléhají dozoru systému ČÚBP, reprezentativní.

Klasifikace zdrojů úrazů byla provedena z důvodů zachování časových řad podle klasifikačního schéma zdrojů obsaženého v příloze III. nyní již neplatné vyhlášky ČÚBP a ČBÚ č. 274/1990 Sb.

5.1 Rozdělení pracovních úrazů podle základních skupin zdrojů úrazů

Rozdělení pracovních úrazů v roce 2003 podle základních skupin zdrojů v územích působnosti jednotlivých IBP a v ČR celkem je v tabulkách č. 4.1 (absolutní počty) a 4.2 (relativní četnosti v procentech). V grafu č. 4 je rozdělení základních skupin zdrojů úrazů v celé ČR.

Graf č. 4 Rozdělení pracovních úrazů v roce 2003 podle skupin zdrojů

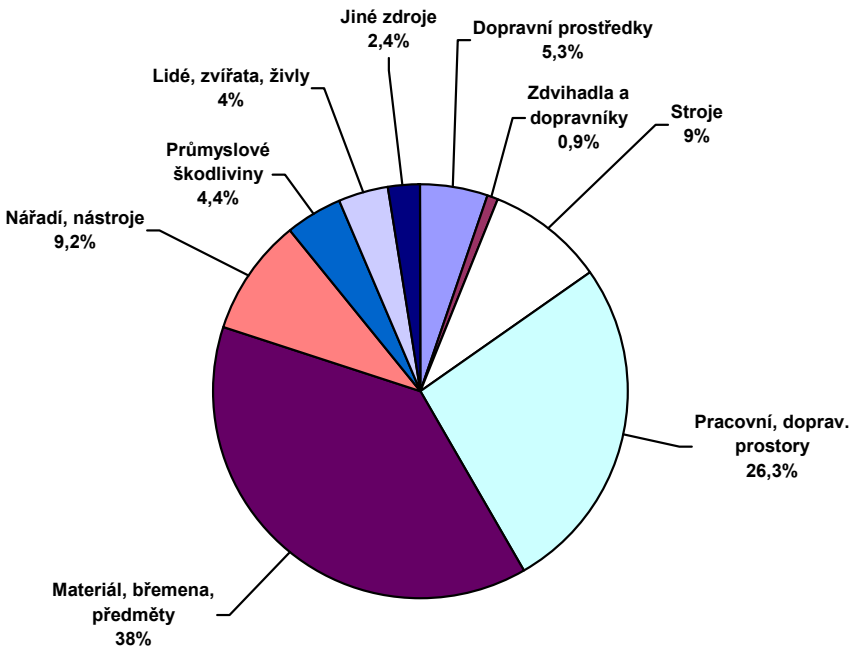

[7] Podle stavu evidence k 3.5.2004.

Z grafu i z tabulek plyne, že nejčetnější základní skupinou zdrojů byla skupina **V. Materiál, břemena, předměty**, do níž bylo v roce 2003 zařazeno 38% pracovních úrazů (v roce 2002 to bylo 36,7% úrazů). Tato skupina měla nejvyšší podíl na úrazech v územích působnosti téměř všech IBP (s výjimkou IBP pro hl. m. Prahu). Nejvyšší podíl byl zaznamenán v území působnosti IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (45,1%) a naopak nejnižší podíl byl patrný v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu (29%).

V pořadí druhou skupinou byla skupina **IV. Pracovní, případně cestovní dopravní prostory jako zdroje pádů osob**. Do této skupiny bylo zařazeno 26,3% pracovních úrazů (v roce 2002 to bylo 25,1% úrazů). Tato skupina měla nejvyšší podíl na pracovních úrazech v území působnosti IBP pro hlavní město Prahu (30,5%) a nejmenší v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (23,2%).

Na třetím místě byla skupina zdrojů **VI. Nářadí** (náčiní)**, nástroje, ručně ovládané strojky a přístroje**. V ní bylo klasifikováno 9,2% pracovních úrazů (v roce 2002 to bylo 9,1% úrazů). Výraznější podíl na pracovních úrazech byl v této skupině vykázán v území působnosti IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (11,2% případů), zatímco nejmenší podíl zdrojů v této skupině byl vykázán v území působnosti IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj (7,2%).

V pořadí čtvrtou základní skupinou byla skupina **III. Stroje** (hnací, pomocné, obráběcí a pracovní). Tato skupina měla za následek 9,0% pracovních úrazů (v roce 2002 to bylo 10,1%). Poněkud vyšší podíl na pracovních úrazech měla v území působnosti IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (12,2%), pro Jihočeský kraj a Vysočinu (10,5%) a Královéhradecký a Pardubický kraj (10,3%). Její nejnižší podíl byl vykázán v území působnosti IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (4,3%) a IBP pro hl. m. Prahu (5,5%).

Početnou základní skupinou zdrojů byla i skupina **I. Dopravní prostředky**, která se v roce 2003 podílela na 5,3% pracovních úrazů (v předcházejícím roce to bylo 5,1% pracovních úrazů). Její vyšší podíl na pracovních úrazech byl opět zaznamenán v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu (10,8%) a IBP pro Středočeský kraj (6,4%).

Početnými skupinami byly dvě téměř shodně zastoupené základní skupiny, a to skupina **VII. Průmyslové škodliviny, horké látky, oheň a výbušniny** s podílem na 4,4% pracovních úrazů a skupina **X. Lidé, zvířata a přírodní živly**, která se podílela na 4,0% případů pracovních úrazů. Nejvyšší podíl skupiny VII na pracovních úrazech byl patrný v území působnosti IBP pro Ústecký a Liberecký kraj (4,9%) a nejnižší byl zaznamenán v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu (3,3% pracovních úrazů).

Uvedených sedm základních skupin zdrojů mělo v roce za následek 96,2% pracovních úrazů.

5.2 Nejčetnější podskupiny ze základních skupin zdrojů úrazů

Nejvýraznějšími podskupinami z uvedených sedmi základních skupin zdrojů úrazů byly následující podskupiny:

- Ze skupiny **V. Materiál, břemena, předměty** to byly, jako v předcházejícím roce, následující podskupiny: nejčetnější podskupina z celého souboru V-50 Břemena (materiál, předměty přemisťované nebo jinak manipulované) – úrazy břemeny (17,1% úrazů), dále podskupina V-51 Materiál, předměty – působení ostrými hranami, vyčnívajícími hroty apod. při různé manipulaci, chůzi, pohybu (10,2%), podskupina V-49 Ostatní materiál, předměty, výrobky, zařízení – pád předmětů (5% úrazů), a podskupiny V-52 Drobné úlomky z materiálů nebo nástrojů odlétnuvší při ručním zpracování, též při rozbití předmětů – vlétnutí do oka, perforace jiných částí těla (3,2% pracovních úrazů) a konečně V-53 Drobné úlomky z materiálů odlétnuvší při strojovém zpracování (1% úrazů).

- Ze skupiny **IV. Pracovní příp. cestovní dopravní prostory** to byla podskupina IV-44 Vnitropodniková pracoviště (komunikační prostory) jakékoliv úrovně – pády osob na rovině (11,2% úrazů), dále podskupina IV-45 Schody, žebříky, výstupy – pády osob na nich a z nich (6,9%) a podskupina IV-48 Silnice, cesty apod., včetně dopravních a pracovních prostorů kolejových drah (pracovní komunikační prostory) veřejného charakteru – pády osob na rovině (6 % úrazů). Za zmínku stojí i podskupina IV-46 Ostatní zvýšená pracoviště – pády osob z výše (1,7% pracovních úrazů).
- Ve skupině **III. Stroje** byly zaznamenány čtyři četnější podskupiny, a to: III-40 Zvláštní stroje potravinářského, tukového a tabákového průmyslu (1,3% pracovních úrazů), III-15 Okružní, rámové a jiné pily na dřevo (1% pracovních úrazů) a skupiny III-39 Zvláštní stroje textilní a oděvnické (0,8/% pracovních úrazů) a III-24 Brusky, čističky a leštičky kovů (0,7% pracovních úrazů). Za zmínku stojí ještě podskupina III-42 Zvláštní stroje polygrafické, kancelářské, zdravotnické a jiné (0,6% pracovních úrazů).
- Ve skupině **VI. Nářadí, nástroje, ručně ovládané strojky a zařízení** to byla podskupina VI-58 Nástroje ruční (řezací, sekací, krájecí, dlabací, probíjecí, rycí, ubírací, brousicí a jiné), v níž bylo zaznamenáno 5,6% úrazů a podskupina VI-55 Pomocné ruční nářadí (náčiní) bicí, utahovací, přidržovací, spájecí a svařovací, čisticí, mazací a jiné (2,2% úrazů).
- Ve skupině **I. Dopravní prostředky** byla nejčetnější podskupinou podskupina I-02 Motorové silniční dopravní prostředky, která způsobila 3% pracovních úrazů. V této skupině stojí ještě za zmínku podskupina I-07 Nemotorové dopravní prostředky vnitropodnikové (na koleji i bez), v níž bylo zaznamenáno 1% pracovních úrazů a podskupina I-05 Motorové dopravní prostředky vnitropodnikové (kolejové i bez kolejí), která způsobila 0,6% pracovních úrazů.
- Ze základní skupiny **VII. Průmyslové škodliviny, horké látky a předměty, oheň a výbušniny** zasluhuje pozornost podskupina VII-63 Horké látky tekuté a plynné (1,7% pracovních úrazů), podskupina VII-64 Horké látky pevné, horké předměty, zařízení apod. (1,2%) a podskupina VII-62 Látky žíravé a leptavé (0,8%).
- V základní skupině **X. Lidé, zvířata a přírodní živly** to byla zejména podskupina X-71 Zvířata, která se podílela na 2,7% pracovních úrazů, a dále poměrně široce vymezená podskupina X-72 Úmyslné i neúmyslné poškození, násilí, zranění druhou osobou, živelní pohromy a jiné přírodní vlivy, atmosféra pracoviště (1,3% pracovních úrazů).
- Ve skupině **XI. Jiné zdroje** byla výrazná podskupina XI-75 Jiné zdroje, které nelze zařadit do předchozích značek (1,7% úrazů). Základní skupina XI. byla nejčastěji užívána při klasifikaci úrazů v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu (7,1% případů) a v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (4,5% případů) a nejméně byla užívána při klasifikaci úrazů v území působnosti IBP pro Ústecký a Liberecký kraj (0,4% případů).

6 SMRTELNÉ PRACOVNÍ ÚRAZY

6.1 Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR

Časové řady ukazatelů smrtelných pracovních úrazů spolu s časovou řadou počtů nemocensky pojištěných jsou uvedeny v tabulce č. 6 v tabulkové části přílohy.

6.1.1 Hodnoty ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR v roce 2003

V roce 2003 bylo v informačních systémech ČÚBP, VÚBP a ČBÚ-SBS zaznamenáno celkem 199 případů smrtelných pracovních úrazů.

Z toho bylo v roce 2003 zaznamenáno 180 smrtelných pracovních úrazů v podnicích podléhajících dozoru systému ČÚBP. Z toho čtyři případy, které nebyly inspektoráty bezpečnosti práce do subsetu Úrazy (ČÚBP) v prvním, ani dodatečně ve druhém pololetí vloženy, buď zaznamenaly okresní statistické správy (2 případy) nebo pro ně inspektoráty vypracovaly zprávy o vyšetřování příčin smrtelného úrazu a zaslaly je do VÚBP.

20 smrtelných pracovních úrazů zaznamenaly nebo vyšetřily obvodní báňské úřady (ČBÚ SBS). Z toho byl jeden úraz, který byl uveden v seznamu zaslaném ČBÚ, vyšetřen IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj.

V roce 2003 nebyl zaznamenán žádný smrtelný pracovní úraz u mladistvých zaměstnanců.
Mezi smrtelně zraněnými bylo 17 osob s cizí státní příslušností. Z nich mělo 8 osob státní příslušnost slovenskou, 4 ukrajinskou, 4 polskou a 1 bulharskou.

Počet smrtelných pracovních úrazů zaznamenaný v roce 2003 představuje snížení počtu smrtelných úrazů proti roku 2002 o 7 případů, to znamená pokles o 3,4%.

Zvýšení hodnoty tohoto ukazatele bylo zaznamenáno zejména v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj, kde došlo ke zvýšení o 12 případů (tj.o 38,7%), IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu, kde se počet smrtelných pracovních úrazů zvýšil o 5 případů, (tj. o 21,7%) a dále v území působnosti IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj, v němž vzrostl počet zaznamenaných případů o 4, (tj. o 11,8%). Ke zvýšení o 2 případy, (tj. o10,5%) došlo i v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu. Je třeba poznamenat, že v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj je vedeno i 13 smrtelných pracovních úrazů, které se staly v podnicích nebo při činnostech, které podléhají dozoru orgánů ČBÚ.

Naopak, výraznější snížení bylo patrné v území působnosti IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj (o 13 případů), IBP pro Ústecký a Liberecký kraj (o 12 případů) a IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (o 5 případů). V území působnosti IBP pro Středočeský kraj zůstal počet smrtelných pracovních úrazů stejný jako v roce 2002.

Tyto změny ovlivnily nepatrně i hodnoty ukazatele četnosti případů smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců. Hodnota tohoto ukazatele se v ČR snížila proti předešlému roku z hodnoty 0,46 na 0,45.

Proti předcházejícímu roku se nepatrně snížil i podíl smrtelných pracovních úrazů na celkovém počtu pracovních úrazů (z 0,23% na 0,22%).

6.1.2 Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR

Časové řady základních ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR (ukazatel počtu smrtelných pracovních úrazů a ukazatel četnosti případů smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců) jsou uvedeny v tabulce č. 6 v tabulkové části této přílohy a v grafech č 5.1 a 5.2.

Aby byly patrnější tendence jejich vývoje, byly vyjádřeny v grafu č. 5.3 řadami bazických indexů se základem v roce 1994, v nichž hodnoty ukazatelů vykázaných v roce 1994 jsou považovány za 100%.

Graf č. 5.3 byl navíc doplněn řadou bazických indexů průměrného počtu nemocensky pojištěných.

Graf č. 5.1 Počet případů smrtelných pracovních úrazů

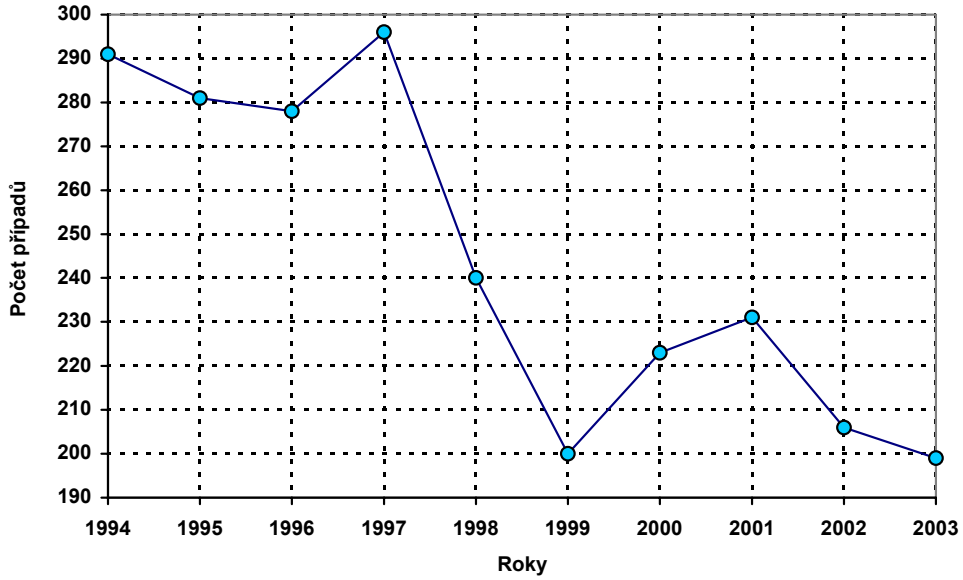

V grafech č. 5.1 a 5.2 je patrná podobnost vývoje obou ukazatelů smrtelných pracovních úrazů. Odlišnosti v jejich vývoji však lépe vyniknou, budou-li v grafu č. 5.3 časové řady vyjádřeny bazickými indexy.

Graf č. 5.2 Četnost případů smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců

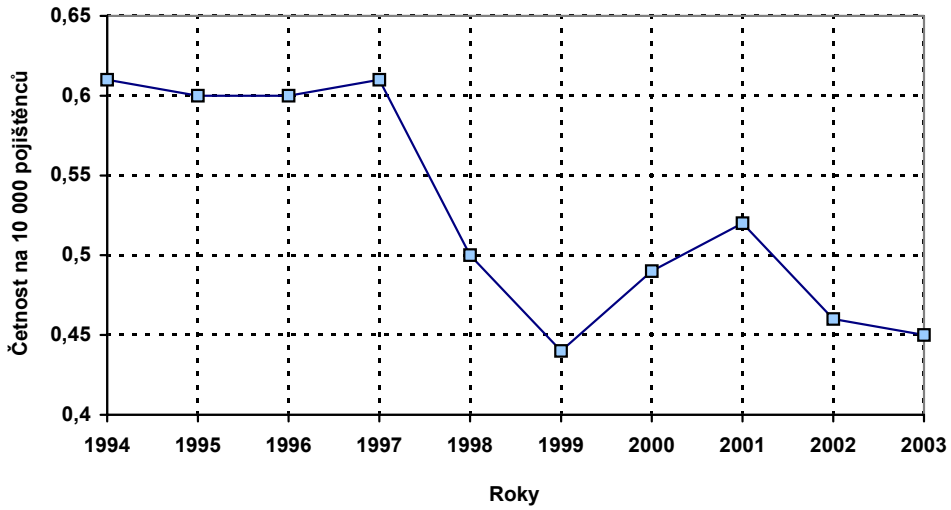

Ve vývoji hodnot obou ukazatelů smrtelných pracovních úrazů jsou patrné určité nepravidelnosti.

Po delším období charakterizovaném trendem poklesu hodnot obou ukazatelů, které lze sledovat od roku 1981 (přerušeného jen v roce 1990[8]) až do roku 1993, došlo rázem k výraznému zvýšení hodnot obou ukazatelů a poté k jejich stabilizaci na téměř konstantních hodnotách. Tato etapa trvala od roku 1994 do roku 1997.

Graf č. 5.3 Bázické indexy ukazatelů smrtelných pracovních úrazů

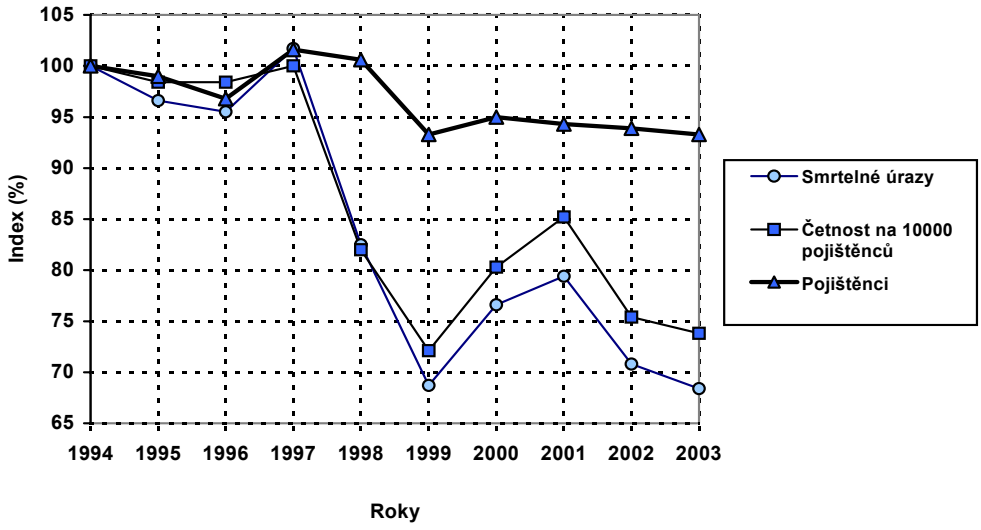

[8] Důlní neštěstí, k němuž došlo 18.10.1990 a při němž bezprostředně zahynulo 30 osob.

Po ní následoval v roce 1998 a vzápětí i v roce 1999 razantní pokles hodnot jak ukazatele počtu případů smrtelných pracovních úrazů, tak ukazatele četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců.

V letech 2000 a 2001 je opět patrný výrazný růst hodnot obou ukazatelů. V roce 2002 a 2003 pak opět nastává pokles obou ukazatelů téměř k hodnotám roku 1999.

Z grafu č. 5.3 je patrné, že se ukazatel počtu smrtelných pracovních úrazů vyvíjel dynamičtěji než ukazatel četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců. To souvisí s vývojem ukazatele průměrného počtu pojištěnců, u nějž je od roku 1997 patrná tendence k poklesu jeho hodnot v čase.

6.2 Smrtelné pracovní úrazy podle krajů

V tabulce č. 7.1 v tabulkové části přílohy je rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle krajů (vyšších samosprávných celků podle klasifikace CZ-NUTS) a v tabulkách č. 7.2 a č. 7.3 je zaznamenán vývoj těchto ukazatelů v územích působnosti jednotlivých inspektorátů bezpečnosti práce.

6.2.1 Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle krajů

V následujícím grafu č. 6.1.1 je rozdělení smrtelných pracovních úrazů v ČR v roce 2003 podle jednotlivých krajů (vyšších samosprávných celků).

Graf č. 6.1.1 Rozdělení smrtelných pracovních úrazů podle krajů

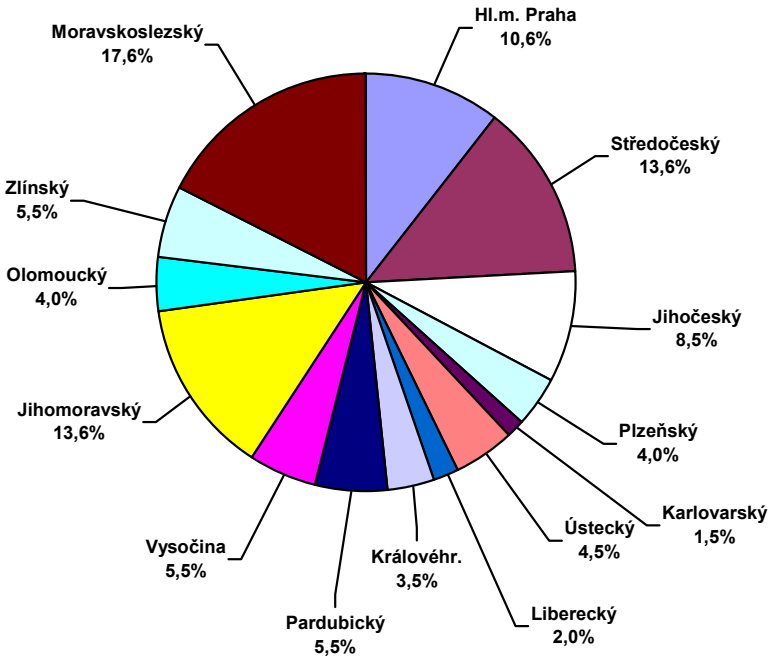

Z grafu je patrné, že přes 50% smrtelných pracovních úrazů vzniká v pouhých pěti krajích, a to v Moravskoslezském kraji (35, tj. 17,6% smrtelných pracovních úrazů), ve Středočeském kraji a Jihomoravském kraji (27, tj. 13,6%), v hl. m. Praze (21, tj. 10,6%) a v Jihočeském kraji (17, tj. 8,5%).

Nejméně smrtelných pracovních úrazů bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji (3, tj. 1,5% smrtelných pracovních úrazů). Po něm následuje Liberecký kraj (4, tj. 2% smrtelných pracovních úrazů).

V dalším grafu č. 6.1.2 je rozdělení smrtelných pracovních úrazů uspořádané podle území působnosti jednotlivých IBP.

Graf č. 6.1.2 Rozdělení smrtelných pracovních úrazů podle území působnosti IBP

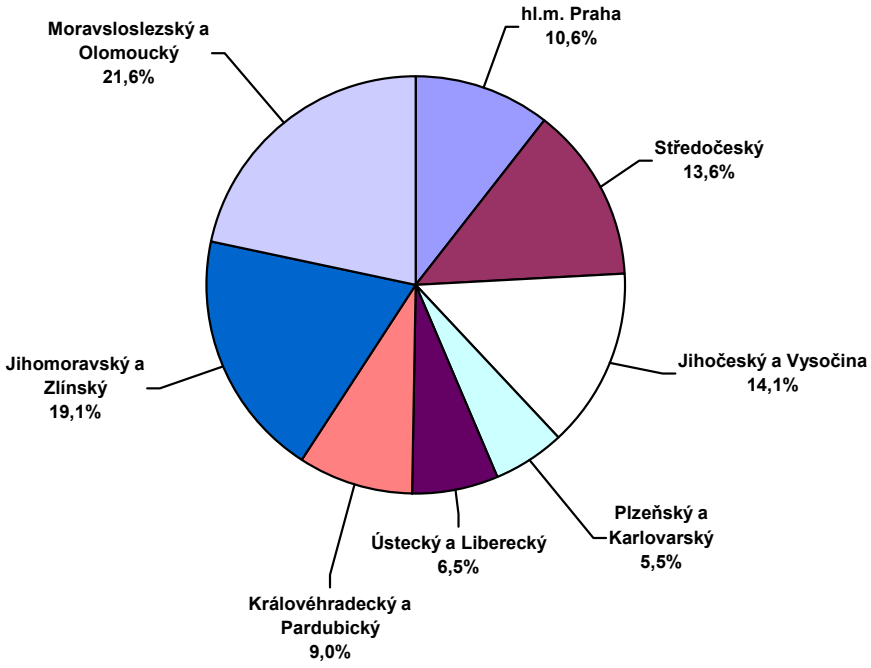

Z grafu je patrné, že 68,4% smrtelných pracovních úrazů vzniká v územích působnosti pouhých čtyř IBP, a to v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj (43, tj. 21,6% smrtelných pracovních úrazů), IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (38, tj. 19,1% smrtelných pracovních úrazů), IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (28, tj. 14,1% smrtelných pracovních úrazů) a IBP pro Středočeský kraj (27, tj. 13,6% smrtelných pracovních úrazů).

Nejméně případů bylo zaznamenáno v území působnosti IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj (11, tj. 5,5% smrtelných pracovních úrazů).

6.2.2 Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v územích působnosti jednotlivých IBP

V grafech č. 6.2 a 6.3 je zaznamenán vývoj hodnot ukazatelů smrtelných pracovních úrazů (počtu případů smrtelných pracovních úrazů a četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců) v územích působnosti jednotlivých IBP od roku 1999 do roku 2003.

Graf č. 6.2 Vývoj smrtelných pracovních úrazů v území působnosti IBP

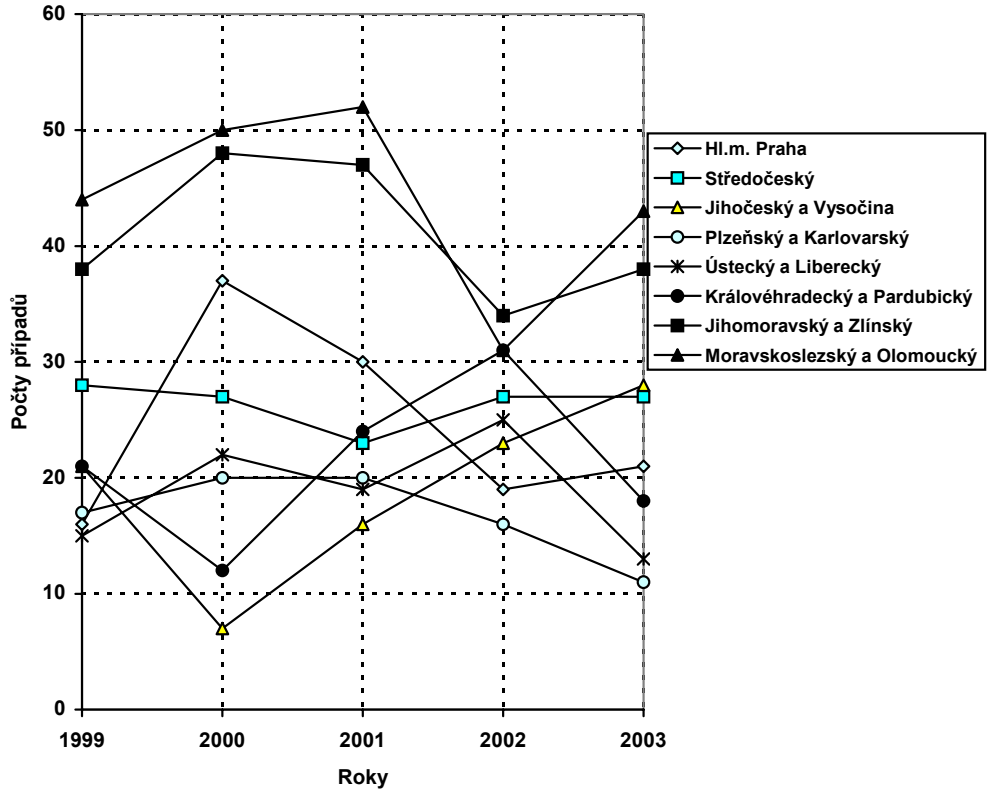

V grafu byl patrný trend strmého růstu hodnot ukazatele počtu případů smrtelných pracovních úrazů v území působnosti IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj, a to od roku 2000 do roku 2002. V roce 2003 zde došlo naopak k poklesu pod úroveň roku 2001. Dále v území působnosti IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu, kde pokračoval i v roce 2003. Trend poklesu hodnot tohoto ukazatele v období let 2000 až 2002 byl patrný v území působnosti IBP pro hl. m. Prahu, ale v roce 2003 se zde počet smrtelných pracovních úrazů opět mírně zvýšil. O trendu poklesu hodnot tohoto ukazatele se dá hovořit i v území působnosti IBP pro Plzeňský a Karlovarský kraj.

V roce 2003 se proti předcházejícímu roku významně zvýšil počet případů smrtelných pracovních úrazů v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj, a to o 12

případů, IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (o 5 případů) a IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (o 4 případy). Výrazné snížení bylo naopak zaznamenáno v území působnosti IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj (o 13 případů) a Ústecký a Liberecký kraj (o 12 případů).

V následujícím grafu č. 6.3 je zaznamenán vývoj ukazatelů četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců v územích působnosti jednotlivých IBP.

Graf č. 6.3 Vývoj četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců v území působnosti IBP

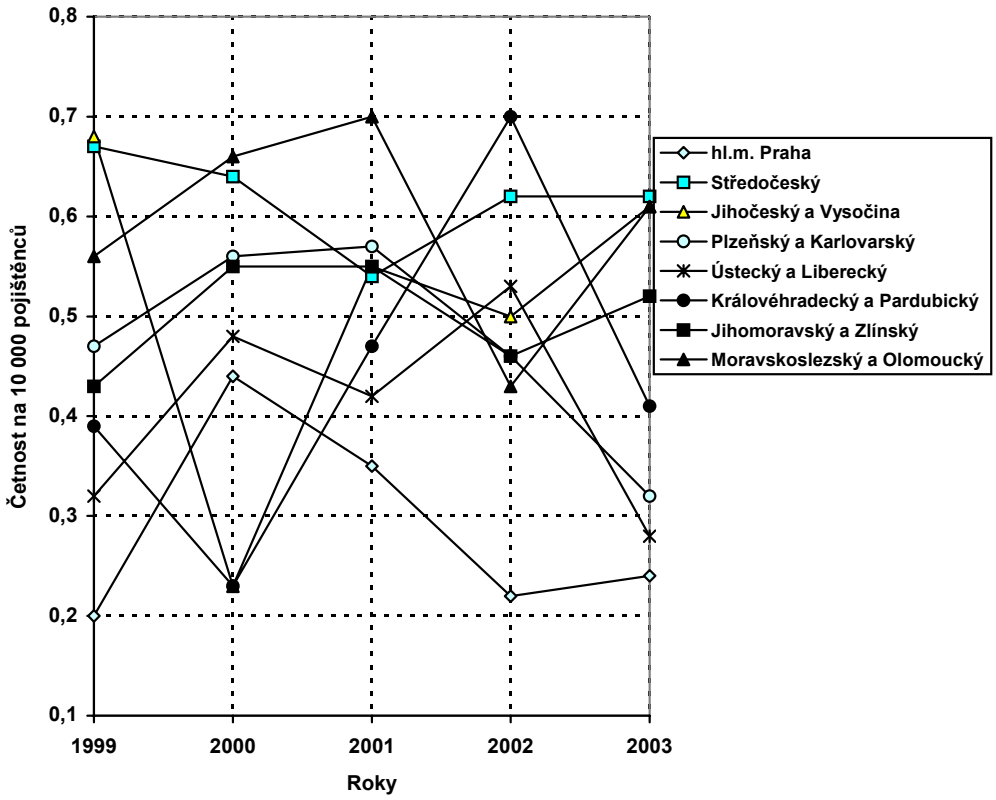

Od roku 2000 je patrný výrazný trend růstu hodnot ukazatele četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců v území působnosti IBP pro Královéhradecký a Pardubický kraj, který ale u tohoto kraje v roce 2003 výrazně poklesl pod hodnotu roku 2001. Naopak klesající trend hodnot tohoto ukazatele vykazuje v období let 2000 až 2002 území působnosti IBP pro hl. m. Prahu, kde však došlo v roce 2003 k mírnému zvýšení.

V roce 2003, obdobně jako u předcházejícího ukazatele, došlo proti roku 2002 k výraznému zvýšení hodnot ukazatele četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců v území působnosti IBP pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj (z hodnoty 0,43 na 0,61), IBP pro Jihočeský kraj a Vysočinu (z hodnoty 0,50 na 0,61) a IBP pro Jihomoravský a Zlínský kraj (z hodnoty 0,46 na 0,52).

6.3 Smrtelné pracovní úrazy podle OKEČ

Časové řady ukazatelů smrtelných pracovních úrazů z intervalu let 1999 až 2003 uspořádané podle kategorií odvětvových ekonomických činností (OKEČ) jsou v tabulkách č. 8.1 a č. 8.2 v tabulkové části přílohy a časové řady ukazatele počtu smrtelných pracovních úrazů uspořádané podle oddílů OKEČ jsou v tabulce č. 8.3.

6.3.1 Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií OKEČ

V grafu č. 7.1 je rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií odvětvových ekonomických činností (OKEČ). Pro větší přehlednost grafu byly některé kategorie, v nichž byly zaznamenány pouze ojedinělé smrtelné pracovní úrazy, sloučeny do jediné kategorie označené Ostatní kategorie (Pohostinství a ubytování, Peněžnictví a pojišťovnictví, Veřejná správa, Obrana, Povinné sociální pojištění, Školství a Zdravotnictví, Veterinární a Sociální činnost).

Graf č. 7.1 Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle kategorií OKEČ

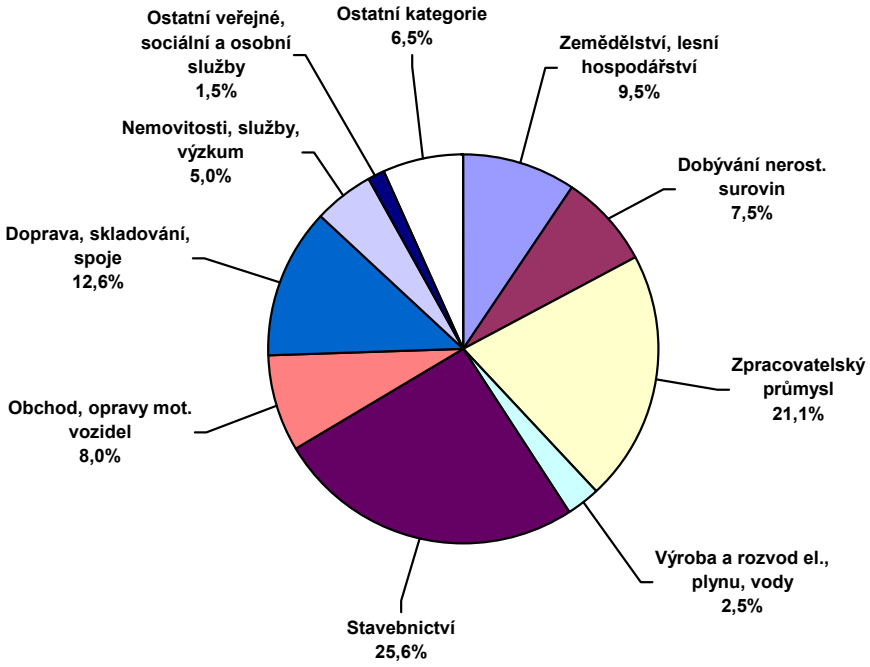

Z grafu vyplývá, že téměř 72% smrtelných pracovních úrazů vzniklo v podnicích zařazených do pouhých čtyř ze třinácti celkem zaznamenaných kategorií OKEČ.

První z nich byla kategorie OKEČ Stavebnictví s 51 případy, tj. 25,6% smrtelných pracovních úrazů. Po ní následovala kategorie Zpracovatelský průmysl, v níž vzniklo 42, tj. 21,1% smrtelných pracovních úrazů. Dále to byla kategorie Doprava, skladování a spoje, kde bylo zaznamenáno 25, tj. 12,6% smrtelných pracovních úrazů. V pořadí čtvrtou kategorií byla i tentokrát kategorie Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství s 19, tj. 9,5 % smrtelných pracovních úrazů.

Kromě těchto čtyř kategorií stojí za zmínku kategorie Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží, v níž vzniklo 16, tj. 8% smrtelných úrazů.

Z posledního sloupce tabulky č. 8.3 v tabulkové části přílohy, v níž jsou časové řady počtů smrtelných pracovních úrazů v jednotlivých oddílech OKEČ, plyne, že nejvíce smrtelných pracovních úrazů vzniklo v roce 2003 v oddílu OKEČ Stavebnictví, který je také jediným oddílem ve stejně označené kategorii, a to 51, tj. 25,6% případů. V tomto oddílu vzniklo nejvíce smrtelných pracovních úrazů ve skupině OKEČ Výstavba pozemních a inženýrských staveb (29, tj. 14,6% případů), dále ve skupinách Montáž střešních konstrukcí a pokládání střešní krytiny a Instalatérské práce (obě vykazují shodně 5, tj. 2,5% případů) a ve skupině Demolice a zemní práce (4 smrtelné pracovní úrazy).

Po tomto oddílu, jako v předcházejících létech, byl oddíl Pozemní doprava, potrubní doprava, v němž vzniklo 21, tj. 10,6% smrtelných pracovních úrazů. Nejčetnější skupinou v tomto oddílu OKEČ byla skupina Silniční nákladní doprava (17, tj. 8,5% případů).

Následovaly dva shodně zastoupené oddíly s 13, tj. 6,5% smrtelných pracovních úrazů, a to oddíl Zemědělství, myslivost s nejčetnější skupinou Rostlinná výroba kombinovaná s živočišnou výrobou (7, tj. 3,5% případů) a oddíl Dobývání uhlí a rašeliny s dominantní skupinou Těžba černého uhlí a výroba černouhelných briket (12, tj. 6% smrtelných pracovních úrazů).

Na páté místo se překvapivě zařadil oddíl Služby převážně pro podniky s 10, tj. 5% smrtelných pracovních úrazů se dvěma shodně zastoupenými skupinami (4, tj. 2,0% smrtelných pracovních úrazů), a to Pátrací a ochranné činnosti a Ostatní služby převážně pro podniky jinde neuvedené.

Dále následovaly tři shodně zastoupené oddíly se 7, tj. 3,5% případů z nejčetnější kategorie OKEČ Zpracovatelský průmysl, a to Výroba ostatních minerálních výrobků, Výroba kovových konstrukcí a Výroba strojů a zařízení. V těchto oddílech však nebyla zaznamenána žádná výraznější skupina OKEČ.

Za zmínku stojí ještě dva oddíly s výraznějšími skupinami OKEČ, a to oddíl Lesnictví, těžba dřeva (6, tj. 3,0% smrtelných pracovních úrazů) s jedinou zaznamenanou skupinou Činnosti související s pěstěním a těžbou dřeva a konečně oddíl Prodej, údržba motorových vozidel (5, tj. 2,5% případů) s dominantní skupinou Oprava a údržba motorových vozidel (4 smrtelné pracovní úrazy).

Po třech smrtelných pracovních úrazech bylo zaregistrováno ve skupinách: Rozvod elektřiny a obchod s elektřinou, Ostatní vedlejší činnost v pozemní dopravě a Sběr a zpracování ostatních odpadů.

V uváděných deseti oddílech a zmíněných třech skupinách vzniklo v roce 2003 téměř 75% smrtelných pracovních úrazů (74,7% případů). To znamená, že v pouhé jedné třetině ze zaznamenaných oddílů OKEČ vznikly tři čtvrtiny smrtelných pracovních úrazů.

6.3.2 Vývoj ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v kategoriích OKEČ

V tabulce č. 8.1 v tabulkové části přílohy je zaznamenáno rozdělení smrtelných pracovních úrazů do jednotlivých kategorií OKEČ v intervalu let 1999 až 2003. V tabulce 8.3 je potom rozdělení smrtelných pracovních úrazů v tomtéž intervalu podle jednotlivých oddílů OKEČ.

V tabulce č. 8.2 je zaznamenán vývoj hodnot ukazatele četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců v jednotlivých kategoriích OKEČ za totéž období.

Na rozdíl od předcházejících částí byl pro tento ukazatel proveden přepočet počtu pojištěnců rozpuštěním kategorie Nezjištěno do ostatních kategorií OKEČ podle relativního zastoupení

pojištěnců jednotlivých kategorií OKEČ v souboru. Do kategorie Nezjištěno jsou zahrnuty sumáře předkládané OSSZ za podniky, které si nevykonávají agendu nemocenského pojištění. V těchto sumářích nejsou ukazatele pracovních úrazů ani dalších případů pracovní neschopnosti rozlišeny podle odvětvové ekonomické činnosti zaměstnavatele.

Následně byla provedena korekce hodnot těchto ukazatelů a na jejich základě byl proveden i přepočet relativních ukazatelů.
Korekce hodnot absolutních ukazatelů v jednotlivých oddílech a kategoriích OKEČ, tj. „rozpuštění" oddílu nebo kategorie Nezjištěno do ostatních oddílů nebo kategorií podle poměrného zastoupení jednotlivých oddílů nebo kategorií v souborech tvořených zbývajícími oddíly nebo kategoriemi OKEČ, byla provedena podle formule:

$n_{ik} = n_i \times (1 + n_n / (N - n_n))$, kde značí:

n_{ik} . . . . korigovanou hodnotu ukazatele v i-tém oddílu nebo kategorii OKEČ,

n_i . . . . hodnotu ukazatele v i-tém oddílu nebo kategorii OKEČ (podle ČSÚ),

n_n . . . . hodnotu ukazatele v oddílu nebo kategorii „Nezjištěno" (podle ČSÚ) a

N . . . . hodnotu ukazatele vykazovanou za celou ČR (podle ČSÚ).

Protože se hodnoty absolutních ukazatelů uváděné v kategorii Nezjištěno nepatrně lišily od hodnot uváděných ve shodně označeném oddílu OKEČ (rozdíly podle druhu ukazatele činily 0,04% až 0,09%), byla před výpočty provedena malá úprava, která spočívala v tom, že byly pro kategorii Nezjištěno upraveny hodnoty absolutních ukazatelů pracovní úrazovosti shodně s hodnotami uváděnými ve stejně označeném oddílu OKEČ.

Předtím ale musely být rozděleny některé kategorie sloučené v publikaci Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz v České republice za rok 2003 v jednu tak, aby bylo vytvořeno původních patnáct kategorií podle třídění v Odvětvové klasifikaci ekonomických činností-OKEČ.

Vzájemné proporce hodnot ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v jednotlivých kategoriích OKEČ a tendence jejich vývoje jsou lépe patrné z grafů č. 7.2 a č. 7.3.

Pro přehlednost v nich nejsou zaznamenány časové řady ukazatelů vykazované ve statisticky méně významných kategoriích OKEČ (Pohostinství a ubytování, Školství, Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění a Ostatní veřejné, sociální a osobní služby).

Graf č. 7.2 Vývoj smrtelných pracovních úrazů podle kategorií OKEČ

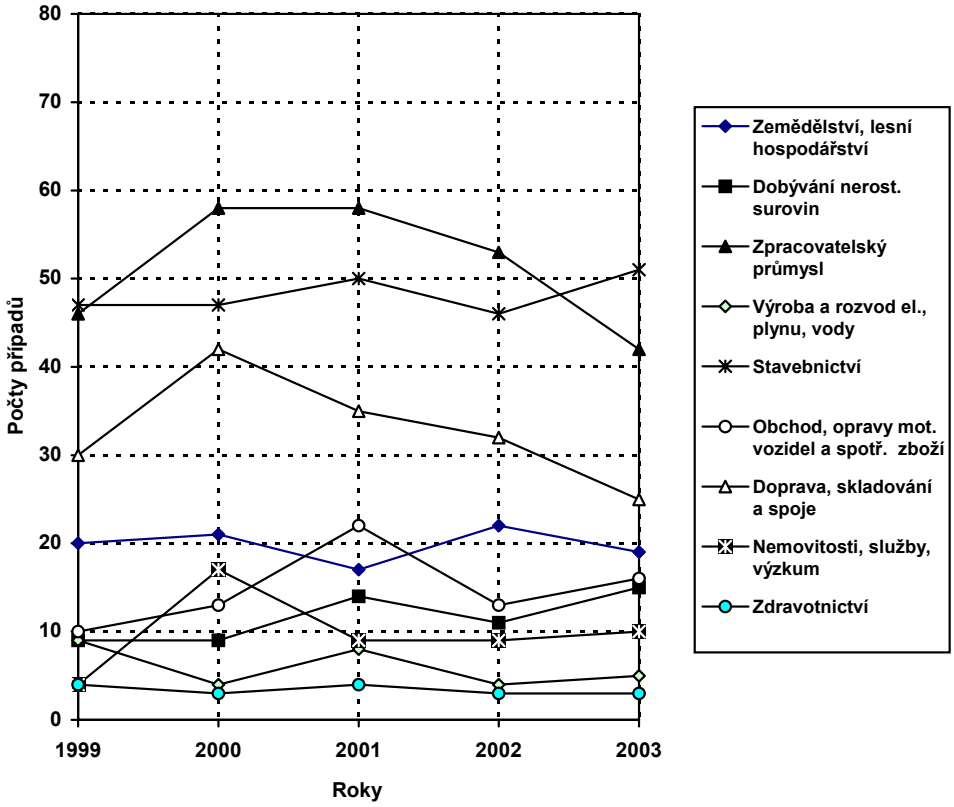

Z grafu č. 7.2 je patrné, že trvale nejvyšší hodnoty ukazatele počtu smrtelných pracovních úrazů vykazují kategorie Zpracovatelský průmysl a kategorie Stavebnictví. Je však třeba poznamenat, že kategorie Zpracovatelský průmysl zahrnuje největší počet pojištěnců (přes 1,5 mil. pojištěnců[9]).

Z grafu je též patrné, že v kategoriích Dobývání nerostných surovin, Stavebnictví, Obchod a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží, Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, Peněžnictví a pojišťovnictví, Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj a Školství došlo v roce 2003 ke zvýšení počtu smrtelných pracovních úrazů. V kategoriích Zpracovatelský průmysl, Zemědělství, myslivost a lesní hospodářství, Doprava, skladování a spoje, Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění a Ostatní veřejné a sociální služby došlo proti předcházejícímu roku ke snížení počtu smrtelných pracovních úrazů. V kategoriích Pohostinství a ubytování a Zdravotnictví, veterinární a sociální činnost byl počet úrazů stejný jako v roce 2002.

[9] Po korekci systémové chyby.

Graf č. 7.3 Vývoj četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců podle kategorií OKEČ

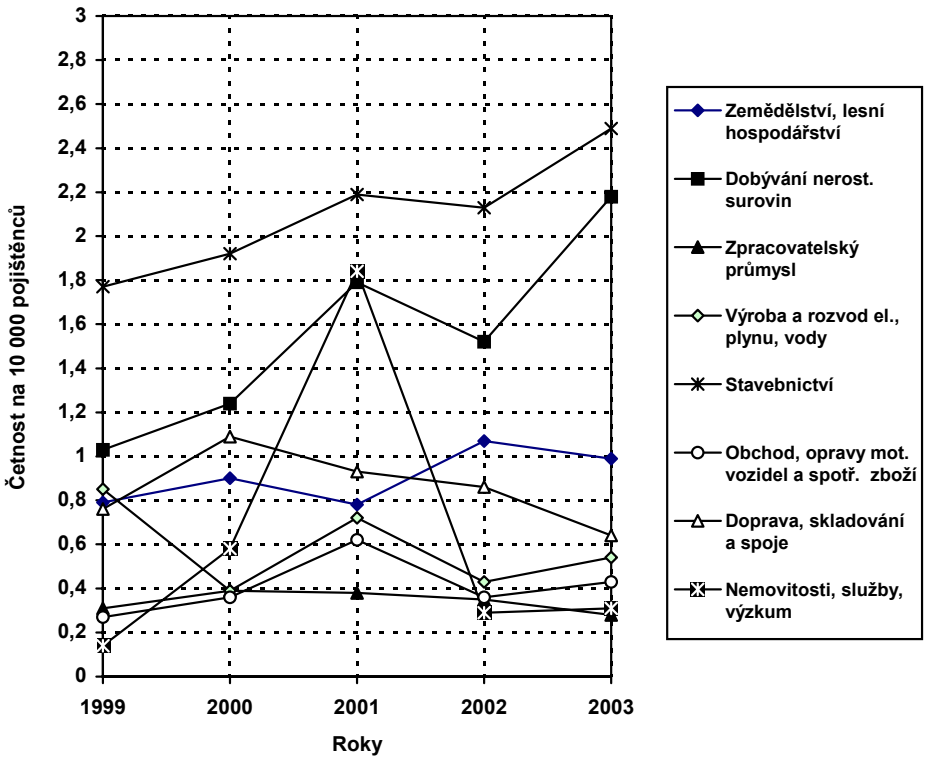

Z grafu plyne, že nejvyšší hodnoty ukazatele vykazuje kategorie Stavebnictví, ve které v roce 2002 došlo k mírnému poklesu, ale v roce 2003 opět hodnoty tohoto ukazatele vzrostly. Na dalším místě je kategorie Dobývání nerostných surovin, u níž je patrný trend růstu hodnot v čase v letech 1998 až 2003, zatímco v roce 2002 došlo k jeho dočasnému poklesu, následovaná kategorií Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství a kategorií Doprava, skladování a spoje, u nichž však v roce 2003 došlo k poklesu hodnot ukazatele.

V grafu je patrné, že u převážné většiny z vybraných kategorií OKEČ došlo v roce 2003 ke zvýšení hodnot tohoto ukazatele proti předcházejícímu roku, v němž došlo k jejich poklesu. Ke snížení došlo pouze u kategorie Zemědělství a lesní hospodářství.

Nejnižší a značně stabilizované hodnoty ukazatele četnosti smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců dlouhodobě vykazuje kategorie Školství a Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění. Nízké hodnoty tohoto ukazatele ve vybraných kategoriích vykazuje též kategorie Zpracovatelský průmysl.

6.4 Zdroje smrtelných pracovních úrazů

V tabulce č. 9.1 a v grafu č. 8 je rozložení smrtelných pracovních úrazů podle základních skupin zdrojů. Klasifikace zdrojů smrtelných pracovních úrazů byla provedena převážně inspektoráty bezpečnosti práce podle klasifikačního schéma obsaženého v příloze č. III. k bývalé vyhlášce ČÚBP a ČBÚ č. 274/1990 Sb.

Graf č. 8 Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle skupin zdrojů

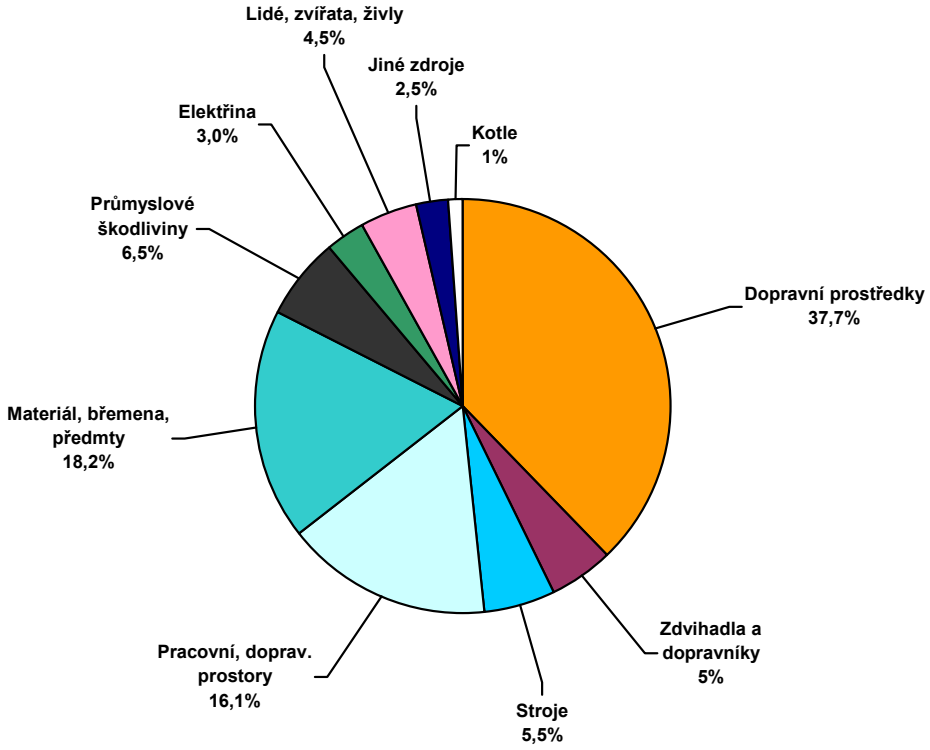

Z grafu č. 8 je patrné, že v roce 2003 bylo 72% smrtelných pracovních úrazů způsobeno zdroji z pouhých tří základních skupin zdrojů, a to ze skupiny I. Dopravní prostředky (75, tj. 37,7% smrtelných pracovních úrazů), ze skupiny V. Materiál, břemena, předměty (36, tj. 18,2% smrtelných pracovních úrazů) a dále ze skupiny zdrojů IV. Pracovní případně cestovní dopravní prostory jako zdroje pádů osob (32, tj. 16,1% úrazů).

Po těchto třech základních skupinách následují další početnější základní skupiny, a to skupiny VII. Průmyslové škodliviny, horké látky a předměty, oheň a výbušniny (13, tj. 6,5% smrtelných pracovních úrazů), III. Stroje (11, tj. 5,5% úrazů), II. Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky (10, tj. 5% smrtelných pracovních úrazů) a X. Lidé zvířata

a přírodní živly (9, tj. 4,5% úrazů). Zdroje ze zmíněných základních skupin zdrojů způsobily více než 93% smrtelných pracovních úrazů.

Nejčetnějšími podskupinami z těchto šesti základních skupin zdrojů uspořádaných sestupně podle počtů případů byly následující podskupiny:

- V nejpočetnější skupině **I. Dopravní prostředky** to byla absolutně nejčetnější podskupina I-02 Motorové silniční dopravní prostředky (68, tj. 34,2% smrtelných pracovních úrazů).
- Ve skupině **V. Materiál, břemena, předměty** to byla podskupina V-48 Zemina, hornina, kámen, kusový a sypký materiál – pád předmětů (20, tj. 10,1% smrtelných pracovních úrazů), dále následuje podskupina V-49 Ostatní materiál, předměty a výrobky, zařízení - pád materiálu (9, tj. 4,6% smrtelných pracovních úrazů) a podskupina V-50 Břemena (materiál, předměty přemisťované nebo jinak manipulované) - úrazy břemeny (6, tj. 3% smrtelných pracovních úrazů).
- Ve třetí početné skupině **IV. Pracovní příp. cestovní dopravní prostory** to byla zejména podskupina IV-46 Ostatní zvýšená pracoviště - pády osob z výše (24, tj. 12,1% smrtelných pracovních úrazů) a dál podskupina IV-45 Schody, žebříky, výstupy – pády osob na nich a z nich (3 tj. 1,5% smrtelných pracovních úrazů.
- Ve skupině **VII. Průmyslové škodliviny, horké látky a předměty, oheň, výbušiny** to byla podskupina VII-61 Látky jedovaté - pevné, tekuté, jedovaté a nedýchatelné, plyny (12, tj. 6%smrtelných pracovních úrazů).
- Ve skupině **III. Stroje** nebyla žádná četněji zastoupená podskupina.
- V základní skupině **II. Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky** to byly podskupiny II-08 Jeřáby a jiná zdvihadla pro různosměrnou dopravu, II-09 Výtahy, elevátory, těžní stroje a jiná zdvihadla pro svislou dopravu a II-10 Dopravníky včetně vnitropodnikových visutých drah shodně se 3 smrtelnými pracovními úrazy (tj. 1,5% úrazů).
- A v poslední zmiňované základní skupině **X. Lidé, zvířata a přírodní živly** to byly podskupiny X-72 Úmyslné poškození, násilí, zranění druhou osobou, živení pohromy a přírodní vlivy (5 tj. 2,5% úrazů) a X-71 Zvířata (4 tj. 2% smrtelných pracovních úrazů).

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 v územní působnosti IBP podle základních skupin zdrojů je pro informaci uvedeno v tabulce č. 9.2 v tabulkové části přílohy.

Tabulková část přílohy č. 2

Tabulka č. 1

Časové řady ukazatelů pracovních úrazů v ČR

Ukazatel	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Pojištěnci	4 755 667	4 708 151	4 603 615	4 833 831	4 784 482	4 578 688	4 517 546	4 483 455	4 466 699	4 435 434
Počet případů pracovních úrazů	103 949	106 275	104 288	108 704	107 175	95 971	92 906	93 280	90 867	83 019
Dny pracovní neschopnosti	3 661 217	3 829 076	3 903 833	4 187 154	4 097 267	3 781 345	3 780 854	3 787 692	3 788 076	3 599 340
Četnost případů na 100 pojištěnců	2,19	2,26	2,27	2,25	2,24	2,10	2,06	2,08	2,03	1,87
Průměrné procento pracovní neschopnosti	0,211	0,223	0,232	0,237	0,235	0,226	0,229	0,231	0,232	0,222
Průměrná délka trvání případu ve dnech	35,22	36,03	37,43	38,52	38,23	39,40	40,70	40,61	41,69	43,36
Průměrný denní stav práce neschopných	10 031	10 491	10 695	11 472	11 225	10 360	10 330	10 377	10 378	9 861
Počet smrtelných pracovních úrazů	291	281	278	296	240	200	223	231	206	199

Tabulka č. 2.1

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle krajů

(podle vyšších územních samosprávných celků – klasifikace CZ-NUTS)

Kraj	Pojištěnci	Počet případů pracovních úrazů	Dny pracovní neschopnosti	Četnost případů na 100 pojištěnců	Průměrné procento prac. neschopnosti	Průměrná délka trvání případu
Hlavní město Praha	864 369	9 517	407 872	1,10	0,129	42,86
Středočeský kraj	436 649	8 443	345 352	1,93	0,217	40,90
Jihočeský kraj	256 577	6 686	264 119	2,61	0,282	39,50
Plzeňský kraj	230 075	6 222	259 265	2,70	0,309	41,67
Karlovarský kraj	114 249	2 327	90 775	2,04	0,218	39,01
Ústecký kraj	291 603	5 882	244 811	2,02	0,230	41,62
Liberecký kraj	166 907	3 710	157 622	2,22	0,259	42,49
Královéhradecký kraj	226 860	5 539	232 219	2,44	0,280	41,92
Pardubický kraj	207 679	4 402	180 841	2,12	0,239	41,08
Vysočina kraj	202 525	5 301	209 797	2,62	0,284	39,58
Jihomoravský kraj	495 598	8 308	371 292	1,68	0,205	44,69
Olomoucký kraj	227 149	4 396	194 732	1,94	0,235	44,30
Zlínský kraj	238 517	4 374	198 894	1,83	0,228	45,47
Moravskoslezský kraj	476 677	7 912	441 749	1,66	0,254	55,83
ČR	**4 435 434**	**83 019**	**3 599 340**	**1,87**	**0,222**	**43,36**

Tabulka č. 2.2

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle území působnosti IBP

IBP pro	Pojištěnci	Počet případů pracovních úrazů	Dny pracovní neschopnosti	Četnost případů na 100 pojištěnců	Průměrné procento prac. neschopnosti	Průměrná délka trvání případu
Hlavní město Prahu	864 369	9 517	407 872	1,10	0,129	42,86
Středočeský kraj	436 649	8 443	345 352	1,93	0,217	40,90
Jihočeský kraj a Vysočinu	459 102	11 987	473 916	2,61	0,283	33,54
Plzeňský a Karlovarský kraj	344 324	8 549	350 040	2,48	0,279	40,95
Ústecký a Liberecký kraj	458 510	9 592	402 433	2,09	0,240	41,95
Královéhradecký a Pardubický kraj	434 539	9 941	413 060	2,29	0,260	41,55
Jihomoravský a Zlínský kraj	734 115	12 682	570 191	1,73	0,213	44,96
Moravskoslezský a Olomoucký kraj	703 826	12 308	636481	1,75	0,248	51,71
ČR	**4 435 434**	**83 019**	**3 599 340**	**1,87**	**0,222**	**43,36**

Tabulka č. 3.1 1

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle kategorií OKEČ (ČSÚ)

Kategorie OKEČ	Pojištěnci	Počet případů pracovních úrazů	Dny pracovní neschopnosti	Četnost případů na 100 pojištěnců	Průměrné procento prac. neschopnosti	Průměrná délka trvání případu
Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	134 232	6 194	305 011	4,61	0,623	49,24
Rybolov, podniky pro chov ryb a přidruž. činnosti	1 464	48	1 981	3,28	0,371	41,27
Dobývání nerostných surovin	47 980	1 465	122 036	3,05	0,697	83,30
Zpracovatelský průmysl	1 036 827	33 744	1 309 688	3,26	0,364	38,81
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	64 264	779	37 332	1,21	0,159	47,94
Stavebnictví	151 143	5 183	239 433	3,43	0,434	46,20
Obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	259 453	5 012	184 964	1,93	0,195	36,90
Pohostinství a ubytování	43 166	827	27 753	1,92	0,176	33,56
Doprava, skladování a spoje	270 651	5 321	263 666	1,97	0,267	49,55
Peněžnictví a pojišťovnictví	65 998	188	7 812	0,28	0,032	41,55
Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj	221 430	2 456	106 074	1,11	0,131	43,19
Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění	208 950	1 919	72 465	0,92	0,095	37,76
Školství	257 879	1 527	63 051	0,59	0,067	41,29
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	233 624	2 274	90 941	0,97	0,107	39,99
Ostatní veřejné a osobní služby	99 108	1 459	64 335	1,47	0,178	44,10
Nezjištěno	1 339 265	14 625	702 798	1,09	0,144	48,07
ČR	**4 435 434**	**83 019**	**3 599 340**	**1,87**	**0,222**	**43,36**

Tabulka č. 3.1 2

Korigované ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle kategorií OKEČ

Kategorie OKEČ	Pojištěnci	Počet případů pracovních úrazů	Dny pracovní neschopnosti	Četnost případů na 100 pojištěnců	Průměrné procento prac. neschopnosti	Průměrná délka trvání případu
Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	192 329	7 518	379 017	3,91	0,540	50,41
Rybolov, podniky pro chov ryb a přidružené činnosti	2 098	58	2 462	2,76	0,322	42,45
Dobývání nerostných surovin	68 746	1 778	151 646	2,59	0,604	85,29
Zpracovatelský průmysl	1 484 783	40 958	1 627 462	2,76	0,300	39,73
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	92 078	946	46 390	1,03	0,138	49,04
Stavebnictví	216 560	6 291	297 527	2,90	0,376	47,29
Obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	371 748	6 084	229 843	1,64	0,169	37,78
Pohostinství a ubytování	61 849	1 004	34 487	1,62	0,153	34,35
Doprava, skladování a spoje	387 792	6 459	327 640	1,67	0,231	50,73
Peněžnictví a pojišťovnictví	94 563	228	9 708	0,24	0,028	42,58
Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj	317 268	2 980	131 811	0,94	0,114	44,23
Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění	299 386	2 329	90 047	0,78	0,082	38,66
Školství	369 492	1 854	78 349	0,50	0,058	42,26
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	334 739	2 760	113 006	0,82	0,092	40,94
Ostatní veřejné a osobní služby	142 003	1 771	79 945	1,25	0,154	45,14
Nezjištěno	0	0	0	0	0	0
ČR	**4 435 434**	**83 019**	**3 599 340**	**1,87**	**0,222**	**43,36**

Tabulka č.3.2

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle oddílů OKEČ (ČSÚ)

Oddíl OKEČ	Pojištěnci	Počet případů prac. úrazů	Dny pracovní neschopnosti	Četnost případů na 100 pojištěnců	Průměrné procento pracovní neschopn.	Průměrná délka trvání
Zemědělství, myslivost	112 368	5190	253 467	4,62	0,618	48,84
Lesnictví, těžba dřeva	21 864	1 004	51 544	4,59	0,646	51,34
Rybolov, chov ryb	1 464	48	1 981	3,28	0,371	41,27
Dobývání uhlí a rašeliny	38 562	1 172	106 756	3,04	0,758	91,09
Dobývání uranových a thor. rud	3 282	37	3 243	1,13	0,271	87,65
Dobývání a úprava ostatní	6 136	256	12 037	4,17	0,537	47,02
Výroba potravin a zpracování tabáku	118 761	4 495	180 291	3,78	0,416	40,11
Textilní průmysl	50 953	1 477	58 487	2,90	0,314	39,60
Oděvní průmysl, zpracování kožešin	31 503	435	15 876	1,38	0,138	36,50
Výroba usní a brašnářství	10 920	213	8 214	1,95	0,206	38,56
Průmysl dřevařský (kromě nábytku)	25 417	1 611	64 075	6,34	0,691	39,77
Výroba vlákniny, papíru	18 194	558	25 799	3,07	0,388	46,23
Vydavatelství a tisk	23 460	373	17 306	1,59	0,202	46,40
Koksování, zpracování ropy	2 785	18	1 269	0,65	0,125	70,50
Výroba chemických výrobků	38 743	673	29 139	1,74	0,206	43,30
Výroba pryžových a plast. výrobků	59 057	1 983	75 353	3,36	0,350	38,00
Výroba ostat. minerálních výrobků	68 762	2 696	107 507	3,92	0,428	39,88
Výroba kovů, hutní zpracování	60 372	2 670	118 683	4,42	0,539	44,45
Výroba kovových konstrukcí	97 363	4 434	161 228	4,55	0,454	36,36
Výroba strojů a zařízení	127 730	4 657	174 570	3,65	0,374	37,49
Výroba kancel. strojů a počítačů	6 594	72	2 923	1,09	0,121	40,60
Výroba elektric. strojů a přístrojů	84 452	1 884	67 989	2,23	0,221	36,09
Výroba radiových a televiz. zařízení	25 438	397	13 867	1,56	0,149	34,93
Výroba zdravotnic. přístrojů a hodin	20 571	311	10 626	1,51	0,142	34,17
Výroba motorových vozidel	88 792	2 092	77 033	2,36	0,238	36,82
Výroba ostat. dopravních zařízení	21 173	662	26 002	3,13	0,336	39,28
Výroba nábytku, ostatní průmysl	51 682	1 867	65 738	3,61	0,348	35,21
Zpracování druhotných surovin	3 550	166	7 713	4,68	0,595	46,46
Výroba a rozvod elektřiny a plynu	43 227	397	20 946	0,92	0,133	52,76
Výroba a rozvod vody	21 037	382	16 386	1,82	0,213	42,90
Stavebnictví	151 143	5 183	239 433	3,43	0,434	46,20
Prodej, údržba motorových vozidel	30 320	610	20 107	2,01	0,182	32,96
Velkoobchod (kromě motor. vozidel)	104 395	1 528	63 493	1,46	0,167	41,55
Maloobchod (kromě motor. vozidel)	124 738	2 874	101 364	2,30	0,223	35,27
Pohostinství a ubytování	43 166	827	27 753	1,92	0,176	33,56
Pozemní doprava, potrubní doprava	159 609	3 372	168 721	2,11	0,290	50,04
Vodní doprava	601	20	1 651	3,33	0,753	82,55
Letecká, kosmická doprava	6 092	106	3 487	1,74	0,157	32,90
Vedlejší a pomoc. činnost v dopravě	31 709	557	27 384	1,76	0,237	49,16
Činnost poštovní a telekomunikační	72 640	1 266	62 423	1,74	0,235	49,31
Peněžnictví	47 192	113	4 062	0,24	0,024	35,95
Pojišťovnictví (kromě sociálního)	16 251	63	3 352	0,39	0,057	53,21
Činnost s úvěry, pojišťovnictví	2 555	12	398	0,47	0,043	33,17
Činnost v oblasti nemovitostí	33 658	302	12 173	0,90	0,099	40,31
Pronájem strojů a přístrojů	2 218	45	1 714	2,03	0,212	38,09
Zpracování dat a souvis. činnosti	21 026	56	2 559	0,27	0,033	45,70
Výzkum a vývoj	20 147	114	4 712	0,57	0,064	41,33
Služby převážně pro podniky	144 381	1 939	84 916	1,34	0,161	43,79
Veřejná správa, obrana, soc. pojištění	208 950	1 919	72 465	0,92	0,095	37,76
Školství	257 879	1 527	63 051	0,59	0,067	41,29
Zdravotní, veterinár., sociální činnost	233 624	2 274	90 941	0,97	0,107	39,99
Odstraňování odpadu, čištění města	24 734	901	39 356	3,64	0,436	43,68
Činnost společenských organizací	15 604	77	3 899	0,49	0,068	50,64
Rekreační, kulturní a sport. činnost	52 707	375	16 580	0,71	0,086	44,21
Ostatní služby	6 063	106	4 500	1,75	0,203	42,45
Nezjištěno	1 339 265	14 623	702 798	1,09	0,144	48,06
ČR	**4 435 434**	**83 019**	**3 599 340**	**1,87**	**0,222**	**43,36**

Tabulka č. 4.1

Rozdělení pracovních úrazů hlášených v roce 2003 IBP podle základních skupin zdrojů

Kód	Skupina zdrojů	IBP pro kraj								ČR Celkem
		hl.m. Prahu	Středočeský	Jihočeský a Vysočinu	Plzeňský a Karlovarský	Ústecký a Liberecký	Královéhr. a Pardubický	Jihomor. a Zlínský	Moravskoslez. a Olomoucký.	
I.	Dopravní prostředky	662	439	475	346	383	382	486	317	**3 490**
II.	Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky	75	97	91	16	42	29	159	53	**562**
III.	Stroje (hnací, pomocné, obráběcí, pracovní)	336	673	1 049	336	743	840	1 205	762	**5 944**
IV.	Pracovní příp. cestovní dopravní prostory (pády osob)	1 876	1 654	2 321	1 937	2 206	2 093	2 468	2 741	**17 298**
V.	Materiál, břemena, předměty	1 784	2 643	3 579	3 527	3 062	3 277	3 391	3 723	**25 017**
VI.	Nářadí, nástroje, ručně ovládané strojky a zařízení	512	648	1 056	875	608	582	1 029	715	**6 026**
VII.	Průmyslové škodliviny, horké látky, oheň a výbušniny	205	310	428	370	381	381	421	431	**2 927**
VIII.	Kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem	5	2	5	0	0	0	16	0	**28**
IX.	Elektřina	14	19	10	12	16	9	22	18	**120**
X.	Lidé, zvířata a přírodní živly	203	261	523	309	224	428	347	366	**2 661**
XI.	Jiné zdroje	438	35	454	80	30	100	334	127	**1 598**
	Zdroj neuveden	46	48	16	7	44	29	16	5	**211**
Celkem		**6 158**	**6 860**	**10 008**	**7 815**	**7 739**	**8 150**	**9 894**	**9 258**	**65 882**

Tabulka č. 4.2

Rozdělení pracovních úrazů hlášených v roce 2003 IBP podle základních skupin zdrojů

(relativní četnosti – procenta)

Kód	Skupina zdrojů	IBP pro kraj								ČR Celkem
		hl.m. Prahu	Středočeský	Jihočeský a Vysočinu	Plzeňský a Karlovarský	Ústecký a Liberecký	Královéhr. a Pardubický	Jihomor. a Zlínský	Moravskoslez. a Olomoucký	
I.	Dopravní prostředky	10,8	6,4	4,7	4,4	4,9	4,7	4,9	3,4	**5,3**
II.	Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky	1,2	1,4	0,9	0,2	0,5	0,4	1,6	0,6	**0,9**
III.	Stroje (hnací, pomocné, obráběcí, pracovní)	5,5	9,8	10,5	4,3	9,6	10,3	12,2	8,2	**9,0**
IV.	Pracovní příp. cestovní dopravní prostory (pády osob)	30,5	24,1	23,2	24,8	28,5	25,7	24,9	29,6	**26,3**
V.	Materiál, břemena, předměty	29,0	39,0	35,8	45,1	39,6	40,2	34,2	40,2	**38,0**
VI.	Nářadí, nástroje, ručně ovládané strojky a zařízení	8,3	9,5	10,6	11,2	7,9	7,1	10,4	7,7	**9,2**
VII.	Průmyslové škodliviny, horké látky, oheň a výbušniny	3,3	4,5	4,3	4,7	4,9	4,7	4,3	4,7	**4,4**
VIII.	Kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	**0,0**
IX.	Elektřina	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	**0,2**
X.	Lidé, zvířata a přírodní živly	3,3	3,8	5,2	4,0	2,9	5,2	3,5	3,9	**4,0**
XI.	Jiné zdroje	7,1	0,5	4,5	1,0	0,4	1,2	3,4	1,4	**2,4**
	Zdroj neuveden	0,7	0,7	0,2	0,1	0,6	0,4	0,2	0,1	**0,3**
Celkem		**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Tabulka č. 5.1

Korigovaný počet pojištěnců v roce 2003

Kategorie OKEČ	Pojištěnci (podle ČSÚ)	Pojištěnci (korigovaný počet)
Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	134 232	192 329
Rybolov, podniky pro chov ryb a přidruž. činnosti	1 464	2 098
Dobývání nerostných surovin	47 980	68 746
Zpracovatelský průmysl	1 036 272	1 484 783
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	64 264	92 078
Stavebnictví	151 143	216 560
Obchod, opravy motor. vozidel a spotřebního zboží	259 453	371 748
Pohostinství a ubytování	43 166	61 849
Doprava, skladování a spoje	270 651	387 792
Peněžnictví a pojišťovnictví	65 998	94 563
Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj	221 430	317 268
Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění	208 950	299 386
Školství	257 879	369 492
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	233 624	334 739
Ostatní veřejné a osobní služby	99 108	142 003
Nezjištěno	1 339 265	0
ČR	**4 435 434**	**4 435 434**

Korekce počtů pojištěnců v jednotlivých kategoriích OKEČ, tj. rozpuštění kategorie Nezjištěno do ostatních kategorií podle poměrného zastoupení jednotlivých kategorií v souboru, byla provedena podle formule:

$n_{ik} = n_i \times (1 + n_n / (N - n_n)$, kde značí

n_{ik} . . . . korigovaný počet pojištěnců v i-té kategorii OKEČ,

n_i . . . . počet pojištěnců v i-té kategorii OKEČ (podle ČSÚ),

n_n . . . . počet pojištěnců v kategorii „Nezjištěno“ (podle ČSÚ) a

N . . . . počet pojištěnců v ČR (podle ČSÚ).

Tabulka č. 5.2

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle oddílů OKEČ (absolutní)

Oddíl OKEČ	Počet pojištěnců		Počet pracovních úrazů		Dny pracovní neschopnosti	
	ČSÚ	korigovaný	ČSÚ	korigovaný	ČSÚ	korigované
Zemědělství, myslivost	112 368	161 002	5190	6 300	253 467	314 967
Lesnictví, těžba dřeva	21 864	31 327	1 004	1 219	51 544	64 050
Rybolov, chov ryb	1 464	2 098	48	58	1 981	2 462
Dobývání uhlí a rašeliny	38 562	55 252	1 172	1 423	106 756	132 659
Dobývání uranových a thoriových rud	3 282	4 702	37	45	3 243	4 030
Dobývání a úprava ostatní	6 136	8 792	256	311	12 037	14 958
Výroba potravin a zpracování tabáku	118 761	170 162	4 495	5 456	180 291	224 036
Textilní průmysl	50 953	73 006	1 477	1 793	58 487	72 678
Oděvní průmysl, zpracování kožešin	31 503	45 138	435	528	15 876	19 728
Výroba usní a brašnářství	10 920	15 646	213	258	8 214	10 207
Průmysl dřevařský (kromě nábytku)	25 417	36 418	1 611	1 955	64 075	79 622
Výroba vlákniny, papíru	18 194	26 069	558	677	25 799	32 059
Vydavatelství a tisk	23 460	33 614	373	453	17 306	21 505
Koksování, zpracování ropy	2 785	3 990	18	22	1 269	1 577
Výroba chemických výrobků	38 743	55 511	673	817	29 139	36 209
Výroba pryžových a plast. výrobků	59 057	84 618	1 983	2 407	75 353	93 636
Výroba ostat. minerálních výrobků	68 762	98 523	2 696	3 272	107 507	133 592
Výroba kovů, hutní zpracování	60 372	86 502	2 670	3 241	118 683	147 479
Výroba kovových konstrukcí	97 363	139 503	4 434	5 382	161 228	200 347
Výroba strojů a zařízení	127 730	183 013	4 657	5 653	174 570	216 926
Výroba kancelář. strojů a počítačů	6 594	9 448	72	87	2 923	3 632
Výroba elektrických strojů a přístrojů	84 452	121 004	1 884	2 287	67 989	84 485
Výroba radiových a televiz. zařízení	25 438	36 448	397	482	13 867	17 232
Výroba zdravotnic. přístrojů a hodin	20 571	29 474	311	377	10 626	13 204
Výroba motorových vozidel	88 792	127 222	2 092	2 539	77 033	95 724
Výroba ostat. dopravních zařízení	21 173	30 337	662	804	26 002	32 311
Výroba nábytku, ostatní průmysl	51 682	74 051	1 867	2 266	65 738	81 688
Zpracování druhotných surovin	3 550	5 086	166	201	7 713	9 584
Výroba a rozvod elektřiny a plynu	43 227	61 936	397	482	20 946	26 028
Výroba a rozvod vody	21 037	30 142	382	464	16 386	20 362
Stavebnictví	151 143	216 560	5 183	6 291	239 433	297 527
Prodej, údržba motorových vozidel	30 320	43 443	610	740	20 107	24 986
Velkoobchod (kromě motor. vozidel)	104 395	149 578	1 528	1 855	63 493	78 899
Maloobchod (kromě motor. vozidel)	124 738	178 726	2 874	3 488	101 364	125 958
Pohostinství a ubytování	43 166	61 849	827	1 004	27 753	34 487
Pozemní doprava, potrubní doprava	159 609	228 690	3 372	4 093	168 721	209 658
Vodní doprava	601	861	20	24	1 651	2 052
Letecká, kosmická doprava	6 092	8 729	106	129	3 487	4 333
Vedlejší a pomocná činnost v dopravě	31 709	45 433	557	676	27 384	34 028
Činnost poštovní a telekomunikační	72 640	104 080	1 266	1 537	62 423	77 569
Peněžnictví	47 192	67 617	113	137	4 062	5 047
Pojišťovnictví (kromě sociálního)	16 251	23 285	63	76	3 352	4 165
Činnost s úvěry, pojišťovnictví	2 555	3 661	12	15	398	495
Činnost v oblasti nemovitostí	33 658	48 226	302	367	12 173	15 127
Pronájem strojů a přístrojů	2 218	3 178	45	55	1 714	2 130
Zpracování dat a související činnosti	21 026	30 126	56	68	2 559	3 180
Výzkum a vývoj	20 147	28 867	114	138	4 712	5 855
Služby převážně pro podniky	144 381	206 871	1 939	2 353	84 916	105 520
Veřejná správa, obrana, soc. pojištění	208 950	299 386	1 919	2 329	72 465	90 047
Školství	257 879	369 492	1 527	1 854	63 051	78 349
Zdravotní, veterinární, sociální činnost	233 624	334 739	2 274	2 760	90 941	113 006
Odstraňování odpadu, čištění města	24 734	35 439	901	1 094	39 356	48 905
Činnost společenských organizací	15 604	22 358	77	93	3 899	4 845
Rekreační, kulturní a sport. činnost	52 707	75 519	375	455	16 580	20 603
Ostatní služby	6 063	8 687	106	129	4 500	5 592
Nezjištěno	1 339 265	0	14 623	0	702 798	0
ČR	**4 435 434**	**4 435 434**	**83 019**	**83 019**	**3 599 340**	**3 599 340**

Tabulka č. 5.3

Ukazatele pracovní úrazovosti v ČR v roce 2003 podle oddílů OKEČ (relativní)

Oddíl OKEČ	Četnost pracovních úrazů na 100 pojištěnců		Průměrné procento pracovní neschopnosti		Průměrná délka trvání případu (kalendářní dny)	
	ČSÚ	korigovaná	ČSÚ	korigované	ČSÚ	korigovaná
Zemědělství, myslivost	4,62	3,91	0,618	0,536	48,84	49,99
Lesnictví, těžba dřeva	4,59	3,89	0,646	0,560	51,34	52,54
Rybolov, chov ryb	3,28	2,76	0,371	0,321	41,27	42,45
Dobývání uhlí a rašeliny	3,04	2,58	0,758	0,658	91,09	93,22
Dobývání uranových a thoriových rud	1,13	0,96	0,271	0,235	87,65	89,56
Dobývání a úprava ostatní	4,17	3,54	0,537	0,466	47,02	48,10
Výroba potravin a zpracování tabáku	3,78	3,21	0,416	0,361	40,11	41,06
Textilní průmysl	2,90	2,46	0,314	0,273	39,60	40,53
Oděvní průmysl, zpracování kožešin	1,38	1,17	0,138	0,120	36,50	37,36
Výroba usní a brašnářství	1,95	1,65	0,206	0,179	38,56	39,56
Průmysl dřevařský (kromě nábytku)	6,34	5,37	0,691	0,599	39,77	40,72
Výroba vlákniny, papíru	3,07	2,60	0,388	0,337	46,23	47,35
Vydavatelství a tisk	1,59	1,35	0,202	0,175	46,40	47,47
Koksování, zpracování ropy	0,65	0,55	0,125	0,108	70,50	71,68
Výroba chemických výrobků	1,74	1,47	0,206	0,179	43,30	44,32
Výroba pryžových a plast. výrobků	3,36	2,84	0,350	0,303	38,00	38,90
Výroba ostat. minerálních výrobků	3,92	3,32	0,428	0,371	39,88	40,83
Výroba kovů, hutní zpracování	4,42	3,75	0,539	0,467	44,45	45,50
Výroba kovových konstrukcí	4,55	3,86	0,454	0,393	36,36	37,23
Výroba strojů a zařízení	3,65	3,09	0,374	0,325	37,49	38,37
Výroba kancelář. strojů a počítačů	1,09	0,92	0,121	0,105	40,60	41,75
Výroba elektrických. strojů a přístrojů	2,23	1,89	0,221	0,191	36,09	36,94
Výroba radiových a televizních zařízení	1,56	1,32	0,149	0,130	34,93	35,75
Výroba zdravotnic. přístrojů a hodin	1,51	1,28	0,142	0,123	34,17	35,02
Výroba motorových vozidel	2,36	2,00	0,238	0,206	36,82	37,70
Výroba ostatních dopravních zařízení	3,13	2,65	0,336	0,292	39,28	40,19
Výroba nábytku, ostatní průmysl	3,61	3,06	0,348	0,302	35,21	36,05
Zpracování druhotných surovin	4,68	3,95	0,595	0,513	46,46	47,68
Výroba a rozvod elektřiny a plynu	0,92	0,78	0,133	0,115	52,76	54,00
Výroba a rozvod vody	1,82	1,54	0,213	0,185	42,90	43,88
Stavebnictví	3,43	2,90	0,434	0,376	46,20	47,29
Prodej, údržba motorových vozidel	2,01	1,70	0,182	0,158	32,96	33,76
Velkoobchod (kromě motor. vozidel)	1,46	1,24	0,167	0,145	41,55	42,53
Maloobchod (kromě motor. vozidel)	2,30	1,95	0,223	0,193	35,27	36,11
Pohostinství a ubytování	1,92	1,62	0,176	0,153	33,56	34,35
Pozemní doprava, potrubní doprava	2,11	1,79	0,290	0,251	50,04	51,22
Vodní doprava	3,33	2,79	0,753	0,653	82,55	85,50
Letecká, kosmická doprava	1,74	1,48	0,157	0,136	32,90	33,59
Vedlejší a pomocná činnost v dopravě	1,76	1,49	0,237	0,205	49,16	50,34
Činnost poštovní a telekomunikační	1,74	1,48	0,235	0,204	49,31	50,47
Peněžnictví	0,24	0,20	0,024	0,020	35,95	36,84
Pojišťovnictví (kromě sociálního)	0,39	0,33	0,057	0,049	53,21	54,80
Činnost s úvěry, pojišťovnictví	0,47	0,41	0,043	0,037	33,17	33,00
Činnost v oblasti nemovitostí	0,90	0,76	0,099	0,086	40,31	41,22
Pronájem strojů a přístrojů	2,03	1,73	0,212	0,184	38,09	38,73
Zpracování dat a souvis. činnosti	0,27	0,23	0,033	0,029	45,70	46,76
Výzkum a vývoj	0,57	0,48	0,064	0,056	41,33	42,43
Služby převážně pro podniky	1,34	1,14	0,161	0,140	43,79	44,84
Veřejná správa, obrana, soc. pojištění	0,92	0,78	0,095	0,082	37,76	38,66
Školství	0,59	0,50	0,067	0,058	41,29	42,26
Zdravotní, veterinární, sociální činnost	0,97	0,82	0,107	0,092	39,99	40,94
Odstraňování odpadu, čištění města	3,64	3,09	0,436	0,378	43,68	44,70
Činnost společenských organizací	0,49	0,42	0,068	0,059	50,64	52,10
Rekreační, kulturní a sport. činnost	0,71	0,60	0,086	0,075	44,21	45,28
Ostatní služby	1,75	1,48	0,203	0,176	42,45	43,35
Nezjištěno	1,09	0	0,144	0	48,06	0
ČR	**1,87**	**1,87**	**0,222**	**0,222**	**43,36**	**43,36**

Tabulka č. 6

Časové řady ukazatelů smrtelných pracovních úrazů v ČR v létech 1994 – 2003

Rok	Pojištěnci	Počet smrtelných pracovních úrazů	Četnost na 10 000 pojištěnců	Procento z pracovních úrazů
1994	4 755 668	291	0,61	0,28
1995	4 708 151	281	0,60	0,27
1996	4 603 615	278	0,60	0,27
1997	4 833 831	296	0,61	0,27
1998	4 784 482	240	0,50	0,22
1999	4 578 688	200	0,44	0,21
2000	4 517 546	223	0,49	0,24
2001	4 483 455	231	0,52	0,25
2002	4 466 699	206	0,46	0,23
2003	4 435 434	199	0,45	0,24

Tabulka č. 7.1

Ukazatele smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 podle krajů

(vyšších samosprávných celků – klasifikace CZ – NUTS)

Kraj	Pojištěnci	Počet smrtelných pracovních úrazů	Četnost smrtelných pracovních úrazů na 10 000 pojištěnců
hlavní město Praha	864 369	21	0,24
Středočeský kraj	436 649	27	0,62
Jihočeský kraj	256 577	17	0,66
Plzeňský kraj	230 075	8	0,35
Karlovarský kraj	114 249	3	0,26
Ústecký kraj	291 603	9	0,31
Liberecký kraj	166 907	4	0,24
Královéhradecký kraj	226 860	7	0,31
Pardubický kraj	207 679	11	0,53
Vysočina	202 525	11	0,54
Jihomoravský kraj	495 598	27	0,54
Olomoucký kraj	227 149	8	0,35
Zlínský kraj	238 517	11	0,46
Moravskoslezský kraj	476 677	35	0,73
ČR	**4 435 434**	**199**	**0,45**

Tabulka č. 7.2

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v ČR podle území působnosti IBP v létech 1999 - 2003

IBP pro	1999	2000	2001	2002	2003
hlavní město Prahu	16	37	30	19	21
Středočeský kraj	28	27	23	27	27
Jihočeský kraj a Vysočinu	21	7	16	23	28
Plzeňský a Karlovarský kraj	17	20	20	16	11
Ústecký a Liberecký kraj	15	22	19	25	13
Královéhradecký a Pardubický kraj	21	12	24	31	18
Jihomoravský a Zlínský kraj	38	48	47	34	38
Moravskoslezský a Olomoucký kraj	44	50	52	31	43

Tabulka č. 7.3

Četnost smrtelných pracovních úrazů v ČR na 10 000 pojištěnců podle území působnosti IBP v létech 1999 - 2003

IBP pro	1999	2000	2001	2002	2003
hlavní město Prahu	0,20	0,44	0,35	0,22	0,24
Středočeský Kraj	0,67	0,64	0,54	0,62	0,62
Jihočeský kraj a Vysočinu	0,68	0,23	0,55	0,50	0,61
Plzeňský a Karlovarský kraj	0,47	0,56	0,57	0,46	0,32
Ústecký a Liberecký kraj	0,32	0,48	0,42	0,53	0,28
Královéhradecký a Pardubický kraj	0,39	0,23	0,47	0,70	0,41
Jihomoravský a Zlínský kraj	0,43	0,55	0,55	0,46	0,52
Moravskoslezský a Olomoucký kraj	0,56	0,66	0,70	0,43	0,61

Tabulka č. 8.1

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v ČR podle kategorií OKEČ v létech 1999-2003

Kód	Kategorie OKEČ	1999	2000	2001	2002	2003
A	Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	20	21	17	22	19
B	Rybolov, podniky pro chov ryb, služby	-	-	-	-	-
C	Dobývání nerostných surovin	9	10	14	11	15
D	Zpracovatelský průmysl	46	58	58	53	42
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	9	4	8	4	5
F	Stavebnictví	47	47	50	46	51
G	Obchod, oprava mot. vozidel a spotřebního zboží	10	13	22	13	16
H	Pohostinství a ubytování	1	1	2	1	1
I	Doprava, skladování a spoje	30	42	35	32	25
J	Peněžnictví a pojišťovnictví	2	-	2	2	3
K	Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj	4	17	9	9	10
L	Veřejná správa, obrana, povinné sociál. pojištění	8	6	1	3	2
M	Školství	2	1	2	2	3
N	Zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	4	3	4	3	3
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	4	-	5	5	3
	Nezařazeno	4	-	2	-	1

Tabulka č. 8.2

Četnost smrtelných pracovních úrazů v ČR na 10 000 pojištěnců podle kategorií OKEČ v létech 1999-2003

Kód	Kategorie OKEČ	1999	2000	2001	2002	2003
A	Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	0,79	0,90	0,78	1,07	0,99
B	Rybolov, podniky pro chov ryb, služby	-	-	-	-	-
C	Dobývání nerostných surovin	1,03	1,24	1,79	1,52	2,18
D	Zpracovatelský průmysl	0,31	0,39	0,38	0,35	0,28
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	0,85	0,39	0,82	1,43	0,54
F	Stavebnictví	1,77	1,92	2,19	2,13	2,49
G	Obchod, oprava mot. vozidel a spotřebního zboží	0,27	0,36	0,62	0,36	0,43
H	Pohostinství a ubytování	0,17	0,17	0,33	0,17	0,16
I	Doprava, skladování a spoje	0,76	1,09	0,93	0,86	0,64
J	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,18	-	0,06	0,21	0,32
K	Nemovitosti, služby pro podniky, výzkum a vývoj	0,14	0,58	1,84	0,29	0,31
L	Veřejná správa, obrana, povinné sociál. pojištění	0,18	0,14	0,02	0,07	0,07
M	Školství	0,07	0,04	0,07	0,07	0,08
N	Zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	0,13	0,09	0,12	0,09	0,09
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	0,31	-	0,23	0,37	0,21

Tabulka č. 8.3

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v ČR podle oddílů OKEČ v létech 1999-2003

Kód	Oddíl OKEČ	1999	2000	2001	2002	2003
A 01	Zemědělství, myslivost	11	8	11	15	13
A 02	Lesnictví, těžba dřeva	9	13	6	7	6
B 05	Rybolov, chov ryb	-	-	-	-	-
C 10	Dobývání uhlí a rašeliny	6	6	12	10	13
C 11	Dobývání ropy a zemního plynu	-	-	-	-	-
C 12	Dobývání uranových a thoriových rud	-	-	-	-	-
C 14	Dobývání a úprava ostatní	3	3	2	1	2
D 15	Výroba potravin a zpracování tabáku	4	9	9	5	5
D 17	Textilní průmysl	2	1	1	3	-
D 18	Oděvní průmysl, zpracování kožešin	-	-	-	1	-
D 19	Výroba usní a brašnářství	-	-	1	1	-
D 20	Průmysl dřevařský (kromě nábytku)	6	3	5	7	4
D 21	Výroba vlákniny, papíru	-	2	4	1	1
D 22	Vydavatelství a tisk	-	-	1	-	-
D 23	Koksování, zpracování ropy	-	-	-	-	-
D 24	Výroba chemických výrobků	2	3	2	2	2
D 25	Výroba pryžových a plastových výrobků	3	3	2	2	-
D 26	Výroba ostatních minerálních výrobků	2	4	3	1	7
D 27	Výroba kovů, hutní zpracování	5	9	9	3	2
D 28	Výroba kovových konstrukcí	6	7	4	7	7
D 29	Výroba strojů a zařízení	4	8	10	6	7
D 30	Výroba kancelářských strojů a počítačů	-	-	-	-	-
D 31	Výroba elektrických strojů a přístrojů	4	3	6	5	3
D 32	Výroba radiových a televizních zařízení	-	1	-	2	-
D 33	Výroba zdravotnických přístrojů a hodin	-	-	-	1	1
D 34	Výroba motorových vozidel	3	-	-	-	1
D 35	Výroba ostat. dopravních zařízení	2	2	1	2	1
D 36	Výroba nábytku, ostatní průmysl	2	3	1	2	1
D 37	Zpracování druhotných surovin	1	-	-	2	-
E 40	Výroba a rozvod elektřiny a plynu	7	4	7	2	4
E 41	Výroba a rozvod vody	2	-	1	2	1
F 45	Stavebnictví	47	47	50	46	51
G 50	Prodej, údržba motorových vozidel	1	2	7	2	6
G 51	Velkoobchod (kromě motorových vozidel)	8	8	9	8	6
G 52	Maloobchod (kromě motorových vozidel)	1	4	5	3	4
H 55	Pohostinství a ubytování	1	1	2	1	1
I 60	Pozemní doprava, potrubní doprava	24	31	27	27	21
I 61	Vodní doprava	1	-	1	-	-
I 62	Letecká, kosmická doprava	-	-	-	-	-
I 63	Vedlejší a pomoc. činnost v dopravě	5	8	4	3	4
I 64	Činnost pošt a telekomunikací	-	3	3	2	-
J 65	Peněžnictví	1	-	1	2	3
J 66	Pojišťovnictví (kromě sociálního)	1	-	1	-	-
J 67	Činnost s úvěry, pojišťovnictví	-	-	-	-	-
K 70	Činnost v oblasti nemovitostí	1	2	-	2	-
K 71	Pronájem strojů a přístrojů	-	-	-	-	-
K 72	Zpracování dat a související činnosti	-	4	4	3	-
K 73	Výzkum a vývoj	-	-	-	-	-
K 74	Služby převážně pro podniky	3	11	5	4	10
L 75	Veřejná správa, obrana	8	6	1	3	2
M 80	Školství	2	1	2	2	3
N 85	Zdravotní, veterinární, sociální činnost	4	3	4	3	3
O 90	Odstraňování odpadu, čištění města	2	-	3	2	3
O 91	Činnost společenských organizací	-	-	-	-	-
O 92	Rekreační, kulturní a sportovní činnost	1	-	2	3	-
O 93	Ostatní služby	1	-	-	-	-
	Nezjištěno	4	-	2	-	1
ČR		**200**	**223**	**231**	**206**	**199**

Tabulka č. 9.1

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v ČR v roce 2003 podle skupin zdrojů

Kód	Základní skupina / podskupina zdrojů	Počet	Procento
I.	**Dopravní prostředky**	**75**	**37,7**
02	motorové silniční dopravní prostředky	68	34,2
03	dopravní prostředky železniční vč. pouličních drah a neveřejné dopravy po koleji	2	1,0
04	nemotorové silniční dopravní prostředky	2	1,0
05	motorové dopravní prostředky vnitropodnikové	1	0,5
07	nemotorové dopravní prostředky vnitropodnikové	2	1,0
II.	**Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky**	**10**	**5,0**
08	jeřáby a jiná zdvihadla pro různosměrnou dopravu	3	1,5
09	výtahy, elevátory, těžní stroje a jiná zdvihadla pro svislou dopravu	3	1,5
10	dopravníky (transportéry) včetně vnitropodnikových visutých drah	3	1,5
11	zvedací a dopravní zařízení - pomůcky	1	0,5
III.	**Stroje (hnací, pomocné, obráběcí a pracovní)**	**11**	**5,5**
15	okružní, rámové a jiné pily na dřevo	1	0,5
20	lisy, kladiva, buchary apod.	1	0,5
26	stroje svařovací a ostatní (popř. speciální) kovoobráběcí stroje	1	0,5
31	stroje zdrobňovací, drticí (mlýny), třídicí	1	0,5
33	zvláštní stroje důlní, dobývací, zakládací a úpravárenské, stroje pro zemní práce	1	0,5
34	stroje stavební a pro úpravu terénu, speciální stroje železniční	1	0,5
36	zvláštní stroje plynáren., chemického a gum. průmyslu, stroje keramické, sklářské	2	1,0
37	zvláštní stroje na výrobu buničiny, lepenky a papíru, stroje kartonážní	1	0,5
41	zvláštní stroje zemědělské	1	0,5
42	zvláštní stroje polygrafické, kancelářské, zdravotnické a jiné, nebo blíže neurčené	1	0,5
IV.	**Pracovní, případně cestovní dopravní prostory jako zdroje pádů osob**	**32**	**16,1**
43	silnice, cesty ap. vč. dopravních a pracovních prostorů kolejových drah (veřejné)	2	1,0
44	vnitropodniková pracoviště jakékoliv úrovně – pády osob na rovině	1	0,5
45	schody, žebříky, výstupy – pády osob na nich a z nich	3	1,5
46	ostatní zvýšená pracoviště – pády osob z výše	24	12,1
47	prohlubně, jámy, nezakryté otvory – pády osob do hloubky	2	1,0
V.	**Materiál, břemena předměty**	**36**	**18,2**
48	zemina, hornina, kámen, kusový a sypký materiál – pád předmětů	20	10,1
49	ostatní materiál, předměty, výrobky, zařízení – pád předmětů	9	4,6
50	břemena (materiál, předměty přemisťované a jinak manipulované – úrazy břemeny	6	3,0
53	drobné úlomky z materiálu nebo nástrojů odlétnuvší při strojním zpracování	1	0,5
VII.	**Průmyslové škodliviny, horké látky a předměty, oheň a výbušniny**	**13**	**6,5**
61	látky jedovaté – pevné, tekuté, jedovaté a nedýchatelné plyny	12	6,0
66	výbušniny (trhaviny, třaskaviny, střelivo) a střelné zbraně	1	0,5
VIII.	**Kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem**	**2**	**1,0**
68	kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem	2	1,0
IX.	**Elektřina**	**6**	**3,0**
69	elektřina vysokého napětí (nad 300 V)	2	1,0
70	elektřina středního a nízkého napětí (do 300 V)	4	2,0
X.	**Lidé, zvířata a přírodní živly**	**9**	**4,5**
71	zvířata	4	2,0
72	úmyslné poškození, násilí, zranění druhou osobou, živelní pohromy a přírodní vlivy	5	2,5
XI.	**Jiné zdroje**	**5**	**2,5**
75	jiné zdroje, které nelze zařadit do předchozích značek	5	2,5
ČR		**199**	**100**

Tabulka č. 9.2.1

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 v území působnosti IBP podle základních skupin zdrojů

Kód	Skupina zdrojů	IBP pro kraj								ČR celkem
		hl.m. Prahu	Středočeský .	Jihočeský a Vysočinu	Plzeňský a Karlovarský	Ústecký a Liberecký.	Královéhr. a Pardubický	Jihomor. a Zlínský	Moravskoslez. a Olomoucký	
I.	Dopravní prostředky	10	10	15	5	4	7	10	14	**75**
II.	Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky	1	-	1	-	-	1	2	5	**10**
III.	Stroje (hnací, pomocné, obráběcí, pracovní)	-	-	1	-	2	2	6	-	**11**
IV.	Pracovní příp. cestovní dopravní prostory (pády osob)	2	5	5	2	1	-	10	7	**32**
V.	Materiál, břemena, předměty	4	3	1	3	3	4	3	15	**36**
VI.	Nářadí, nástroje, ručně ovládané strojky a zařízení	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
VII.	Průmyslové škodliviny, horké látky, oheň a výbušniny		3	3		1	2	3	1	**13**
VIII.	Kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem	-	1	1	-	-	-	-	-	**2**
IX.	Elektřina	2	2	-	-	1	-	1	-	**6**
X.	Lidé, zvířata a přírodní živly	2	1	1	1	1	1	2	-	**8**
XI.	Jiné zdroje	-	2	-	-	-	1	1	1	**5**
Celkem		**21**	**27**	**28**	**11**	**13**	**18**	**38**	**43**	**199**

Tabulka č. 9.2.2

Rozdělení smrtelných pracovních úrazů v roce 2003 v území působnosti IBP podle základních skupin zdrojů

(relativní počty v procentech)

Kód	Skupina zdrojů	IBP pro kraj								ČR celkem
		hl.m. Prahu	Středočeský .	Jihočeský a Vysočinu	Plzeňský a Karlovarský	Ústecký a Liberecký.	Královéhr. a Pardubický	Jihomor. a Zlínský	Moravskoslez. a Olomoucký	
I.	Dopravní prostředky	47,6	37,1	53,5	45,4	30,7	38,8	26,3	32,6	**37,7**
II.	Zdvihadla a dopravníky, zvedací a dopravní pomůcky	4,8	-	3,6	-	-	5,6	5,3	11,6	**5,0**
III.	Stroje (hnací, pomocné, obráběcí, pracovní)	-	-	3,6	-	15,4	11,1	15,8	-	**5,5**
IV.	Pracovní příp. cestovní dopravní prostory (pády osob)	9,5	18,5	17,8	18,2	7,7	-	26,3	16,3	**16,1**
V.	Materiál, břemena, předměty	19,1	11,1	3,6	27,3	23,1	22,2	7,9	34,9	**18,2**
VI.	Nářadí, nástroje, ručně ovládané strojky a zařízení	-	-	-	-	-	-	-	-	**-**
VII.	Průmyslové škodliviny, horké látky, oheň a výbušniny	-	11,1	10,7	-	7,7	11,1	7,9	2,3	**6,5**
VIII.	Kotle, nádoby a vedení (potrubí) pod tlakem	-	3,7	3,6	-	-	-	-	-	**1,0**
IX.	Elektřina	9,5	7,4	-	-	7,7	-	2,6	-	**3,0**
X.	Lidé, zvířata a přírodní živly	9,5	3,7	3,6	9,1	7,7	5,6	5,3	-	**4,5**
XI.	Jiné zdroje	-	7,4	-	-	-	5,6	2,6	2,3	**2,5**
Celkem		**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Pomocné tabulky

Pomocná tabulka č. 2.2

Vývoj ukazatelů pracovních úrazů podle území působnosti IBP

IBP pro kraj	Počet případů pracovních úrazů					Četnost případů na 100 pojištěnců				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
hl. m Praha	10 041	10 021	10 360	10 413	9 517	1,23	1,19	1,22	1,21	1,10
Středočeský	9 201	9 180	9 271	9 542	8 443	2,19	2,18	2,19	2,18	1,93
Jihočeský a Vysočinu	8 794	8 490	8 507	13 155	11 987	2,85	2,81	2,92	2,83	2,61
Plzeňský a Karlovarský	9 815	9 416	9 765	9 189	8 549	2,69	2,64	2,79	2,65	2,48
Ústecký a Liberecký	10 738	10 182	10 295	10 274	9 592	2,28	2,22	2,27	2,19	2,09
Královéhradecký a Pardubický	13 659	13 144	12 905	10 812	9 941	2,57	2,53	2,52	2,45	2,29
Jihomoravský a Zlínský	17 768	17 313	17 396	13 795	12 682	2,01	2,01	2,02	1,87	1,73
Moravskoslezský a Olomoucký	15 961	15 160	14 781	13 687	12 308	2,04	2,00	1,99	1,92	1,75
ČR	**95 971**	**92 906**	**93 280**	**90 867**	**83 019**	**2,10**	**2,06**	**2,08**	**2,03**	**1,87**

IBP pro kraj	Průměrné procento pracovní neschopnosti					Průměrná délka trvání případu				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
hl. m Praha	0,132	0,136	0,139	0,139	0,129	39,11	41,78	41,68	41,91	42,86
Středočeský	0,220	0,226	0,233	0,234	0,217	39,11	41,78	38,78	39,30	40,90
Jihočeský a Vysočinu	0,272	2,78	0,292	0,293	0,283	34,89	36,16	36,54	37,74	33,54
Plzeňský a Karlovarský	0,264	0,253	0,286	0,282	0,279	35,86	35,85	37,47	38,83	40,95
Ústecký a Liberecký	0,249	0,245	0,244	0,248	0,240	39,89	40,11	39,32	41,32	41,95
Královéhradecký a Pardubický	0,258	0,265	0,260	0,272	0,260	36,70	38,29	37,65	40,54	41,55
Jihomoravský a Zlínský	0,218	0,224	0,228	0,223	0,213	39,57	40,83	41,08	43,38	44,96
Moravskoslezský a Olomoucký	0,266	0,272	0,263	0,254	0,248	47,59	479,57	48,31	48,36	51,71
ČR	**0,235**	**0,226**	**0,231**	**0,232**	**0,222**	**39,40**	**40,70**	**40,61**	**41,69**	**43,36**

Pomocná tabulka č. 3.2

Vývoj ukazatelů pracovní úrazovosti v ČR podle kategorií OKEČ

Kategorie OKEČ	Počet případů pracovních úrazů					Četnost případů na 100 pojištěnců				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	8 354	7 483	7 292	7 012	6 194	4,63	4,54	4,77	4,81	4,61
Dobývání nerostných surovin	2 461	2 032	1 778	1 674	1 465	3,96	3,57	3,23	3,28	3,05
Zpracovatelský průmysl	37 458	37 084	38 310	36 700	33 744	3,51	3,50	3,56	3,45	3,26
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	946	873	874	838	779	1,25	1,23	1,28	1,28	1,21
Stavebnictví	7 760	6 871	6 152	5 545	5 183	4,12	3,99	3,83	3,64	3,43
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	5 542	5 252	5 259	5 459	5 012	2,10	2,05	2,09	2,15	1,93
Pohostinství a ubytování	996	1 029	958	841	827	2,36	2,53	2,26	2,06	1,92
Doprava, skladování a spoje	5 884	5 340	5 472	5 470	5 321	2,11	1,96	2,09	2,08	1,97
Školství	1 041	1 090	1 274	1329	1 527	0,54	0,54	0,62	0,62	0,59
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	2 260	2 168	2 334	2 264	2 273	1,03	0,982	1,03	1,06	0,97
ČR	**95 971**	**92 906**	**93 280**	**90 867**	**83 019**	**2,10**	**2,06**	**2,08**	**2,03**	**1,87**

Pomocná tabulka č. 3.2 pokračování

Vývoj ukazatelů pracovní úrazovosti v ČR podle kategorií OKEČ

Kategorie OKEČ	Průměrné procento pracovní neschopnosti					Průměrná délka trvání případu				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Zemědělství a myslivost, lesní hospodářství	0,532	0,533	0,564	0,598	0,623	41,94	42,85	43,20	45,37	49,24
Dobývání nerostných surovin	0,808	0,852	0,659	0,697	0,697	74,64	87,07	78,45	77,61	83,30
Zpracovatelský průmysl	0,340	0,341	0,355	0,350	0,364	35,39	35,51	36,42	36,98	38,81
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	0,149	0,154	0,164	0,170	0,159	43,52	45,81	46,70	48,54	47,94
Stavebnictví	0,482	0,497	0,478	0,467	0,434	42,69	45,61	45,52	46,78	46,20
Obchod, opravy motor. vozidel a spotř. zboží	0,209	0,201	0,205	0,208	0,195	36,27	35,96	35,83	35,45	36,90
Pohostinství a ubytování	0,213	0,232	0,219	0,187	0,176	32,97	33,51	35,36	33,16	33,56
Doprava, skladování a spoje	0,242	0,249	0,253	0,270	0,267	41,97	46,49	44,29	47,33	49,55
Školství	0,061	0,067	0,065	0,077	0,067	40,84	44,67	38,32	45,25	41,29
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	0,108	0,106	0,110	0,121	0,107	38,31	39,52	38,74	41,56	39,99
ČR	**0,226**	**0,229**	**0,231**	**0,232**	**0,222**	**39,40**	**40,70**	**40,61**	**46,69**	**43,36**